

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
VIEŠOJO SAUGUMO AKADEMIJA**

LINA ŠČIUKĖ
APLINKOSAUGOS TEISĖS MAGISTRO STUDIJŲ PROGRAMA

**GYVŪNŲ TEISĖS: AR TAIKOMAS NEDISKRIMINAVIMO
PRINCIPAS UŽTIKRINANT GYVŪNŲ TEISIŲ ĮTVIRTINIMĄ
IR UŽTIKRINIMĄ?**
Magistro baigiamasis darbas

Vadovas:
Prof. dr. Birutė Pranevičienė

Kaunas, 2026

TURINYS

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	3
ĮVADAS	4
1. GYVŪNŲ TEISIŲ IR NEDISKRIMINAVIMO PRINCIPO PAGRINDAI IR JŲ TAIKYMAS	9
1.1. Gyvūnų ir jų teisių samprata.....	9
1.2. Nediskriminavimo principo samprata	15
1.3. Nediskriminavimo principo taikymo galimybės gyvūnų teisių kontekste	17
2. GYVŪNŲ TEISIŲ APSAUGOS TEISINIS REGULIAVIMAS	20
2.1. Tarptautiniai ir Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys gyvūnų teisių apsaugą.....	21
2.2. Gyvūnų teisių apsaugos teisinis reguliavimas Lietuvoje.....	27
2.3. Gyvūnų teisių apsaugos teisinis reguliavimas Vokietijoje ir Nyderlanduose	33
3. NEDISKRIMINAVIMO PRINCIPO TAIKymo GYVŪNŲ TEISIŲ APSAUGOS SRITYJE ANALIZĖ	42
3.1. Lietuvos teismų praktika gyvūnų teisių apsaugos srityje	42
3.2. Vokietijos ir Nyderlandų teismų praktika gyvūnų teisių apsaugos srityje	52
3.3. Nediskriminavimo principo taikymo gyvūnų teisių apsaugos srityje lyginamoji analizė: Lietuva, Vokietija ir Nyderlandai	59
IŠVADOS.....	64
PASIŪLYMAI	66
LITERATŪROS SĄRAŠAS	67
PRIEDAI	76
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA	79
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA.....	80
AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA	81

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

AN – Administracinis nusižengimas.

ANK – Administracinių nusižengimų kodeksas.

BK – Baudžiamasis kodeksas.

EB – Europos Bendrija.

ES – Europos Sąjunga.

EP – Europos Parlamentas.

LAT – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas.

LR – Lietuvos Respublika.

VMVT – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

IVADAS

„Visi gyvuliai yra lygūs, bet kai kurie gyvuliai lygesni už kitus.“¹

[Džordžas Orvelas]

Baigiamojo darbo temos aktualumas ir naujumas. Šiuolaikinėje visuomenėje vis dažniau kalbama apie gyvūnų teises ir jų apsaugą nuo žiauraus elgesio bei išnaudojimo. Tačiau praktikoje visų gyvūnų lygybės idėja išlieka sunkiai įgyvendinama. Visuomenės požiūris į skirtingas gyvūnų kategorijas yra skirtingas, taip pat nevienoda yra jų teisinė apsauga. Pavyzdžiui, lyginant gyvūnus augintinius ir ūkinius gyvūnus, galima pastebėti, kad pirmieji dažniausiai yra suvokiami turintys didesnę vertę ir verti didesnės apsaugos, o antrieji neretai vertinami pirmiausia pagal jų naudą žmogui. Tai rodo, jog gyvūnų nediskriminavimo idėja dažniau yra siekiama nei tikrovė.

Žmogaus vykdoma veikla daro reikšmingą poveikį aplinkai ir joje gyvenantiems gyvūnams. Kasmet milijardai gyvūnų naudojami žmogaus poreikiams tenkinti – maistui, drabužiams, moksliniams tyrimams ar pramogoms. Be to, dėl žmogaus vykdomos veiklos gyvūnai dažnai praranda natūralias buveines, keičiasi jų migracijos keliai, mažėja populiacijos. Šios aplinkybės skatina diskusijas apie gyvūnų apsaugą, jų teises ir žmogaus atsakomybę gyvūnų atžvilgiu.

Didėjant visuomenės sąmoningumui, atsiranda vis daugiau socialinių judėjimų ir nevyriausybinių organizacijų, siekiančių stiprinti gyvūnų apsaugą bei keisti visuomenės požiūrį į gyvūnų naudojimą. Vis dažniau pabrėžiama, kad gyvūnai nėra vien ekonominiai ištekliai, bet gyvos būtybės, galinčios jausti skausmą ir turinčios tam tikrus interesus. Todėl tarptautinė ir nacionalinė teisė turi gebėti prisitaikyti prie kintančių visuomenės vertybių ir užtikrinti tinkamą gyvūnų apsaugą.

Europos Sąjungos veikimo sutartyje numatyta, kad valstybės rengdamos ir įgyvendindamos įvairaus pobūdžio politiką, turi atsižvelgti į gyvūnų gerovės reikalavimus.² Valstybės, vadovaudamosi tarptautiniais bei Europos Sąjungos teisės aktais, nacionaliniu lygiu priima įstatymus ir poįstatyminius teisės aktus, skirtus gyvūnų apsaugai ir jų gerovei užtikrinti. Lietuvos Respublikos Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas nustato bendruosius gyvūnų gerovės bei apsaugos reikalavimus, siekiant, kad „gyvūnai būtų apsaugoti nuo žiauraus elgesio,

---

¹ Džordžas Orvelas „Gyvulių Ūkis“, *Scribd*, žiūrėta 2026 m. balandžio 22 d., <https://www.scribd.com/doc/313914555/D%C5%BEord%C5%BEas-Orvelas-Gyvuli%C5%B3-%C5%AAkis-lh0001>.

² „Consolidated Version of the Treaty on the Functioning of the European Union“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:en:PDF>.

kankinimo ir kito neigiamo poveikio ir būty užtikrintas žmonių saugumas“³. Tačiau pabrėžtina, jog teisės aktų taikymas skirtingoms gyvūnų kategorijoms yra gana prieštaringas.

Jau 1978 m. priimtoje Visuotinėje gyvūnų teisių deklaracijoje buvo išreikšta idėja, kad „visi gyvūnai gimsta turėdami vienodą teisę į gyvybę ir egzistavimą“⁴. Vis dėlto tarptautiniu ir nacionaliniu lygmeniu skirtingoms gyvūnų kategorijoms yra skiriamas nevienodas dėmesys, o teisinis reguliavimas joms taikomas skirtinga apimtimi. Pavyzdžiui, Europos Taryba 2008 m. priėmė direktyvą, nustatančią būtinuosius kiaulių apsaugos standartus,⁵ o nacionaliniu lygmeniu kai kurios teisės normos taikomos tik tam tikroms gyvūnų rūšims, pavyzdžiui, naminiams paukščiams ar penimoms kiaulėms.⁶ Todėl galima teigti, kad net ir tos pačios gyvūnų kategorijos skirtingoms rūšims gali būti taikoma nevienoda teisinė apsauga.

Nors žmogaus santykis su gyvūnais egzistuoja jau tūkstančius metų, kai buvo prijaukinti pirmieji laukiniai gyvūnai, tačiau gyvūnų teisių sampratos formavimas siejamas su antikais laikais. Tokie mąstytojai kaip Plutarchas, Pitagoras ir Teofrastas, kritikavo žiaurų elgesį su gyvūnais bei kėlė klausimą dėl žmogaus moralinės atsakomybės gyvūnų atžvilgiu, juos žudant, žiauriai ir netinkamai elgiantis.⁷ Vėliau keičiantis visuomenės požiūriui į gyvūnus, plėtėsi ir jų statuso suvokimas, daugėjo mokslinių tyrimų apie gyvūnų intelektą, emocijas bei socialinius ryšius.

Šiuolaikinėje akademinėje aplinkoje vis dažniau aptariamos tokios koncepcijos kaip „gyvūnų teisės“, „gyvūnų teisingumas“ ir „gyvūnų lygybė“. Gyvūnų teisių klausimus nagrinėjo Gary L. Francione, Peter Singer, taip pat teisininkas Alan Dershowitz. Jie akcentavo, jog gyvūnai nėra vien objektai, o jų interesai turi būti vertinami. A. Dershowitz teigimu, gyvūnai turi tam tikras teises žmogaus atžvilgiu.⁸ G. L. Francione pabrėžia, kad gyvūnai dažniausiai laikomi žmogaus nuosavybė, o įstatymai, reglamentuojantys humanišką elgesį su gyvūnais, dažnai neužtikrina pakankamo apsaugos lygio.⁹ Beje, P. Singer akcentuoja gyvūnų gebėjimą patirti kančią ir teigia, kad gyvūnų interesai turėtų būti vertinami pagal vienodo interesų vertinimo

³ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8DDDD8D87491/asr?csrt=12286611352039480653>.

⁴ „Universal Declaration of Animal Rights“, Wordpress, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://constitutii.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/06/file-id-607.pdf>.

⁵ „Tarybos direktyva 2008/120/EB nustatanti būtiniausius kiaulių apsaugos standartus“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 6 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008L0120-20191214>.

⁶ „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano intervencinės priemonės „Gyvūnų gerovė“ veiklos „Parama už geresnes naminių paukščių (broilerių, kalakutų ir vištų dedeklių) laikymo sąlygas ir sveikatingumo didinimą“ ir veiklos „Parama už 20 proc. didesnio laikymo ploto užtikrinimą penimoms kiaulėms“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a6edaf00d2bd11ed9978886e85107ab2/asr?csrt=7610003503169561286>.

⁷ „Žymių žmonių pasisakymai apie gyvūnų išnaudojimą“, Animalrights, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://animalrights.lt/naujienos/zymiu-zmoniu-pasisakymai-apie-gyvunu-isnaudojima/>.

⁸ Jane Goodall, „Darwin, meet Dershowitz“, *The Animals' Advocate*, 21 (2002): 1, 4, <https://aldf.org/wp-content/uploads/2018/06/Animals-Advocate-Winter-2002.pdf>.

⁹ Gary L. Francione, *Animals, Property, and the Law* (Philadelphia: Temple University Press, 1995), 11–18, <https://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/13053/1/117.pdf>.

principą, kuris gali būti siejamas su nediskriminavimo principu.¹⁰ Vis dėlto nediskriminavimo principo taikymas gyvūnų teisių srityje vis dar išlieka mažai išnagrinėtas, todėl ši tema pasižymi moksliniu naujumu.

Skirtingose valstybėse gyvūnų teisių įtvirtinimas ir jų užtikrinimas priklauso ne tik nuo teisinės sistemos, bet ir nuo kultūrinių bei socialinių veiksnių. Vienose valstybėse gyvūnų teisių apsauga yra laikoma svarbia valstybės politikos dalimi ir tai aiškiai reglamentuota teisės aktuose. Tuo tarpu kitose valstybėse gyvūnų apsauga daugiausia reglamentuojama specialiaisiais teisės aktais, todėl jų teisinis statusas ne visada yra vienodai aiškiai apibrėžtas. Siekiant išsiaiškinti gyvūnų teisinio reguliavimo ypatumus ir nediskriminavimo principo taikymo galimybes, šiame darbe analizuojama Lietuvos teisinė sistema bei atliekama lyginamoji analizė su Vokietijos ir Nyderlandų teisiniu reguliavimu bei teismų praktika.

Vokietija pasirinkta atsižvelgiant į tai, kad šioje valstybėje gyvūnų apsauga yra įtvirtinta Konstitucijoje, taip suteikiant jai didesnę teisinę reikšmę. Nyderlandai pasirinkti dėl to, kad gyvūnų teisių apsaugos klausimai yra ypač plačiai paplitę visuomenėje bei dažnai aptariami viešojoje erdvėje. Todėl šių valstybių teisinio reguliavimo analizė sudaro sąlygas geriau įvertinti Lietuvos teisinį reguliavimą ir palyginti jį su kitų Europos Sąjungos valstybių narių praktika.

Tradiciskai nediskriminavimo principas yra siejamas su žmogaus teisių apsauga, tačiau vis dažniau diskutuojama apie galimybę jį taikyti ir gyvūnų teisių apsaugos srityje. Gyvūnų teisės dažniausiai yra siejamos su teise į gyvybę, laisvę, apsaugą nuo kančių ar žiauraus elgesio, taip pat teise į natūralią aplinką bei tinkamas gyvenimo sąlygas. Vis dėlto skirtingas valstybių požiūris į gyvūnus ir jų apsaugą kelia klausimą, ar šios teisės gali būti vertinamos analogiškai žmogaus teisėms ir ar gyvūnų teisių srityje gali būti taikomas nediskriminavimo principas.

Baigiamojo darbo temos problema. Ar Lietuvos teisinėje sistemoje nediskriminavimo principas gyvūnų teisių įtvirtinimo ir užtikrinimo srityje yra aiškiai apibrėžtas ir nuosekliai taikomas?

Tyrimo objektas. Nediskriminavimo principo taikymas gyvūnų teisių įtvirtinimo ir užtikrinimo srityje Lietuvoje, lyginant su Vokietijos ir Nyderlandų teisiniu reguliavimu ir teismų praktika.

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti nediskriminavimo principo taikymo gyvūnų teisių įtvirtinimo ir užtikrinimo srityje problematiką Lietuvoje, atliekant lyginamąją analizę su Vokietijos ir Nyderlandų teisiniu reguliavimu ir teismų praktika.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti gyvūnų ir jų teisių sampratą.

---

¹⁰ Peter Singer, *Animal Liberation* (New York: HarperCollins, 1975), 28–57, <https://grupojoenfl.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/10/peter-singer-animal-liberation-1.pdf>.

2. Išanalizuoti nediskriminavimo principo sampratą ir jo taikymo galimybes gyvūnų teisių kontekste.

3. Išnagrinėti gyvūnų teisių teisinį reguliavimą Lietuvoje, Vokietijoje ir Nyderlanduose.

4. Įvertinti nediskriminavimo principo taikymo probleminius aspektus gyvūnų teisių srityje.

Darbo ribos: Atsižvelgiant į tai, jog gyvūnų sąvoka apima labai plačią gyvū organizmų grupę, šiame darbe analizuojamos ne visos gyvūnų rūšys. Tyrime dėmesys sutelkiamas gyvūnų kategorijoms, kurios dažniausiai nagrinėjamos gyvūnų teisių kontekste, o jų gerovės ir apsaugos užtikrinimas labiausiai reglamentuojamas teisės aktuose bei aptariamas teismų praktikoje. Todėl darbe analizuojamos šios gyvūnų kategorijos: gyvūnai augintiniai, ūkiniai ir bandomieji gyvūnai.¹¹

Taip pat svarbu pažymėti, kad šiame darbe sąvoka „gyvūnų teisės“ vartojama plačiąja prasme, apibūdinant gyvūnų interesų teisinį pripažinimą ir jų apsaugą. Vis dėlto, ši sąvoka yra glaudžiai susijusi su sąvokomis „gyvūnų gerovė“ ir „gyvūnų apsauga“, kurios dažniau yra vartojamos tarptautiniuose ir Europos Sąjungos teisės aktuose. Todėl, analizuojant teisinį reguliavimą bus remiamasi ir šiomis sąvokomis.

Pabrėžtina, kad darbe nėra nagrinėjamas visų Europos Sąjungos valstybių teisinis reguliavimas bei teismų praktika susijusi su gyvūnų teisių įtvirtinimu ir užtikrinimu. Dėl darbo apimties reikalavimų tyrimas apsiriboja Lietuvos, Vokietijos ir Nyderlandų analize. Šių trijų valstybių pasirinkimas sudaro galimybę išsamiau palyginti jų teisinį reguliavimą bei įvertinti, kaip skirtingose valstybėse yra užtikrinamos gyvūnų teisės.

Ginamasis teiginys. Lietuvos teisinėje sistemoje nediskriminavimo principas gyvūnų teisių srityje nėra aiškiai apibrėžtas ir nuosekliai taikomas, todėl gyvūnų apsaugos lygis išlieka netolygus ir priklauso nuo jų kategorijos bei paskirties.

Tyrimo metodai. Įgyvendinant baigiamojo darbo tikslą ir išsikeltus uždavinius taikyti šie tyrimo metodai:

1. Loginės analizės metodas – taikytas siekiant atskleisti teorinius gyvūnų sąvokos, gyvūnų teisių ir nediskriminavimo principo aspektus.

2. Lyginamasis metodas – taikytas lyginant skirtingus požiūrius į gyvūnus bei gyvūnų teisių sampratą, taip pat gyvūnų teisių apsaugos teisinį reguliavimą skirtingose valstybėse.

3. Aprašomasis metodas – taikytas analizuojant ir vertinant mokslinius šaltinius ir teisės aktų analizės rezultatus.

---

¹¹ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

4. Sisteminės analizės metodas – taikytas analizuojant nacionalinius ir tarptautinius teisės aktus bei teismų praktiką.

5. Apibendrinimo metodas – taikytas formuojant ir pateikiant išvadas.

Darbo struktūra. Baigiamąjį darbą sudaro: įvadas, trys skyriai, išvados ir pasiūlymai, literatūros sąrašas, priedai, santrauka lietuvių ir anglų kalbomis. Pirmajame skyriuje atskleidžiama gyvūnų ir jų teisių bei nediskriminavimo principo samprata. Taip pat aptariamos nediskriminavimo principo taikymo galimybės gyvūnų teisių kontekste. Antrajame skyriuje analizuojama gyvūnų teisių teisinis reguliavimas tarptautiniu ir bendrai ES lygmeniu bei gyvūnų teisių teisinis reguliavimas Lietuvoje ir Vokietijoje bei Nyderlanduose. Trečiajame skyriuje analizuojama Lietuvos ir Vokietijos bei Nyderlandų teismų praktika gyvūnų teisių apsaugos srityje, taip pat atliekama lyginamoji šių valstybių nediskriminavimo principo taikymo gyvūnų teisių srityje analizė. Darbo pabaigoje pateikti priedai.

1. GYVŪNŲ TEISIŲ IR NEDISKRIMINAVIMO PRINCIPŲ PAGRINDAI IR JŲ TAIKYMAS

Analizuojant nediskriminavimo principo taikymo galimybes gyvūnų teisių įtvirtinimo ir užtikrinimo srityje, pirmiausia būtina atskleisti gyvūnų ir jų teisių sampratą, taip pat išsiaiškinti, kaip gyvūnų teisės suprantamos tarptautiniu ir nacionaliniu lygmeniu bei skirtingose kultūrose. Šiame darbe tai ypač svarbu todėl, kad tyrimas nėra orientuotas į visus gyvūnus bendrąja prasme, bet į tris konkrečias jų kategorijas – gyvūnus augintinius, bandomuosius gyvūnus ir ūkinius gyvūnus.¹²

Sąvokų aiškumas leidžia geriau suprasti gyvūnų teisių turinį, įvertinti jų apsaugos poreikį ir analizuoti, ar skirtingoms gyvūnų kategorijoms taikomas skirtingas požiūris gali būti siejamas su nediskriminavimo principo problematika. Be to, sąvokų aiškumas svarbus ir todėl, nes nuo jų priklauso nuoseklus teisės normų kūrimas, jų aiškinimas ir taikymas praktikoje.¹³

Nediskriminavimo principas tradiciškai siejamas su žmogaus teisėmis ir jų apsauga. Vis dėlto kalbant apie gyvūnus, jų teisinį statusą ir nevienodą apsaugos mastą, šis principas vis dažniau aptariamas ir gyvūnų teisių kontekste. Skirtingose visuomenėse ir teisinėse sistemose vienos gyvūnų kategorijos yra labiau saugomos, o kitos tuo metu intensyviau naudojamos žmogaus poreikiams tenkinti. Būtent dėl to kyla klausimas, ar toks skirtingas požiūris gali būti pateisinamas vien tik gyvūnų paskirtimi, ar vis dėlto jis atskleidžia platesnę nevienodo gyvūnų vertinimo problemą.¹⁴

Atsižvelgus į tai, šiame skyriuje pirmiausia aptariama gyvūnų ir jų teisių samprata, po to analizuojama nediskriminavimo principo esmė, o galiausiai vertinama, ar ir koku mastu šis principas galėtų būti taikomas gyvūnų teisių srityje, dėmesį skiriant gyvūnams augintiniams, ūkiniams bei bandomiesiems gyvūnams.

1.1. Gyvūnų ir jų teisių samprata

Gyvūnų samprata formuojama įvairiose mokslo srityse, tačiau svarbiausios šio darbo temai yra biologija, etika ir teisės filosofija, nes būtent jos leidžia atskleisti gyvūnų statusą bei jų apsaugos galimybes teisėje. Biologiniu požiūriu gyvūnai suprantami kaip gyvūnų karalystei priklausantys organizmai, gebantys judėti, reaguoti į aplinką ir daugeliu atveju jausti skausmą. Gyvūnų samprata apima plačią gyvūnų organizmų įvairovę, kuri gali būti skirstoma pagal įvairius

---

¹² „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

¹³ Tom L. Beauchamp ir Raymond G. Frey, *The Oxford Handbook of Animal Ethics* (New York: Oxford University Press, 2011), 10–23, <https://www.scribd.com/document/641834125/The-Oxford-Handbook-of-Animal-Ethics-2011>.

¹⁴ Saskia Stucki, „Towards a Theory of Legal Animal Rights: Simple and Fundamental Rights“, *Oxford Journal of Legal Studies* 40, 3, (2020): 533–538, <https://academic.oup.com/ojls/article/40/3/533/5862901>.

kriterijus: biologines savybes, buveinę, gyvenimo ciklą, elgesį ar ryšį su aplinka.¹⁵ Biologine prasme gyvūnų sąvoka yra labai plati ir apima įvairias gyvybės formas.¹⁶ Be to, etika padeda vertinti gyvūnų moralinę reikšmę ir žmogaus elgesio su jais ribas. Teisės filosofija gyvūnų teisių kontekste kelia esminius klausimus apie jų moralinį statusą, gebėjimą jausti ir galimybę gyvūnus laikyti teisių subjektais, o ne vien žmogaus nuosavybe. Taigi gyvūnų samprata yra ne tik biologinė, bet ir socialinė, filosofinė bei etinė kategorija.¹⁷

Vis dėlto šio darbo temai svarbiausia ne bendra biologinė gyvūnų samprata, o tai, kaip gyvūnai suvokiami etiniu ir teisiniu požiūriu. Būtent nuo šio suvokimo priklauso, ar gyvūnai laikomi žmogaus naudojamu objektu, ar jiems pripažįstama savarankiška vertė bei tam tikrų interesų apsauga.¹⁸ Atsižvelgiant į tai, teisiniu požiūriu svarbu atskirti tarpusavyje susijusias, tačiau ne tapačias sąvokas – „gyvūnų teisės“, „gyvūnų gerovė“ ir „gyvūnų apsauga“. Sąvoka „gyvūnų teisės“ dažnai vartojama plačiaja prasme, daugiausia filosofine ir etine prasme, apibūdinant gyvūnų interesų moralinį ir teisinį pripažinimą.¹⁹ Tačiau pozityviojoje teisėje dažniau vartojamos sąvokos „gyvūnų gerovė“ ir „gyvūnų apsauga“. „Gyvūnų gerovė“ vartojama kalbant apie gyvūnų fizinę ir psichologinę būklę, taip pat apie konkrečias gyvūnų laikymo, priežiūros, naudojimo ar žudymo sąlygas bei standartus.²⁰ Gyvūnų gerovės samprata dažnai siejama su vadinamosiomis penkiomis laisvėmis: laisvę nuo diskomforto, laisvę nuo troškulio ir alkio, laisvę nuo skausmo, ligų ir traumų, laisvę išreikšti normalų elgesį būdingą rūšiai ir laisvę nuo kančios ir baimės.²¹ Šios laisvės laikomos vienu svarbiausiu gyvūnų gerovės orientyru. Sąvoka „gyvūnų apsauga“ dažniau yra siejama su teisiniu reguliavimu, apsaugos priemonėmis ir valstybei bei žmogui tenkančiomis pareigomis gyvūnų atžvilgiu.²²

Teisės filosofijoje gyvūnų samprata ilgą laiką buvo siejama su požiūriu į juos kaip į žmogaus interesų objektus, o ne savarankišką moralinę vertę turinčius subjektus. Tačiau keičiantis visuomenės vertybėms vis dažniau keliamas klausimas, ar gyvūnai gali būti laikomi tam tikrų teisių turėtojais ir ar jiems turėtų būti pripažįstamas savarankiškas teisinis statusas.²³

¹⁵ „Biologija“, Visuotinė lietuvių enciklopedija, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.vle.lt/straipsnis/biologija/>.

¹⁶ „Zoologija“, Visuotinė lietuvių enciklopedija, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.vle.lt/straipsnis/zoologija/>.

¹⁷ Tom L. Beauchamp ir Raymond G. Frey, *supra note*, 12: 6–28.

¹⁸ Tom L. Beauchamp ir Raymond G. Frey, *op. cit.*, 15–19.

¹⁹ Tom Regan *The Case for Animal Rights*, (Berkeley: University of California Press, 2004), On the Human, <https://nationalhumanitiescenter.org/on-the-human/2011/05/regan-preface/>.

²⁰ „Animal Welfare“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/animal-welfare.html>.

²¹ „Animal Welfare and Protection: EU Laws Explained“, *European Parliament*, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20200624STO81911/animal-welfare-and-protection-eu-laws-explained-videos>.

²² „Tarybos direktyva 98/58/EB dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0058>.

²³ Saskia Stucki, *supra note*, 13: 540–543.

Vienas žymiausių gyvūnų teisių teorijos atstovų Tomas Reganas teigė, kad gyvūnai turi vidinę vertę, todėl negali būti vertinami vien kaip priemonė žmogaus tikslams pasiekti. Jo požiūriu, gyvūnai yra „*subjektai savo gyvenimo prasme*“, turi moralinę reikšmę, todėl jų interesai turi būti ginami.²⁴ T. Regano teorijoje akcentuojama, kad gyvūnams turi būti užtikrinama apsauga nuo prievartos, kankinimo ir išnaudojimo, o patys gyvūnai neturėtų būti traktuojami tik kaip daiktai ar nuosavybės objektai.²⁵

Kitokią perspektyvą pateikia utilitaristai Jeremis Benthamas ir Peteris Singeris, kurie gyvūnų moralinę reikšmę sieja su jų gebėjimu patirti skausmą ir kančią. J. Benthamas iškėlė klausimą ne apie tai, ar gyvūnai gali mąstyti ar kalbėti, bet apie tai, ar jie gali kentėti. Toks požiūris padėjo pagrindą vertinti gyvūnų interesus ne pagal jų intelektualinius gebėjimus, bet pagal jautrumą kančiai.²⁶ P. Singeris šią idėją išplėtojo teigdamas, kad gyvūnų interesai turi būti vertinami pagal vienodo interesų svarstymo principą. Tai reiškia, kad panašūs interesai turi būti vertinami vienodai, nepriklausomai nuo to, ar jie priklauso žmogui, ar gyvūnams.²⁷

Šio principo nesilaikymas, kai vienos rūšies interesai savaimė laikomi svarbesniais už kitos rūšies interesus, literatūroje apibūdinami kaip rūšizmas. Tai reiškia diskriminacinį požiūrį, kuomet moralinis vertinimas grindžiamas vien priklausymu tai rūšiai, neatsižvelgiant į kitus reikšmingus kriterijus, pavyzdžiui, gebėjimą jausti skausmą ar turėti interesų. Toks požiūris leidžia gyvūnų naudojimą ar išnaudojimą vertinti kaip morališkai nepateisinamą.²⁸

Prigimtinės teisės teorijos atstovai paprastai laikosi nuostatos, kad žmogus turi ypatingą moralinį statusą, todėl gyvūnams nepripažįstamos tokios pačios teisės kaip žmogui. Ši pozicija dažniausiai grindžiama tuo, kad gyvūnams nepriskiriamas toks pat racionalumas ar moralinis savarankiškumas kaip žmogui. Vis dėlto net ir ši teorinė kryptis pripažįsta, kad žmogus turi moralinę atsakomybę gyvūnų atžvilgiu, todėl su jais negali būti elgiamasi žiauriai ar beprasmiškai ir jie turi teisę būti apsaugoti nuo nepateisinamo žudymo ar kankinimo.²⁹

Svarbi ir feministinė perspektyva, kuri gyvūnų išnaudojimą sieja su platesnėmis galios, kontrolės ir pažeidžiamumo problemomis. Šios krypties atstovai teigia, jog gyvūnų išnaudojimas

---

²⁴ Tom Regan, „Animal Rights and Environmental Ethics“, *The Structural Links between Ecology, Evolution and Ethics* (Dordrecht: Springer, 2013), 117–126, <http://tomregan.free.fr/Tom-Regan-Animal-Rights-and-Environmental-Ethics.pdf>.

²⁵ Erwin Lengauer, „Tom Regan’s Philosophy of Animal Rights: Subjects-of-a-Life in the Context of Discussions of Intrinsic and Inherent Worth“, *Problemos* 97 (2020): 87–98, https://www.researchgate.net/publication/340972300_Tom_Regan's_Philosophy_of_Animal_Rights_Subjects-of-a-Life_in_the_Context_of_Discussions_of_Intrinsic_and_Inherent_Worth.

²⁶ Jeremy Bentham, „*An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*“, (Early Modern Texts, 2017), <https://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/bentham1780.pdf>.

²⁷ Peter Singer, „Why Speciesism Is Wrong: A Response to Kagan“, *Journal of Applied Philosophy* 33, 1 (2016): 31–35, <https://oar.princeton.edu/bitstream/88435/pr1xp3v/1/SpeciesismIsWrongResponseToKagan.pdf>.

²⁸ *Ibid.*

²⁹ Rachel Tobias, „Allowing Animal Rights: Contra Natural Law Arguments“, *Williams Honors College, Honors Research Projects* (2017): 1–22, https://ideaexchange.uakron.edu/honors_research_projects/497.

gali būti susijęs su tomis pačiomis struktūromis, kurios lemia kitų pažeidžiamų grupių engimą. Todėl gyvūnų klausimas šioje teorijoje suvokiamas ne tik kaip atskira etinė problema, bet ir kaip platesnio socialinio neteisingumo dalis, siejama su pažeidžiamų grupių išnaudojimu.³⁰

Reikšmingas yra ir abolicionistinis požiūris, kurio vienas iš pagrindinių šalininkų yra Gary L. Francione. Jis teigia, kad esminė gyvūnų problema slypi tame, jog teisinėje sistemoje jie vis dar laikomi nuosavybe. Anot jo, kol gyvūnai išlieka nuosavybės objektu, tol jų interesai visada bus silpnesni už žmogaus interesus. Todėl G. L. Francione pabrėžia, kad gyvūnams pirmiausia turi būti pripažinta teisė nebūti nuosavybe. Jo nuomone, vien dėmesys gyvūnų gerovei nėra pakankamas, nes toks požiūris nekeičia esminio santykio su gyvūnais kaip naudojamu objektu.³¹

Gyvūnų ir jų teisių suvokimas taip pat skiriasi religiniame ir kultūriniame kontekste. Pagrindinėse pasaulio religijose, tokiose kaip budizmas, induizmas, krikščionybė, judaizmas ir islamas, gyvūnams yra skiriamas nevienodas vaidmuo, todėl skiriasi požiūris į jų statusą bei apsaugą. Budizme pabrėžiama atjauta visoms gyvoms būtybėms, todėl ši religija dažnai siejama su palankesniu požiūriu į gyvūnų gerovę. Krikščionybėje požiūris nėra vienodas. Akcentuojama žmogaus atsakomybė už Dievo kūriniją, kita vertus, egzistuoja žmogaus, kaip viešpatavimo, prieš gyvūnus idėja. Induizme gyvūnai dažnai laikomi turinčiais sielą, todėl su jais turi būti elgiamasi pagarbiai, nors tam tikrose praktikose egzistuoja ir gyvūnų aukojimo tradicijos. Islame ir judaizme taip pat pripažįstama pareiga su gyvūnais elgtis humaniškai, nors gyvūnų naudojimas žmogaus poreikiams tam tikrais atvejais laikomas leidžiamu.³²

Taigi religinis ir kultūrinis požiūris į gyvūnus nėra vienareikšmis. Viena vertus, daugelyje tradicijų pabrėžiama pareiga vengti žiauraus elgesio, kita vertus, kartu pripažįstamas gyvūnų naudojimas žmogaus poreikiams tenkinti. Šis dvilypumas svarbus ir teisiniame kontekste, nes visuomenės požiūris į gyvūnus neišvengiamai veikia jų apsaugos ribas.³³

Teisiniu požiūriu gyvūnų sąvoka yra glaudžiai susijusi su žmogaus santykiu su jais, jų apsauga ir gerove. 1978 m. paskelbtoje Visuotinėje gyvūnų teisių deklaracijoje buvo suformuota idėja, kad visi gyvūnai turi teisę egzistuoti biologinės pusiausvyros kontekste. Joje taip pat teigiama, jog gyvūnai turi būti saugomi įstatymų, su jais negali būti elgiamasi žiauriai, o ir su

---

³⁰ Brian Luke, „Justice, Caring, and Animal Liberation“, *The Feminist Care Tradition in Animal Ethics*, Josephine Donovan ir Carol J. Adams (New York: Columbia University Press, 2007), 146–170, https://www.academia.edu/32425286/Josephine_Donovan_Carol_J_Adams_Dir_The_Feminist_Care_Tradition_in_Animal_Ethics.

³¹ Gary L. Francione, *supra note*, 8: 15–33.

³² Louis Caruana SJ, “Different Religions, Different Animal Ethics?,” *Animal Frontiers* 10, No. 1 (2020): 8–14, https://www.researchgate.net/publication/338523152_Different_religions_different_animal_ethics.

³³ *Ibid.*

nugaišusiais turi būti elgiamasi pagarbiai.³⁴ Nors šis dokumentas neturi privalomos teisinės galios, jis svarbus kaip idėjinis pagrindas gyvūnų teisių raidai.

Vis dėlto šiuolaikinėje tarptautinėje teisėje vyrauja ne gyvūnų kaip savarankiškų teisių turėtojų modelis, o yra akcentuojama į gyvūnų gerovę ir apsaugą. Tarptautinėje ir ES teisėje yra svarbi bendra nuostata, kad gyvūnai pripažįstami jusliomis būtybėmis. Taigi formuojant ir taikant teisinį reguliavimą svarbu atsižvelgti į jų gerovės reikalavimus. Vis dėlto bendrai teisės aktuose nėra vienos universalios gyvūnų sąvokos apibrėžties. Pavyzdžiui, vienuose teisės aktuose gyvūnais laikomi „visi gyvi žmonių giminei nepriklausantys stuburiniai, įskaitant laisvėje gyvenančius ir (arba) galinčius daugintis lervas, išskyrus vaisius ar embrionus“³⁵, kituose – „visų rūšių laukiniai gyvūnai, taip pat gyvūnai, kurių auginimu ir laikymu rūpinasi žmogus“³⁶. Taigi kiekviename teisės akte gyvūnų sąvoka apibrėžiama taip, kad atitiktų konkretaus teisės akto taikymo sritį ir tikslą. Dėl šios priežasties teisės aktuose paprastai apibrėžiamas ne „gyvūnas“ bendraja prasme, o konkreti jų kategorija ar net tam tikra rūšis.

Analizuojant teisinio reguliavimo sistemą sudarančius teisės aktus gyvūnų teisių kontekste svarbu pabrėžti, kad gyvūnų sąvoką yra įvairi. Lietuvoje gyvūnais laikomi „bet kokios rūšies domestikuotas ar laukinis gyvūnas, įskaitant ūkinius gyvūnus ir gyvūnus augininius.“³⁷ Be to, LR civiliniame kodekse, atskleidžiama gyvūnų teisinė padėtis civiliniuose santykiuose. Jame gyvūnai siejami su nuosavybės santykiais, savininko teisėmis ir pareigomis. Tai patvirtina ir kodekso 4.41 straipsnis, kuriame nustatyta, kad „gyvūnų savininkas, įgyvendindamas nuosavybės teisę, privalo laikytis gyvūnų apsaugą ir jų laikymą reglamentuojančių įstatymų, kitų teisės aktų reikalavimų.“³⁸ Ši nuostata rodo, kad gyvūnai civiliniuose santykiuose nėra suvokiami tik kaip paprastas nuosavybės santykių objektas, kadangi savininko teisės jo atžvilgiu yra ribojamos specialiųjų gyvūnų apsaugos reikalavimų. Taigi gyvūnai gali būti siejami su nuosavybės objektu, tačiau pripažįstama, jog jų atžvilgiu turi būti taikomi specialūs apsaugos ribojimai.

Tačiau gyvūnų teisių problematikos požiūriu svarbu tai, kad praktikoje gyvūnai nėra vertinami kaip visiškai vienalytė kategorija. Skirtingoms gyvūnų grupėms taikomi nevienodi apsaugos, laikymo, naudojimo ir kontrolės reikalavimai. Todėl analizuojant gyvūnų teises ir

---

³⁴ „Universal Declaration of Animal Rights“, *supra note*, 4.

³⁵ „Europos konvencija dėl eksperimentiniais ir kitais mokslo tikslais naudojamų stuburinių gyvūnų apsaugos“, žiūrėta TAR, 2026 m. balandžio 8 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.F1B527AE313B?csrt=11501274786919076578>.

³⁶ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

³⁷ *Ibid.*

³⁸ „Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas“, žiūrėta TAR, 2026 m. balandžio 12 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr?csrt=2089449019527237500>.

kartu nediskriminavimo principo taikymo galimybes, būtina atskirti ir teisės aktuose atskiriamus gyvūnus augintinius, ūkinius ir bandomuosius gyvūnus.³⁹

Gyvūnų augintinių atveju dažniausiai akcentuojamas žmogaus ir gyvūnų ryšys, priežiūros pareigos bei apsauga nuo žiauraus elgesio. Įstatyme šie gyvūnai, apibrėžiami kaip gyvūnai, laikomi „*estetiniams ir bendravimo poreikiams tenkinti*“.⁴⁰ Ūkinių gyvūnų apsaugos klausimas susiduria su jų naudojimu maisto, produkcijos ar kitais ūkiniais tikslais⁴¹, todėl įstatyme jie apibrėžiami kaip gyvūnai, laikomi ar veisiami „*maistui, kailiams, vaistams ir kitai produkcijai gauti, darbo ir kitais ūkininkavimo tikslais*“.⁴² Tuo tarpu bandomųjų gyvūnų atveju išryškėja mokslinių tyrimų poreikio ir gyvūnų gerovės suderinimo problematika.⁴³ Įstatyme šie gyvūnai apibrėžiami kaip „*eksperimentams ar kitiems mokslo tikslams veisiamas, auginamas, naudojamas ar numatomas naudoti gyvūnas*“.⁴⁴ Lyginant šias tris gyvūnų kategorijas aiškiai matomas skirtingas teisinis požiūris į gyvūnų vertę, apsaugos apimtį ir žmogaus interesų prioritetą.

Skirtingas gyvūnų naudojimas lemia ir skirtingą jų teisinį reguliavimą bei apsaugą. Gyvūnai laikomi draugystei ir bendravimui, veisiami ekonominei naudai, naudojami moksliniuose tyrimuose, eksperimentuose, maisto gamyboje ir kitose srityse. Vis dėlto teisės aktai numato ne tik žmogaus galimybę naudotis gyvūnais, bet ir pareigą užtikrinti jų gerovę. Asmenys, laikantys ar naudojantys gyvūnus, privalo rūpintis jų priežiūra, laikymo sąlygomis, veisimu, prekyba bei visapusišką jų apsaugą.⁴⁵ Taigi gyvūnų teisės iš esmės įgyvendinamos per žmogui nustatytas pareigas. Teisės aktuose kalbama ne apie gyvūnus kaip savarankiškus teisių subjektus, bet apie savininko, laikytojo ar naudotojo pareigas gyvūnų atžvilgiu, kurios skirtingoms gyvūnų kategorijoms nustatytos nevienoda apimtimi.⁴⁶

Apibendrinant galima teigti, kad gyvūnų teisių samprata yra formuojama filosofinėje, etinėje ir teisinėje srityje, todėl jos turinys nėra vienareikšmis. Vienose teorijose gyvūnai vis dar suvokiami kaip žmogaus naudojami objektai, kitose jiems pripažįstama savarankiška moralinė vertė. Kartu pažymėtina, kad gyvūnų teisių samprata yra neatsiejama nuo gyvūnų gerovės ir gyvūnų apsaugos sąvokų, kurios leidžia tiksliau atskleisti gyvūnų teisių apimtį teisiniu požiūriu. Civiliniuose santykiuose gyvūnai yra siejami su nuosavybės objektu, tačiau savininko teisės nėra absoliučios. Siekiant užtikrinti gyvūnų teisių apsaugą, gyvūnų savininkų atžvilgiu nustatomi tam

---

³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ „Tarybos direktyva 98/58/EB dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos“, *supra note*, 20.

⁴² „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

⁴³ „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=celex:32010L0063>.

⁴⁴ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *op. cit.*

⁴⁵ Saskia Stucki, *supra note*, 13: 536–540.

⁴⁶ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

tikri ribojimai. Tačiau šio darbo kontekste svarbu tai, kad teisėje gyvūnai nėra vertinami visiškai vienodai. Skirtingas požiūris į skirtingas gyvūnų kategorijas – augintinius, ūkinius ir bandomuosius gyvūnus – leidžia kelti klausimą, ar gyvūnų teisių srityje galėtų būti aktuali nediskriminavimo principo taikymo problema.

1.2. Nediskriminavimo principo samprata

Nediskriminavimo principas grindžiamas nuostata, kad visi asmenys turi būti vertinami vienodai ir negali būti nepagrįstai išskiriami dėl tam tikrų savo požymių. Šis principas svarbus tiek etiniu, tiek teisiniu požiūriu, nes jo paskirtis yra užtikrinti žmogaus orumo apsaugą, lygias galimybes ir teisingą vertinimą visuomenėje.⁴⁷

Filosofiniu požiūriu nediskriminavimo principas siejamas su teisingumo, lygiateisiškumo ir žmogaus vertės idėjomis. Įvairios filosofinės teorijos pabrėžia, kad žmogus turi būti vertinamas ne pagal priklausymą tam tikrai grupei, o kaip savarankiška ir pagarbos verta būtybė. Todėl nediskriminavimo principas gali būti laikomas vienu iš teisingos visuomenės pagrindų, draudžiančių nepagrįstai nevienodą žmonių vertinimą.⁴⁸

Teisiniu požiūriu nediskriminavimo principas įtvirtintas daugelyje tarptautinių, ES ir nacionalinių teisės aktų, susijusių su žmogaus teisių apsauga. Juose paprastai nustatoma, kad kiekvienas žmogus turi teisę į vienodas sąlygas nepriklausomai nuo jo rasės, tautybės, odos spalvos, lyties, religijos, kalbos, etninės, socialinės ar nacionalinės kilmės, amžiaus, negalios ar kitų požymių.⁴⁹ Taigi teisėje nediskriminavimo principas reiškia ir konkretų draudimą nepagrįstai riboti asmenų teises ar bloginti jų padėtį dėl tam tikrų savybių.

Diskriminacija paprastai suprantama kaip neteisingas ar žalingas elgesys su asmeniu ar asmenų grupe dėl tam tikrų jų požymių. Dėl diskriminuojančio elgesio asmuo negali visapusiškai naudotis savo teisėmis ir teisėtais interesais arba patiria nepagrįstai blogesnę padėtį nei kiti asmenys. LR Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarime aiškinama, jog „*Diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius. Tačiau diskriminacija nelaikomas diferencijuotas teisinis reguliavimas, kai jis taikomas tam tikroms vienodais požymiais pasižyminčioms asmenų*

---

⁴⁷ Diana Gumbrevičiūtė-Kuzminskienė, „Tiesioginės diskriminacijos samprata pagal rasių lygybės, užimtumo lygybės ir lyčių lygybės direktyvas“, *Socialinių mokslų studijos* 3, 7 (2010): 329–350, <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/d6a01d20-63c8-44ca-9ae4-b6b467cd2b5f/content>.

⁴⁸ Gediminas Andriukaitis, Edita Žiobienė, Dieter Schindlauer, *Lygios galimybės ir ES nediskriminavimo teisė: vadovas teisininkui*, (Vilnius: Lietuvos žmogaus teisių centras, 2007), 3–31, https://jra.lrv.lt/public/canonical/1746509161/542/2007_m-lygios_galimybės_ir_es_nediskriminavimo_teisė.pdf.

⁴⁹ „Universal Declaration of Human Rights“, Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>.

*grupėms, jeigu tuo siekiama pozityvių, visuomeniškai reikšmingų tikslų. Prie diskriminacinių ribojimų nepriskiriami ir specialūs reikalavimai arba tam tikros sąlygos, kai jų nustatymas būna susijęs su reguliuojamų santykių ypatumais.*⁵⁰

Diskriminacija gali būti tiesioginė arba netiesioginė. Tiesioginė diskriminacija pasireiškia tada, kai asmuo vien dėl tam tikro požymio vertinamas blogiau negu kitas panašioje situacijoje esantis asmuo. Netiesioginė diskriminacija pasireiškia tuomet, kai iš pirmo žvilgsnio neutrali taisyklė ar praktika tam tikrą asmenį ar asmenų grupę paveikia neproporcingai neigiamai.⁵¹ Taigi diskriminacija nuo teisėto diferencijavimo atskiriama pagal tai, ar skirtingas žmogaus vertinimas yra objektyviai pagrįstas ir ar juo siekiama teisėto tikslo.

Pagrindinės nediskriminavimo principo savybės yra lygybė prieš įstatymą, diskriminacijos draudimas, teisinės apsaugos užtikrinimas ir socialinio teisingumo siekis. Lygybė prieš įstatymą reiškia, kad visi asmenys turi turėti vienodas teises ir galimybes, nepriklausomai nuo jų asmeninių savybių. Diskriminacijos draudimas reiškia, jog negalima taikyti neigiamo požiūrio, atsisakyti teikti paslaugas ar kitaip bloginti žmogaus padėtį vien dėl jo priklausymo tam tikrai grupei. Teisinė apsauga įpareigoja valstybes įtvirtinti priemones, užtikrinančias veiksmingą asmenų apsaugą nuo diskriminacijos. Socialinio teisingumo aspektas reiškia siekį mažinti nelygybę ir sudaryti vienodas galimybes visoms visuomenės grupėms, ypač pažeidžiamiems asmenims.⁵²

Nediskriminavimo principas įgyvendinamas per teisės normas, teisminę praktiką, viešosios politikos priemones ir visuomenės švietimą. Jis įtvirtintas tarptautiniuose ir ES teisės aktuose, nacionaliniuose įstatymuose bei kituose teisės šaltiniuose, todėl sudaro prielaidas šį principą taikyti praktikoje. Vis dėlto praktinis šio principo įgyvendinimas priklauso nuo valstybių teisinės sistemos, kultūrinio konteksto ir politinės valios.⁵³ Dėl to principas praktikoje gali būti taikomas nevienodai, nors jo bendras turinys išlieka grindžiamas tais pačiais žmogaus teisių apsaugos standartais.

Apibendrinant galima teigti, kad nediskriminavimo principas yra vienas iš pagrindinių žmogaus teisių apsaugos principas, grindžiamas lygybės, teisingumo ir pagarbos žmogaus orumui idėjomis. Jis draudžia nepagrįstai nevienodą asmenų vertinimą ir siekia užtikrinti, kad visi asmenys turėtų lygias galimybes naudotis savo teisėmis. Vis dėlto šio principo teorinis

---

⁵⁰ „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas „Dėl reikalavimo kandidatams į Seimo narius ar į savivaldybių tarybų narius, turintiems užsienio valstybės pilietybę, atsisakyti kitos valstybės piliečio priesaikos“, LRKT, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta384/content>.

⁵¹ „Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0CC6CB2A9E42/asr?csrt=10693586243667832913>.

⁵² „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj/lit.

⁵³ „Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija“, E-Seimas, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19841>.

turinys leidžia kelti klausimą, ar kai kurie jo elementai galėtų būti aktualūs ir gyvūnų teisių srityje, ypač tada, kai skirtingoms gyvūnų kategorijoms taikoma nevienoda teisinė apsauga.

1.3. Nediskriminavimo principo taikymo galimybės gyvūnų teisių kontekste

Nediskriminavimo principo taikymas gyvūnų teisių srityje yra sudėtingas klausimas, nes tradiciškai šis principas siejamas su žmogaus teisėmis. Vis dėlto gyvūnų teisių teorijoje ir etikos požiūriu vis dažniau keliama idėja, kad tam tikri šio principo elementai gali būti taikomi ir gyvūnų atžvilgiu. Tai išryškėja, kai yra kalbama apie skirtingą interesų vertinimą priklausomai nuo rūšies ar paskirties.⁵⁴

Vienas svarbiausių šios diskusijos aspektų yra rūšizmo samprata. Rūšizmas paprastai suprantamas kaip diskriminacinis požiūris, kai skirtingų rūšių gyvūnai vertinami nevienodai vien dėl jų priklausymo tam tikrai rūšiai. Kitaip tariant, vienų gyvūnų interesai laikomi reikšmingesniais, o kitų – mažiau svarbiais, nors jų gebėjimas jausti skausmą ar turėti interesų yra panašus. Toks požiūris ypač atsiskleidžia tais atvejais, kai vieni gyvūnai laikomi šeimos nariais ar žmogaus palydovais, o kiti naudojami maistui, eksperimentams ar kitoms žmogaus reikmėms.⁵⁵

Šiuo požiūriu reikšminga Peterio Singerio plėtojama vienodo interesų vertinimo idėja. P. Singerio teigimu, pagrindinis lygybės principas nereikalauja vienodo ar identiško elgesio, bet reikalauja vienodai atsižvelgti į panašius interesus.⁵⁶ Jei gyvūnai geba jausti skausmą ir turi interesą jo išvengti, vien jo priklausymas tam tikrai rūšiai neturėtų būti pagrindas jo interesams suteikti mažesnę reikšmę. Tokia pozicija nereiškia, kad žmogaus ir gyvūnų teisės turi būti visiškai sutapatintos, tačiau akcentuojama, kad bent jau minimali apsauga turėtų būti vertinama nuosekliau.⁵⁷

Gyvūnų teisių teorijoje pabrėžiama, kad „gyvūnų teisės“ dažniausiai siejamos su pagrindinėmis apsaugomis, tokiomis kaip teisė nebūti be pagrindo nužudomam, teisė nebūti kankinamam ar išnaudojamam, taip pat su interesu išsaugoti gyvūnų fizinį vientisumą.⁵⁸ Vis dėlto praktikoje šių teisių turinys nėra vienodas visoms gyvūnų kategorijoms. Būtent tai leidžia kelti klausimą, ar gyvūnų teisių srityje nėra susiformavęs diferencijuotas, o kartais ir nenuoseklus požiūris.

---

⁵⁴ Saskia Stucki, *supra note*, 13: 550–554.

⁵⁵ Peter Singer, *supra note*, 22: 31–35.

⁵⁶ Peter Singer, *supra note*, 9: 28–50.

⁵⁷ Peter Singer, *op. cit.*, 30–50.

⁵⁸ Saskia Stucki ir Visa Kurki, „Animal Rights“, *Encyclopedia of the Philosophy of Law and Social Philosophy*, (Dordrecht: Springer Netherlands, 2020), https://www.academia.edu/44163586/Animal_Rights.

Ši problema ypač akivaizdi lyginant gyvūnus augintinius, ūkinius ir bandomuosius gyvūnus. Gyvūnams augintiniams visuomenėje dažniausiai priskiriama emocinė, socialinė ir net moralinė vertė. Jie dažnai suvokiami kaip žmogaus kompanionai, todėl jų apsauga nuo žiauraus elgesio paprastai sulaukia didesnio visuomenės dėmesio ir jautresnės reakcijos.⁵⁹ Tuo tarpu ūkiniai gyvūnai dažniausiai vertinami pagal jų ekonominę paskirtį – kaip gyvūnai naudojami maisto ar kitos produkcijos gavimui.⁶⁰ Nors teisės aktai numato ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimus,⁶¹ praktikoje jų naudojimas žmogaus poreikiams yra plačiai pripažįstamas. Bandomųjų gyvūnų atveju situacija dar sudėtingesnė, nes čia gyvūnų teisių užtikrinimo klausimas susiduria su mokslo pažangos, visuomenės sveikatos ir tyrimų poreikių argumentais.⁶²

Skirtingoms gyvūnų kategorijoms taikomas nevienodas teisinis ir moralinis vertinimas. Vis dėlto tai dar nereiškia, kad visais atvejais teisine prasme galima konstatuoti diskriminaciją. Atsižvelgiant į tai, nediskriminavimo principo pažeidimai turėtų būti nustatomi pagal konkrečius ir pagrįstus kriterijus. Gyvūnų teisių kontekste toks nevienodas vertinimas pirmiausia gali būti suprantamas kaip etinio pobūdžio nelygybė. Todėl svarbu vertinti ne tik, kad skirtingoms gyvūnų kategorijoms taikomas nevienodas teisinis reguliavimas, bet ir ar toks skirtumas yra objektyviai pateisinamas.

Gyvūnų teisių kontekste svarbu atskirti vienodą vertinimą nuo vienodo reguliavimo. Skirtingos gyvūnų kategorijos iš tiesų gali reikalauti skirtingo teisinio reguliavimo, nes skiriasi tiek jų elgsena ir rūšiai būdingos savybės, tiek jų laikymo sąlygos, paskirtis ir santykis su žmogumi. Tačiau skirtingas reguliavimas savaime neturėtų reikšti, kad vieni gyvūnai laikomi reikšmingesniais už kitus. Būtent čia atsiranda nediskriminavimo principo aktualumas – ne kaip reikalavimas visų gyvūnų teisių apsaugą reguliuoti vienodai, bet kaip poreikis išvengti nepagrįsto nevienodo jų interesų vertinimo.⁶³ Tokiu atveju esminiu vertinimo klausimu turėtų būti, ar diferencijavimas grindžiamas objektyviais kriterijais, tokiais kaip teisėtas tikslas, faktinės aplinkybės bei proporcingumas.

Kita vertus, gyvūnų teisių srityje nediskriminavimo principo taikymą riboja tai, kad gyvūnai teisėje paprastai nėra pripažįstami tokiais pačiais teisės subjektais kaip žmogus. Daugeliu atveju jų apsauga grindžiama ne jų pačių subjektinėmis teisėmis, o žmogui nustatytomis pareigomis. Teisine prasme nediskriminavimo principo tiesioginis perkėlimas į gyvūnų teisių sritį yra sudėtingas. Vis dėlto šioje srityje nediskriminavimo principas,

---

⁵⁹ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

⁶⁰ „Tarybos direktyva 98/58/EB dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos“, *supra note*, 35.

⁶¹ „Tarybos direktyva 2008/120/EB nustatanti būtiniausias kiaulių apsaugos standartus“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32008L0120>.

⁶² „Europos parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=celex:32010L0063>.

⁶³ Saskia Stucki, *supra note*, 13: 553–555.

reikšmingas kaip vertinimo kriterijus, leidžiantis analizuoti, ar skirtingas požiūris į tam tikras gyvūnų kategorijas yra objektyviai pagrįstas ar remiasi vien nusistovėjusiais socialiniais įpročiais, ekonominiais interesais ar kultūrinėmis nuostatomis.⁶⁴

Teoriškai yra svarstoma galimybė gyvūnams pripažinti kai kurias į žmogaus teises panašias teises ar bent tam tikrus jų elementus. Tai galėtų būti teisė į teisinį subjektiškumą, teisė į orumą, teisė į vienodą vertinimą, nediskriminavimą ar tam tikras procesines garantijas.⁶⁵ Tokie svarstymai rodo, kad gyvūnų teisių srityje ieškoma ne tik moralinių, bet ir teisinių priemonių, kurios leistų nuosekliau užtikrinti gyvūnų teisių apsaugą.

Todėl galima teigti, kad nediskriminavimo principas gyvūnų teisių srityje yra svarbus ne tik etiniu, bet ir teisiniu požiūriu. Vis dėlto šis principas negali būti tiesiogiai perkeltas iš žmogaus teisių apsaugos į gyvūnų teisių apsaugos sritį. Tačiau šio principo idėjos – vienodas interesų vertinimas, nepagrįsto skirstymo kritika ir silpnesnių subjektų apsaugos poreiki, leidžia vertinti, ar skirtingas požiūris į gyvūnus augintinius, ūkinius ir bandomuosius gyvūnus yra pakankamai pagrįstas. Todėl gyvūnų teisių kontekste nediskriminavimo principo gali būti laikomas reikšmingu teoriniu kriterijumi, vertinant, ar skirtingas gyvūnų teisių apsaugos reglamentavimas yra pateisinamas ir nuoseklus.

Apibendrinus galima teigti, kad tiek gyvūnų, tiek jų teisių samprata nėra vienareikšmė. Ji yra formuojama biologiniu, etiniu, filosofiniu ir teisiniu požiūriais. Teisėje gyvūnai nėra vertinami vienodai, kadangi skirtingoms jų kategorijoms – gyvūnams augintiniams, ūkiniams ir bandomiesiems gyvūnams – taikomas nevienodas teisinis reguliavimas ir apsauga. Visgi nediskriminavimo principas tradiciškai siejamas su žmogaus teisėmis, tačiau jo esmė leidžia kelti klausimą, ar skirtingas požiūris į skirtingas gyvūnų kategorijas yra pakankamai pagrįstas. Nors šio principo negalima tiesiogiai perkelti į gyvūnų teisių taikymo sritį, tačiau jis gali būti svarbus vertinimo pagrindas sprendžiant, ar skirtinga gyvūnų teisių apsauga yra objektyviai pagrįsta.

---

⁶⁴ *Ibid.*

⁶⁵ Stucki ir Kurki, *supra note*, 52.

2. GYVŪNŲ TEISIŲ APSAUGOS TEISINIS REGULIAVIMAS

Išnagrinėjus gyvūnų ir jų teisių sampratą bei gyvūnų teisių ir nediskriminavimo ryšį, būtina išanalizuoti gyvūnų teisių apsaugos teisinį reguliavimą. Tokia analizė yra svarbi, nes praktinė gyvūnų teisių apsauga priklauso nuo taikomų teisės normų turinio ir jų išaiškinimo.⁶⁶ Tinkamas teisinio reguliavimo suvokimas sudaro galimybes geriau suprasti gyvūnų teisių apimtį, įvertinti jų apsaugos galimybes ir kartu suvokti nediskriminavimo principo taikymo gyvūnų teisių srityje problematiką.

Gyvūnų apsaugos teisinis reguliavimas formuojamas keliais lygmenimis. Tarptautiniu lygmeniu bendrieji standartai ir principai nustato humaniško elgesio su gyvūnais pagrindus. ES lygmeniu gyvūnų apsauga toliau plėtojama pirminės ir antrinės teisės aktais. Šiame kontekste ypač svarbus Sutarties dėl ES veikimo sutarties 13 straipsnis, kuris numato, jog gyvūnai – jaučiančios būtybės. Į tai atsižvelgdamos ES ir jos, valstybės narės formuoja ir įgyvendina politiką, susijusią su gyvūnų gerovės reikalavimų užtikrinimu.⁶⁷

Nacionaliniu lygmeniu tarptautiniai ir ES teisės aktai įgyvendinami nacionaliniuose teisės aktuose. Lietuvoje pagrindinis šios srities teisės aktas yra LR gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas. Jis nustato bendruosius gyvūnų gerovės bei apsaugos principus, reglamentuoja atsakingą elgesį su gyvūnais, juo siekiama apsaugoti gyvūnus nuo skausmo bei kančios.⁶⁸ Taigi Lietuvos teisinėje sistemoje gyvūnų apsauga pirmiausia grindžiama gyvūnų gerovės standartais, o ne tiesioginiu gyvūnų pripažinimu savarankiškais teisių turėtojais.

Išsamus teisinio reguliavimo vertinimas reikalauja ne tik Lietuvos teisės analizės, bet ir lyginamojo požiūrio. Todėl šiame skyriuje greta Lietuvos, nagrinėjamos ir Vokietijos bei Nyderlandų teisinės sistemos. Vokietija yra reikšminga, nes gyvūnų apsauga yra įtvirtinta konstituciniu lygmeniu – Pagrindiniame Vokietijos Federacinės Respublikos įstatyme.⁶⁹ Nyderlandai aktualūs tuo, kad jų gyvūnų gerovės reguliavimas grindžiamas Gyvūnų įstatymu ir jį detalizuojančiais įgyvendinamaisiais teisės aktais.⁷⁰ Todėl šiame skyriuje pirmiausia analizuojamas tarptautinis ir ES teisinis reguliavimas, vėliau – Lietuvoje taikomas reguliavimas, o galiausiai – Vokietijos ir Nyderlandų teisinės sistemos. Tokia struktūra sudaro pagrindą nuosekliai vertinti, kaip teisinis reguliavimas formuoja gyvūnų teisių apsaugą ir kaip jis susijęs su nediskriminavimo principo taikymu šioje srityje.

⁶⁶ „Animal Welfare“, *supra note*, 19.

⁶⁷ „Consolidated Version of the Treaty on the Functioning of the European Union“, *supra note*, 2.

⁶⁸ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

⁶⁹ „Basic Law for the Federal Republic of Germany“, Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html.

⁷⁰ „Animal Welfare Regulations“, *Animal Welfare*, Government of the Netherlands, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.government.nl/topics/animal-welfare/animal-welfare-regulations>.

2.1. Tarptautiniai ir Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys gyvūnų teisių apsaugą

Tarptautiniai ir ES teisės aktai nustato bendruosius gyvūnų apsaugos ir gerovės teisinio reguliavimo principus, kurie šiame darbe nagrinėjami kaip platesnės gyvūnų – „*juslių gyvių*“⁷¹ – teisių apsaugos sampratos dalis. Šie teisės aktai gali turėti privalomąją teisinę galią, pavyzdžiui, sutartis, konvencijos ir reglamentai, kurie įpareigoja valstybes nares jų nuostatas perkelti į nacionalinę teisę arba jas taikyti tiesiogiai. Tačiau jie taip pat gali atlikti patariamąją, tam tikrą teisinio reguliavimo kryptį nurodančią funkciją, kaip rekomendacijos ar nuomonės. Dėl teisės aktų pobūdžio galima juos išskirti į bendruosius teisės aktus, nustatančius pagrindinius principus, ir specialiuosius teisės aktus, kurių teisinis reguliavimas nukreiptas į siauresnes sritis.

Pirmiausia aptariant bendruosius tarptautinius ir ES teisės aktus gyvūnų teisių apsaugos srityje, svarbu paminėti 1978 m. Visuotinę gyvūnų teisių deklaraciją. Nors ši deklaracija nėra privalomojo pobūdžio, tačiau joje suformuluotos pagrindinės gyvūnų teisių apsaugos idėjos.⁷² Tai idėjos, susijusios su gyvūnų teisės į egzistavimą ir gyvenimą pripažinimu, pagarba jiems, žiauraus elgesio draudimu, teisinės apsaugos poreikiu ir žmogaus atsakomybe už gyvūnus.⁷³ Taigi ši deklaracija laikytina svarbia formuojant požiūrį į gyvūnų teisių apsaugą.⁷⁴

Analizuojant privalomąją teisinę galią turinčius tarptautinius ir ES teisės aktus gyvūnų teisių apsaugos srityje, pirmiausia svarbu aptarti Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo. Šios sutarties 13 straipsnis įtvirtina gyvūnų, kaip jaučiančių būtybių, pripažinimą ir nustato privalomą teisinį reguliavimą ES ir valstybėms narėms. Šio straipsnio tikslas – įpareigoti ES bei valstybes nares, formuojant ir įgyvendinant tam tikras politikos sritis, visapusiškai atsižvelgti į gyvūnų gerovę nustatančius reikalavimus. Ši nuostata taikoma žemės ūkio, transporto, žuvininkystės, vidaus rinkos, technologijų plėtros, mokslinių tyrimų ir kosmoso politikos srityse. Tačiau svarbu pažymėti, jog straipsnyje nurodoma pareiga gerbti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, taip pat papročius, susijusius „*su religinėmis apeigomis, kultūros tradicijomis ir vietos paveldu*“⁷⁵. Šio straipsnio ribotumas pasireiškia ir tuo, kad jame nėra tiksliai apibrėžta pareiga „*visokeriopai atsižvelgti*“⁷⁶ į gyvūnų gerovę nustatančius reikalavimus. Nors sutartis yra bendro pobūdžio teisės aktas, jo 13 straipsnio nuostatos nenustato konkrečių ir detalių gyvūnų apsaugos

⁷¹ „Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (suvestinė redakcija)“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT>.

⁷² Jean-Marc Neumann, „The Universal Declaration of Animal Rights or the Creation of a New Equilibrium between Species“, *Animal Law Review* 19, 1 (2012), 91–95, <https://lawcommons.lclark.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1182&context=alr>.

⁷³ „Universal Declaration of Animal Rights“, *supra note*, 4.

⁷⁴ Jean-Marc Neumann, *supra note*, 68: 103.

⁷⁵ „Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (suvestinė redakcija)“, *supra note*, 69.

⁷⁶ *Ibid.*

standartų, todėl jo praktinė reikšmė daugiausia priklauso nuo specialiųjų teisės aktų nuostatų ir jų taikymo.

Europos konvencija dėl gyvūnų apsaugos tarptautinio vežimo metu (peržiūrėta redakcija) (EB) Nr. 544/2004, kitaip nei Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, turi labiau praktinę nei konceptualią reikšmę, kadangi joje nustatomi bendrieji gyvūnų apsaugos reikalavimai, tarptautinio vežimo metu. Konvencijos tikslas – kuo įmanoma labiau apsaugoti gyvūnus nuo kančių transportavimo metu. Jos taikymo sritis apima tarptautinį visų stuburinių gyvūnų vežimą, todėl ji taikoma įvairioms gyvūnų kategorijoms. Konvencija nustato bendruosius reikalavimus, susijusius su gyvūnų tinkamu vežimu, šėrimu, girdymu, poilsiu ir atsakingų asmenų pareiga kuo labiau mažinti gyvūnų kančias.⁷⁷ Ši konvencija suformavo bendrą tarptautinį pagrindą gyvūnų gerovei užtikrinti vežimo metu. Vis dėlto pažymėtina, kad konvencija tam tikrais atvejais pati leidžia nukrypti nuo kai kurių reikalavimų. 10 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad šalims susitarus tam tikri konvencijos reikalavimai gali būti netaikomi. Tai silpnina vienodą gyvūnų apsaugos ir gerovės užtikrinimo lygį.⁷⁸

Tęsiant gyvūnų teisių apsaugos klausimą svarbu paminėti Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1/2005, kuriame gyvūnų apsauga vežimo metu yra reglamentuojama detaliau ir konkrečiau. Šis Tarybos reglamentas nustato konkrečius reikalavimus gyvūnų vežimui, jų tinkamumui transportuoti, poilsui, šėrimui, girdymui ir vežėjų pareigoms. Reglamento tikslas – apsaugoti gyvūnus nuo sužalojimo ir nereikalingo kentėjimo transportavimo metu, todėl jis įtvirtina konkrečius ir privalomus standartus. Pavyzdžiui, prieduose nurodyti privalomi reikalavimai transporto priemonėms, jog „gyvūnų garduose ir kiekviename jų lygyje turi būti pakankamai erdvu“⁷⁹, taip pat elgesio su gyvūnais reikalavimai bei draudimai tokie kaip „mušti arba spardyti gyvūnus“⁸⁰, „mechaniniu būdu grūsti gyvūnus“⁸¹. Vis dėlto, nors reguliavimas atrodo detalus, tačiau praktikoje jo veiksmingumą mažina nevienodas taikymas valstybėse narėse ir kontrolės trūkumai.⁸²

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 625/2017 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos yra reikšmingas, kadangi juo nustatoma bendra „oficialios kontrolės ir

---

⁷⁷ „European Convention for the Protection of Animals during International Transport (revised)“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:22004A0713\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:22004A0713(01)).

⁷⁸ *Ibid.*

⁷⁹ „Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičianti Direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005R0001>.

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ *Ibid.*

⁸² „European Parliament Recommendation of 20 January 2022 to the Council and the Commission Following the Investigation of Alleged Contraventions and Maladministration in the Application of Union Law in Relation to the Protection of Animals during Transport within and Outside the Union“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52022IP0015&>.

kitos oficialios veiklos vykdymo“⁸³ sistema, kuri skirta užtikrinti gyvūnų sveikatos bei gerovės reikalavimų laikymąsi. Reglamento tikslas – sudaryti teisinį pagrindą kompetentingoms institucijoms vykdyti oficialią kontrolę ir kitą oficialią veiklą, siekiant patikrinti, ar praktikoje laikomasi maisto, taip pat pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių. Reglamentas nustato oficialios kontrolės organizavimo pagrindus, kompetentingų institucijų funkcijas, patikrinimų atliko tvarką, reagavimo į pažeidimus priemones ir kitus priežiūros mechanizmus. Todėl jo reikšmė gyvūnų teisių apsaugos srityje pirmiausia pasireiškia per kontrolės mechanizmų įtvirtinimą. Pažymėtina, jog šis reglamentas pats savaime nenustato detalių gyvūnų apsaugos standartų.⁸⁴

Svarbus gyvūnų teisių užtikrinimo klausimas kyla juos žudant, skerdžiant ar kitaip atimant jiems gyvybę žmogaus tikslams ir poreikiams tenkinti. Europos konvencija (ETS) Nr. 102 dėl gyvūnų apsaugos skerdimo metu suformavo bendrą tarptautinį pagrindą gyvūnų gerovei užtikrinti jų skerdimo metu⁸⁵. Konvencijoje akcentuojant gyvūnų gerovę nurodyta, jog „*gyvūnai neturi būti gąsdinami ar jaudinami*“, „*gyvūnai turi būti saugomi nuo nepalankių oro sąlygų*“⁸⁶. Šias bendrąsias nuostatas vėliau detalizavo specialieji teisės aktai. Šiuo aspektu svarbu aptarti Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1099/2009 dėl gyvūnų apsaugos juos žudant, skirtą užtikrinti gyvūnų gerovę žudymo metu. Reglamento reikšmė yra praktinė, kadangi jame nustatomi konkretūs gyvūnų apsaugos reikalavimai jų žudymo metu. Reglamento tikslas – sumažinti gyvūnų skausmą, nerimą ir kančias žudymo metu, nustatant taisykles dėl jų apsvaiginimo, laikymo, imobilizavimo, žudymo metodų ir darbuotojų kvalifikacijos. Jo taikymo sritis apima gyvūnų, auginamų ar laikomų maisto, vilnos, odos ar kitų produktų gamybai, žudymą, taip pat žudymą populiacijos reguliavimo tikslais ir susijusias operacijas. Pabrėžtina, jog reglamentu įtvirtinama pareiga išvengti nereikalingų kančių. Tačiau pažymėtina, jog reglamentas kelia įtampą tarp jame deklaruojamos gyvūnų gerovės apsaugos ir išlygų religinėms praktikoms, kadangi paliekama galimybė taikyti išimtį dėl apsvaiginimo reikalavimo, kai gyvūnai yra skerdžiami pagal ritualines apeigas skerdykloje.⁸⁷ Todėl jo taikymas ne visais atvejais užtikrina vienodą visų gyvūnų apsaugos lygį.

---

⁸³ „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0625>.

⁸⁴ *Ibid.*

⁸⁵ „European Convention for the Protection of Animals for Slaughter“, Council of Europe, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://rm.coe.int/1680077d98>.

⁸⁶ *Ibid.*

⁸⁷ „Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1099/2009 dėl žudomų gyvūnų apsaugos“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1099>.

Aptarus bendruosius ir specialiuosius tarptautinius bei ES teisės aktus, taikomus visoms gyvūnų kategorijoms arba bent jau didžiajai jų daliai, toliau tikslinga aptarti atskirų gyvūnų kategorijų teisių apsaugą.

Pirmoji nagrinėjama gyvūnų kategorija yra gyvūnai augintiniai, kurių teisių apsaugos teisinis reglamentavimas apima ne tik gyvūnų gerovės užtikrinimą, bet ir žmogaus pareigas, susijusias su jų laikymu, priežiūra, veisimu bei judėjimu. Šios gyvūnų kategorijos teisinis reguliavimas grindžiamas Europos konvencija dėl naminių gyvūnų apsaugos (ETS) Nr. 125 bei Tarybos Reglamentu (ES) Nr. 576/2013. Konvencijos tikslas – užtikrinti gyvūnų augintinių apsaugą, pabrėžiant atsakingą jų laikymą ir priežiūrą („*kiekvienas asmuo, laikantis namuose gyvūną ar sutikęs jį prižiūrėti, atsako už jo sveikatą ir gerovę*“⁸⁸) bei draudimą jiems sukelti nereikalingą skausmą, kančias ar baimę. Konvencija taip pat siekia riboti natūralios gyvūnų išvaizdos keitimą ir mažinti benamių gyvūnų skaičių. Konvencijoje nustatomi bendrieji reikalavimai, susiję su gyvūnų laikymu, priežiūra, veisimu, prekyba ir naudojimu.⁸⁹ Vis dėlto, kadangi konvencijoje daugiausia įtvirtinti bendro pobūdžio principai, todėl detalesnis jų įgyvendinimas priklauso nuo nacionalinių teisės aktų ir jų taikymo praktikos. Tuo tarpu Reglamentas (ES) Nr. 576/2013 reglamentuoja gyvūnų vežimą „*nekomerciniais tikslais*“.⁹⁰ Reglamentu siekiama nustatyti vienodas taisykles, kurios užtikrintų saugų gyvūnų augintinių judėjimą ir kartu apsaugotų gyvūnų bei visuomenės sveikatą. Reglamento taikymo sritis apima tam tikrų gyvūnų, ypač šunų, kačių ir šėškų, nekomercinį vežimą tarp valstybių narių ir iš trečiųjų šalių. Jis konkrečiai nustato reikalavimus dėl gyvūnų identifikavimo, vakcinacijos, dokumentų ir kitų kontrolės priemonių.⁹¹ Vis dėlto tai yra ribotas teisės aktas orientuotas į gyvūnų judėjimo kontrolę ir ligų prevenciją, o ne į platesnį gyvūnų augintinių gerovės ar teisių apsaugos turinį gyvūnus vežant ar transportuojant.

Antroji nagrinėjama gyvūnų kategorija yra ūkiniai gyvūnai. Jų teisių apsaugos teisinis reguliavimas daugiausia siejamas su jų laikymo, priežiūros ir naudojimo žmogaus ūkinėje veikloje sąlygomis. Tarptautiniu ir ES mastu šios gyvūnų kategorijos teisinis reguliavimas grindžiamas Europos konvencija dėl ūkiniais tikslais laikomų gyvūnų apsaugos (ETS) Nr. 87 ir Tarybos direktyva (EB) Nr. 58/98 dėl ūkiniais tikslais laikomų gyvūnų apsaugos. Konvencija nustato bendruosius ūkinių gyvūnų apsaugos principus. Jos tikslas – užtikrinti ūkiniais tikslais laikomų gyvūnų apsaugą, nustatant bendruosius reikalavimus jų laikymui bei priežiūrai.

---

⁸⁸ „European Convention for the Protection of Pet Animals“, Council of Europe, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://rm.coe.int/168007a67d>.

⁸⁹ *Ibid.*

⁹⁰ „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 576/2013 dėl gyvūnų augintinių vežimo nekomerciniais tikslais, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 998/2003“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0576>.

⁹¹ *Ibid.*

Konvencijos taikymo sritis apima gyvūnus, veisiamus ar laikomus maisto, kailio, vilnos ar kitais ūkiniais tikslais. Taip pat konvencijoje svarbūs aspektai yra gyvūnų fiziologinių ir etologinių poreikių paisymas.⁹² Direktyva nustato minimalius standartus ūkinių gyvūnų apsaugai ES lygmeniu. Jos tikslas – užtikrinti, kad ūkiniai gyvūnai būtų laikomi sąlygomis, kurios atitinka jų fiziologinius ir etologinius požymius, „gyvūnams nebūtų be reikalo sukeliamas skausmas, kančios arba sužalojimai“⁹³. Direktyvos taikymo sritis apima gyvūnus, veisiamus ar laikomus maisto, vilnos, odos, kailio ar kitais ūkiniais tikslais, tačiau netaikoma laukiniams gyvūnams, skirtiems varžyboms, parodoms ar kultūriniais renginiams, eksperimentiniams gyvūnams, bestuburiams ir žuvims, ropliams bei varliagyviams. Direktyvoje nustatomi bendrieji reikalavimai dėl gyvūnų laikymo sąlygų, priežiūros, šėrimo, girdymo, judėjimo laisvės ir draudimo kelti nereikalingą skausmą, kančias ar sužalojimus.⁹⁴ Tačiau svarbu pabrėžti, kad direktyvos realus apsaugos lygis priklauso nuo nacionalinio įgyvendinimo bei specialiųjų šiai gyvūnų kategorijai taikomų teisės aktų.

Kalbant apie ūkinius gyvūnus svarbu pabrėžti, kad bendrųjų ūkinių gyvūnų apsaugos principų nepakanka. Dėl šios priežasties ES greta anksčiau minėtos konvencijos ir direktyvos buvo priimti ir specialieji teisės aktai, kurie nustato minimalius standartus atskiroms ūkinių gyvūnų rūšims. Pavyzdžiui, 1999 m. buvo priimta Tarybos direktyva nustatanti minimalius dedeklių vištų apsaugos standartus,⁹⁵ 2007 m. – direktyva, kuria nustatyti būtiniausi broilerių apsaugos reikalavimai,⁹⁶ 2008 m. – direktyvos dėl minimalių apsaugos reikalavimų nustatymo kiaulėms⁹⁷ bei veršeliams.⁹⁸ Tai rodo, kad ūkinių gyvūnų teisių apsaugos teisinis reguliavimas gali būti diferencijuojamas pagal atskirų gyvūnų rūšių fiziologinius poreikius.

Trečioji gyvūnų kategorija, nagrinėjama šiame darbe yra bandomieji gyvūnai. Jų teisių apsaugą apima ne tik gyvūnų gerovės užtikrinimą, bet ir jų naudojimo eksperimentams bei kitiems mokslo tikslams ribojimą. Šios srities pagrindiniai teisės aktai yra Europos konvencija (ETS) Nr. 123 dėl stuburinių gyvūnų, naudojamų eksperimentams ir kitiems mokslo tikslams,

⁹² „European Convention for the Protection of Animals kept for Farming Purposes“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:21978A1117\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:21978A1117(01)).

⁹³ „Tarybos direktyva 98/58/EB dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0058>.

⁹⁴ *Ibid.*

⁹⁵ „Tarybos direktyva 1999/74/EB 1999 m. liepos 19 d. nustatanti būtiniausius dedeklių vištų apsaugos standartus“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999L0074>.

⁹⁶ „Tarybos direktyva 2007/43/EB 2007 m. birželio 28 d. nustatanti būtiniausias broilerių apsaugos taisykles“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007L0043>.

⁹⁷ „Tarybos direktyva 2008/120/EB 2008 m. gruodžio 18 d. nustatanti būtiniausias kiaulių apsaugos standartus (kodifikuota redakcija)“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0120>.

⁹⁸ „Tarybos direktyva 2008/119/EB nustatanti būtiniausias veršelių apsaugos standartus (kodifikuota redakcija)“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0119>.

apsaugos ir Tarybos direktyva (ES) Nr. 63/2010 dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos. Konvencijos tikslas – apsaugoti stuburinius gyvūnus, naudojamus arba numatomus naudoti eksperimentams bei kitiems mokslo tikslams, kai jiems pasiekti atliekami veiksmai gali sukelti baimę, skausmą, kančią ar ilgalaikę žalą. Jos taikymo sritis apima gyvus žmonių giminei nepriklausančius stuburinius, įskaitant laisvėje gyvenančias ar besidauginančias lervas.⁹⁹ Konvencija nustato bendruosius reikalavimus, susijusius su gyvūnų naudojimo ribojimu, tinkama jų priežiūra ir laikymu, procedūrų būtinybės vertinimu bei pareiga, kai įmanoma taikyti alternatyvius metodus.¹⁰⁰ Tuo tarpu direktyva nustato konkretesnes gyvūnų, naudojamų mokslo ar švietimo tikslais, apsaugos priemones ES lygmeniu. Jos tikslas – užtikrinti aukštą tokių gyvūnų apsaugos lygį, kartu pabrėžiant pakeitimo, mažinimo ir tobulinimo principus. Direktyvos taikymo sritis apima gyvus nežmoginius stuburinius gyvūnus, įskaitant besimaitinančias lervas bei žinduolių vaisius nuo tam tikro vystymosi laikotarpio. Ji nustato reikalavimus dėl projektų autorizavimo, etinio vertinimo, personalo kvalifikacijos, gyvūnų laikymo ir priežiūros, procedūrų klasifikavimo pagal jų sunkumą ir pareigos, taikyti alternatyvius metodus, kai tai įmanoma.¹⁰¹ Vis dėlto, nepaisant bendrųjų principų nustatymo konvencijoje bei detalesnio reguliavimo principų išdėstymo direktyvoje, šie teisės aktais nesiekia visiškai eliminuoti gyvūnų naudojimo mokslo tyrimams. Tarptautiniais ir ES teisės aktais toks procesas siekiamas kontroliuoti ir esant galimybėms iš dalies mažinti – „*valstybės narės užtikrina, kad projektuose naudojamų gyvūnų skaičius būtų kuo mažesnis, nekeliant pavojaus projekto tikslams*“¹⁰².

Atlikus pagrindinių tarptautinių ir ES teisės aktų, reglamentuojančių gyvūnų teisinę apsaugą, analizę, svarbu paminėti ir Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijos sausumos gyvūnų sveikatos kodeksą. Nors šis dokumentas neturi privalomosios teisinės galios, tačiau jis laikomas reikšmingu tarptautiniu orientyru gyvūnų sveikatos ir gerovės srityje. Kodeksas nustato tarptautinius standartus, skirtus gyvūnų sveikatai ir gerovei bei veterinarinei visuomenės sveikatai gerinti. Taip pat jis nustato tarptautinius prekybos standartus gyvūnams bei jų produktams, todėl jis daro įtaką nacionalinio ir tarptautinio reguliavimo formavimui.¹⁰³ Tačiau pabrėžtina, jog šis kodeksas nėra taikomas visiems gyvūnams. Jis taikomas sausumos gyvūnams, t. y. „*žinduoliai, ropliai, paukščiai ir bitės*“¹⁰⁴, o vandens gyvūnams taikomas atskiras Vandens

---

⁹⁹ „Europos konvencija dėl eksperimentiniais ir kitais mokslo tikslais naudojamų stuburinių gyvūnų apsaugos“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:21999A0824\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:21999A0824(01)).

¹⁰⁰ *Ibid.*

¹⁰¹ „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos“, EUR-Lex, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0063>.

¹⁰² *Ibid.*

¹⁰³ „Terrestrial Animal Health Code“, World Organization for Animal Health, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., https://www.woah.org/fileadmin/Home/eng/Health_standards/tahc/2024/en_index.htm.

¹⁰⁴ „Terrestrial Animal Health Code“, *op.cit.*

gyvūnų sveikatos kodeksas¹⁰⁵. Toks atskyrimas rodo, jog gyvūnai teisėje nėra suvokiami kaip viena saugotina grupė, kadangi jų apsauga diferencijuojama pagal biologines savybes, rūšį, gyvenamąją aplinką bei žmogaus interesus.

Apibendrinant darytina išvada, kad tarptautiniai ir ES teisės aktai suformuoja daugiasluoksnę gyvūnų teisių apsaugos teisinio reguliavimo sistemą, kurioje nustatomi tiek bendrieji gyvūnų gerovės principai, tiek specialūs reikalavimai atskiroms gyvūnų kategorijoms ir konkrečioms situacijoms. Šie teisės aktai įtvirtina pareigą vengti nereikalingų gyvūnų kančių, nustato žmogaus elgesio su gyvūnais ribas, detalizuoja laikymo, vežimo, žudymo bei naudojimo mokslo tikslais reikalavimus, taip pat numato kontrolės ir priežiūros mechanizmus. Tačiau pabrėžtina, jog ši teisinio reguliavimo sistema išlieka sudėtinga ir nepakankamai nuosekli. Bendrųjų teisinio reguliavimo principų dažnai nepakanka, todėl reikalingi specialieji teisės aktai skirti atskiroms gyvūnų kategorijoms ar konkrečioms situacijoms. Be to, praktikoje išlieka problemų dėl nevienodo teisės aktų taikymo, ypač kai tai susiję su išimtimis susijusiomis su religinėmis apeigomis, kultūrinėmis tradicijomis ir valstybių veikimo laisve. Dėl to, nors aukščiau išnagrinėti teisės aktai sudaro svarbų gyvūnų apsaugos teisinį pagrindą, veiksmingas jų taikymas vis tik priklauso nuo nuoseklios teisėkūros, specialiųjų normų išplėtojimo ir realios įgyvendinimo kontrolės praktikoje.

2.2. Gyvūnų teisių apsaugos teisinis reguliavimas Lietuvoje

Lietuvoje gyvūnų teisių apsaugos teisinis reglamentavimas yra pagrįstas tarptautinių ir ES teisės aktų nuostatomis bei juose įtvirtintais privalomaisiais reikalavimais. Kaip ES valstybė narė, Lietuva turi įgyvendinti ES gyvūnų teisių apsaugos politiką. Lietuva, ratifikuodama tarptautinius dokumentus, įsipareigoja „*laikytis aukštų gyvūnų gerovės standartų ir skatinti visuomenę atsakingai elgtis su gyvūnais*“¹⁰⁶. Šie principai nacionalinėje teisėje įgyvendinami per įstatymus ir poįstatyminius teisės aktus, reglamentuojančius gyvūnų gerovės, laikymo, priežiūros, naudojimo kontrolės bei atsakomybės už pažeidimus klausimus. Pabrėžtina, kad LR Konstitucijos 54 straipsnyje yra nurodyta, kad valstybė turi rūpintis gyvūnija, prižiūrėti saikingą jos vartojimą bei draudžia ją skurdinti.¹⁰⁷

Gyvūnų teisių apsaugos teisinio reguliavimo pagrindas Lietuvoje yra LR Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas. Jis taikomas yra gyvūnų gerovės ir apsaugos sritims. Pats

¹⁰⁵ „Aquatic Animal Health Code“, World Organization for Animal Health, žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d., https://rr-europe.woah.org/app/uploads/2020/08/oie-aqua-code_2019_en.pdf.

¹⁰⁶ „Gyvūnų gerovė Lietuvoje: kas atsakingas, kaip užtikrinama ir ką svarbu žinoti“, LRV, žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d., <https://am.lrv.lt/lt/naujienos/gyvunu-gerove-lietuvoje-kas-atsakingas-kaip-uztikrinama-ir-ka-svarbu-zinoti-2tkp/>.

¹⁰⁷ „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, INFOLEX, žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d., <https://www.infolex.lt/ta/72720>.

įstatymas nustato valstybės bei savivaldybių institucijų kompetenciją, taip pat fizinių bei juridinių asmenų pareigas siekiant užtikrinti gyvūnų apsaugą ir gerovę.¹⁰⁸ Teisės akto paskirtis yra įtvirtinti bendruosius gyvūnų apsaugos principus ir sudaryti teisinį pagrindą humaniškam elgesiui su jais, taip pat užtikrinti jų apsaugą nuo kankinimo, žiauraus ar kitokio neigiamo poveikio. Tai pamatinis nacionalinis teisės aktas, kurį detalizuoja specialusis reguliavimas.

Analizuojant šį teisės aktą svarbu pažymėti, jog jame įtvirtintas požiūris į gyvūnus kaip juslias būtybes¹⁰⁹ atitinka ES teisėje suformuota sampratą. Ši nuostata reikšminga tuo, kad gyvūnų apsauga teisiškai grindžiama ne vien tik savininko interesų ar nuosavybės apsaugos logika, bet ir pačių gyvūnų gerovės verte. Tokį aiškinimą nacionaliniu lygmeniu sustiprino LR Konstitucinis Teismas, 2025 m. kovo 19 d. nutartyje pažymėjęs, jog pagal Konstitucijos 54 straipsnį turi būti „*saugomi visi gyvūnai kaip juslios būtybės*“¹¹⁰ ir kad jie negali būti vertinami vien tik kaip nuosavybės teisės objektai.

Vis dėlto, vertinant šį įstatymą matyti, kad jos nuostatos daugeliu atveju yra tik bendro pobūdžio, kalbama apie gyvūnų laikymą, elgesį su gyvūnais ar gyvūnų registravimą.¹¹¹ Tai reiškia, kad įstatymas nustato pagrindinius principus ir kryptį, tačiau detalesnis reguliavimas, taikomas konkrečioms gyvūnų kategorijoms, tokioms kaip gyvūnai augintiniai, ūkiniai ir bandomieji gyvūnai, yra plėtojamas poįstatyminiuose teisės aktuose. Dėl to vien šio teisės akto nepakanka visapusiškam ir vienodam gyvūnų teisių apsaugos užtikrinimui praktikoje.

Toliau aptartinas LR veterinarijos įstatymas, kuris nustato veterinarinės veiklos, valstybinės priežiūros ir kontrolės pagrindus.¹¹² Šio įstatymo paskirtis yra sudaryti teisinį pagrindą sistemai, per kurią praktikoje būtų užtikrinamas gyvūnų sveikatingumas, ligų prevencija, veterinarinių reikalavimų laikymąsi ir tam tikra apimtimi gyvūnų gerovė. Šis įstatymas svarbus tuo, kad jo reguliavimo sritis yra platesnė nei vien gyvūnų apsauga, ji apima ir su veterinarine sistema susijusius klausimus. Dėl to, šis įstatymas yra svarbus, kaip sudarantis sąlygas gyvūnų teisių apsaugos reikalavimų užtikrinimui praktikoje.

Šio įstatymo reikšmė labiausiai atsiskleidžia per valstybinės veterinarinės kontrolės sistemą, kadangi, kaip nurodo VMVT, „*Valstybinės veterinarinės kontrolės ūkio subjektas yra kontroliuojamas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos, remiantis teisės aktu*

---

¹⁰⁸ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo sprendimas Dėl Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo 1–4 straipsnių, 5 straipsnio 3, 5–9 dalių, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo 1, 2 straipsnių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=64988f3004ca11f08e9f87c0d053bf09&>.

¹¹¹ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

¹¹² „Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.97BDCD719E57?csrt=6552064742104753759>.

reikalavimais“¹¹³. Tačiau vertinant šį įstatymą matyti, jog dėmesys yra skiriamas veterinarinės sistemos organizavimui ir kontrolei, o ne tiesiogiai gyvūnų, kaip juslių būtybių, apsaugai. Taigi, įstatymas laikytinas papildančiu teisės aktu, stiprinančiu bendrą gyvūnų teisių apsaugos sistemą.

Visai kita gyvūnų teisių apsaugos teisinio reguliavimo grupė – kodeksai. Nors jie, kaip ir įstatymai, turi aukštą vietą teisės aktų hierarchijoje, tačiau jų paskirtis nėra susijusi su bendraisiais gyvūnų teisių apsaugos principais. Kodeksai reglamentuoja teisinės atsakomybės pagrindus, taip pat jos taikymo sąlygas ir sankcijas už gyvūnų apsaugos bei gerovės reikalavimų pažeidimus. Gyvūnų teisių apsaugos srityje reikšmingi LR ANK 346 straipsnis¹¹⁴ ir LR BK 310 straipsnis¹¹⁵, taip pat VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinti kriterijai, pagal kuriuos tam tikras administracinis nusižengimas gali būti laikomas mažai pavojingu¹¹⁶.

ANK 346 straipsnis – pagrindinė administracinę atsakomybę įtvirtinanti norma gyvūnų teisių apsaugos srityje. Straipsnyje numatyta atsakomybė už „*gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir kitų gyvūnų gerovės ir apsaugos, atskirų rūšių gyvūnų ženklavimo ir registravimo reikalavimus reglamentuojančių teisės aktų*“¹¹⁷ pažeidimus. Straipsnio struktūra rodo, kad įstatymų leidėjas administracinę atsakomybę diferencijuoja pagal pažeidimo pavojingumo laipsnį ir jo padarinius: atskirai vertinamas formalus pažeidimas, taip pat pažeidimas, sukėlęs grėsmę asmens sveikatai, turtui ar gyvybei, pakartotinis pažeidimas bei pažeidimas dėl kurio jau atsirado žala. Be to, straipsnyje atskirai išskiriami pažeidimai susiję su „*pavojingų šunų įvežimo*“, „*kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų mišrūnų*“¹¹⁸ įvežimo taisyklių nesilaikymu. Reikšminga ir tai, kad straipsnyje ypatingas dėmesys skiriamas žiauriam elgesiui su gyvūnais.

Pabrėžtina, kad ANK 346 straipsnis apima tokius pažeidimus, kurie dar nepasiekia baudžiamajai atsakomybei būtino pavojingumo laipsnio. Ji leidžia valstybės institucijoms reaguoti į gyvūnų gerovės pažeidimus ankstesnėje stadijoje. Taigi kartu ši teisės norma gali atlikti ir prevencinę funkciją, nes sudaro galimybę užkirsti kelią sunkesniems pažeidimams ateityje.

---

¹¹³ „Valstybinės veterinarinės kontrolės objektai“, VMVT, žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d., <https://vmvt.lrv.lt/lt/ukio-subjektu-prieziura/kontrole/valstybines-veterinarines-kontroles-objektai/>.

¹¹⁴ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/asr?csrt=9139159919232799953>.

¹¹⁵ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.2B866DF7D43/asr?csrt=9139159919232799953>.

¹¹⁶ „Dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu, nustatymo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/bd37ffa0884811ed8df094f359a60216/asr?csrt=9139159919232799953>.

¹¹⁷ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas“, *op. cit.*

¹¹⁸ *Ibid.*

Su ANK 346 straipsniu yra glaudžiai susijęs ir VMVT direktoriaus 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. B1-911 „Dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu, nustatymo“¹¹⁹. Šiuo aktu nustatyta, kad tam tikri administraciniai nusižengimai, dėl kurių teiseną pradeda VMVT pareigūnai, gali būti laikomi mažai pavojingais, jei atitinka visus bazinius ir bent vieną papildomą kriterijų.¹²⁰ Kriterijais yra įvardinami atvejai, kai „pažeidimą pašalino per 30 kalendorinių dienų nuo prievolės pateikti minėtus duomenis termino pabaigos [...] per 5 darbo dienas nuo administracinio nusižengimo paaiškėjimo dienos pašalino nustatytą pažeidimą [...] pažeidimą nedelsdamas pašalino VMVT pareigūnų akivaizdoje“¹²¹. Tokie pažeidimai dažniausiai susiję su ženklavimo, registravimo, duomenų tvarkymo ir pateikimo, vežimo ar globos reikalavimų laikymusi. Vis dėlto šių kriterijų taikymas turi būti vertinamas atsargiai, nes pernelyg platus mažo pavojingumo instituto taikymas gali sumažinti gyvūnų apsaugos reikalavimų įgyvendinimą praktikoje.

Be to, LK BK 310 straipsnis įtvirtina baudžiamąją atsakomybę už žiaurų elgesį su gyvūnais. Pagal šia normą baudžiamas yra „tas, kas žiauriai elgėsi su gyvūnu, jį kankino, jeigu dėl to gyvūnas žuvo arba buvo suluošintas“¹²². Už tokią veiką gali būti baudžiama tiek fizinis, tiek juridinis asmuo. Tai rodo, kad baudžiamoji atsakomybė taikoma tai atvejais, kai gyvūnams padaroma itin didelė žala, t. y. žūva arba yra suluošinami. Ši BK norma reikšminga tuo, kad sustiprina požiūrį į gyvūnus kaip į juslias būtybes, kurių apsauga negali būti siejama vien tik su savininko turtinių teisių apsauga. Esminis šios normos skirtumas nuo ANK 346 straipsnio yra sunkių padarinių atsiradimas. Taigi BK norma yra griežčiausia teisinė reakcija gyvūnų apsaugos srityje, taikoma esant pavojingiausiomis žiauraus elgesio su gyvūnais situacijomis.

Pirmiausia aptartina gyvūnų augintinių teisinė apsauga. Vienas iš svarbiausių šios srities teisės aktų yra Gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo taisyklės.¹²³ Taisyklės reglamentuoja „kačių [...], šunų [...] šeškų [...] ir kitų gyvūnų augintinių [...] ženklavimo reikalavimus ir registravimo tvarką“¹²⁴. Apraše gyvūnų augintinių sąvoka nėra aiškinama, tačiau galima daryti prielaidą, jog ši sąvoka suprantama kaip „gyvūnas, laikomas estetiniams ir [...] bendravimo poreikiams tenkinti“¹²⁵. Teisės aktas, sukuria gyvūnų atsekamumo sistemą, kadangi leidžia nustatyti savininką, palengvina dingusio gyvūnų grąžinimą bei sudaro prielaidas veiksmingiau reaguoti į nepriežiūros ar palikimo atvejus. Atliekant ženklavimą siekiama kuo mažiau pažeisti gyvūnų gerovę, t.y. sukelti skausmo, todėl gyvūnai „ženklinami mikroschema

---

¹¹⁹ *Ibid.*

¹²⁰ „Dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu, nustatymo“, *op. cit.*

¹²¹ *Ibid.*

¹²² „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas“, *supra note*, 115.

¹²³ „Dėl Gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo taisyklių patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/db9f0200386811efbdaea558de59136c>.

¹²⁴ *Ibid.*

¹²⁵ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

*atsižvelgiant į gyvūnų augintinio rūšies ypatumus, kad nebūtų pažeista jo gerovė*¹²⁶. Vis dėlto šis teisės aktas iš dalies yra ribotas, nes pats ženklėjimas vis dėlto neužtikrina tinkamų laikymo sąlygų ar humaniško elgesio su gyvūnais. Tai pirmiausia yra indentifikavimo ir kontrolės priemonė.

Svarbus yra Gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietose tvarkos aprašas. Jis reglamentuoja *„gyvūnų laikytojų pareigas, draudžiamus veiksmus, bendruosius gyvūnų laikymo reikalavimus, specialiuosius ūkinių gyvūnų, gyvūnų augintinių, bešeimininkių ir beprižiūrių gyvūnų laikymo reikalavimus [...] gyvenamosiose vietovėse*¹²⁷. Šio teisės akto reikšmė atsiskleidžia tuo, kad jame vartojama platesnė *„gyvūnų“* sąvoka ir reguliuojami ne tik konkretūs augintiniai ar jų rūšys, bet ir gyvūnų laikymas gyvenamojoje aplinkoje. Tačiau Tvarkos aprašas nustato tik bendrąjį nacionalinę reguliavimą, kuris papildomas savivaldybių taisyklėmis, todėl praktinis jo turinys gali skirtis priklausomai nuo savivaldybės. Tai gali mažinti vienodą gyvūnų apsaugos standartų taikymą valstybės mastu.

Greta bendrųjų gyvūnų augintinių ženklėjimo ir laikymo reikalavimų, svarbią vietą užima ir specialieji teisės aktai, reglamentuojantys gyvūnais augintinių veisimą bei prekybą. Veterinariniuose reikalavimuose gyvūnų augintinių veisėjams nustatyta, kad jie taikomi *„gyvūnų augintinių veisėjams ir verslinio gyvūnų augintinių veisimo vietoms*¹²⁸, todėl šio teisės akto reguliavimas skirtas siauram subjektų ratui – asmenims, vykdančioms veisimo veiklą. Šiuo teisės aktu gyvūnų apsauga perkeliama į ankstyvą stadiją – dauginimo procesą, kuriame praktikoje neretai kyla sisteminių gyvūnų gerovės pažeidimų rizika.¹²⁹ Tuo tarpu Veterinarijos reikalavimų prekybai gyvūnais augintiniais tikslas yra *„nustatyti minimalius veterinarijos reikalavimus prekybai gyvūnais augintiniais, prekiautojų gyvūnais augintiniais patalpoms*¹³⁰. Taip pat teisės akte įtvirtinta, kad *„atsakingasis asmuo ne rečiau kaip du kartus per dieną turi apžiūrėti laikomus gyvūnus augintinius*¹³¹. Taigi abiejų teisės aktų ribotumas yra panašus: jie daugiausiai nustato minimalius arba specialiuosius reikalavimus, o jų realus veiksmingumas priklauso nuo atsakingų institucijų veiklos ir faktinės kontrolės.

¹²⁶ „Dėl Gyvūnų augintinių ženklėjimo ir registravimo taisyklių patvirtinimo“, *supra note*, 122.

¹²⁷ „Dėl Gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašo patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B7EE5FD42575/asr?csrt=9139159919232799953>.

¹²⁸ „Dėl Veterinarijos reikalavimų gyvūnų augintinių veisėjams patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A85A25E585F6/asr?csrt=9139159919232799953>.

¹²⁹ European Commission Directorate General for Health and Food Safety, *Illegal Trade of Cats & Dogs EU Enforcement Action*, (LU: Publications Office, 2023), 1–16, https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-12/aw_reg-proposal_2023-769_dog-cat-trace.pdf.

¹³⁰ „Dėl Veterinarijos reikalavimų prekybai gyvūnais augintiniais patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8C246B1CBEE1/asr?csrt=9139159919232799953>.

¹³¹ *Ibid.*

Pereinant prie ūkinių gyvūnų teisių apsaugos teisinio reguliavimo, svarbiausias teisės aktas yra Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimai, kuriuose nustatomi minimalūs ūkinių gyvūnų gerovės standartai.¹³² Juose taip pat yra įtvirtinta pareiga užtikrinti, kad ūkinių gyvūnų auginimo bei laikymo sąlygos atitiktų jų fiziologinius ir etologinius požymius. Pabrėžtina, jog teisės akte vartojama ne bendroji visų gyvūnų samprata, bet apibrėžiama konkreti kategorija – ūkiniai gyvūnai, t. y. „*gyvūnas, laikomas ar veisiamas maistui, kailiams, vaistams ir kitai produkcijai gauti, darbo ir kitais ūkininkavimo tikslais*“¹³³. Be to, kai kurios gyvūnų rūšys teisės akte net aiškiai eliminuojamos iš nuostatų taikymo srities, t. y. laukiniai gyvūnai, gyvenantys laisvėje, gyvūnai skirti pramoginiams ar kultūriniais tikslais ir bandomieji bei bestuburiai gyvūnai. Dėl ūkinių gyvūnų siejimo su ekonominiais interesais, jų išnaudojimas yra neišvengiamas.¹³⁴ Todėl minimalus standartų nustatymas tampa esmine teisine priemone, ribojančia gyvūnų gerovės pažeidimus. Pabrėžtina, jog šių minimalių reikalavimų neužtenka, kadangi jie negarantuoja aukšto ir pažangaus gyvūnų gerovės lygio.

Ūkinių gyvūnų teisių apsaugą papildoma Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašas. Jo tikslas – „*užtikrinti Lietuvos Respublikoje laikomų privalomai ženklavimų ir registruojamų ūkinių gyvūnų atsekamumą dėl užkrečiamųjų ūkinių gyvūnų ligų prevencijos ir kontrolės, dėl bendrų žmonėms ir ūkiniams gyvūnams ligų (zoonozijų) kontrolės*“¹³⁵. Aprašo taikymo sritis apima tik ūkinius gyvūnus ir jų laikymo vietas. Ūkinių gyvūnų registravimo, ženklavimo ir apskaitos sistemos sudaro prielaidas veiksmingesnei valstybinei kontrolei, ligų prevencijai, gyvūnų judėjimo atsekamumui ir atsakomybės nustatymui. Vis dėlto, nors šis teisės aktas leidžia gyvūnus atsekti ir kontroliuoti, jis pats savaime neužtikrina tinkamų kasdieninių laikymo sąlygų. Todėl šį teisės aktą reikėtų vertinti tik kaip papildomą teisinio reguliavimo priemonę, padedančią užtikrinti gyvūnų gerovės sąlygas.

Trečioji aptariama gyvūnų kategorija yra bandomieji gyvūnai. Jų teisinis reguliavimas siejamas su gyvūnų naudojimu mokslo bei mokymo tikslais. Pagrindinis šios srities teisės aktas yra Mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimai.¹³⁶ Šis teisės aktas apima ne vien tik gyvūnų naudojimą, bet ir jų laikymą bei priežiūrą, taigi reguliuoja visą gyvūnų panaudojimo ciklą. Reikalavimuose bandomųjų gyvūnų sąvoka sutampa su Gyvūnų gerovės

¹³² „Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e426f910ddd611e99681cd81dcdea52c/asr?csrt=3838020673691559217>.

¹³³ *Ibid.*

¹³⁴ „Maras aukų nesirenka: naminių kiaulių gaištamumas – 100 proc.“, *15min.lt*, žiūrėta 2026 m. balandžio 13 d., <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/agronaujienos/maras-auku-nesirenka-naminiu-kiauliu-gaistamumas-100-proc-313-1159102>.

¹³⁵ „Dėl Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašas“, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/TAR.DF2AF8BAEB59/asr?csrt=9139159919232799953>.

¹³⁶ „Dėl Mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.95A923A58EDE/asr?csrt=9139159919232799953>.

ir apsaugos įstatyme naudojama sąvoka: „*eksperimentams ar kitiems mokslo tikslams veisiamas, auginamas, naudojamas ar numatomas naudoti gyvūnas*“¹³⁷. Be to, šiame teisės akte nurodyta, kad „*visiems bandomiesiems gyvūnams turi būti užtikrinamos jų sveikatos ir gerovės reikalavimus atitinkančios laikymo, veisimo ir naudojimo sąlygos*“¹³⁸. Svarbu pabrėžti ir tai, kad reikalavimuose įtvirtinti gyvūnų naudojimo ribojimo principai: turi būti „*naudojamas mažiausias bandomųjų gyvūnų skaičius [...] bandymus su gyvūnais atlikti draudžiama, jeigu reikiamus tikslus galima pasiekti taikant alternatyvius mokslinius metodus*“¹³⁹, parenkami gyvūnai, pasižymintys mažiausiu neurofiziologiniu jautrumu, o procedūros planuojamos taip, kad gyvūnams būtų sukeliama kuo mažiau baimės, skausmo, kančios bei ilgalaikio sužalojimo. Be to procedūros turi būti organizuojamos kuo humaniškiau ir, kiek įmanoma užbaigiamos taip, kad pabaigoje gyvūnų nereikėtų nugaišinti. Tačiau net ir toks detalus teisinis reguliavimas nepanaikina pačios etinės įtampos tarp mokslo interesų ir gyvūnų gerovės.¹⁴⁰ Teisė šioje srityje ne panaikina moralinį konfliktą, bet siekia jį kiek įmanoma riboti.

Apibendrinant galima teigti, kad gyvūnų teisių apsaugos teisinio reguliavimo pagrindą Lietuvoje sudaro Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas. Jame įtvirtinti bendrieji gyvūnų apsaugos principai, tačiau vien šio teisės akto nepakanka visapusiškai užtikrinti gyvūnų teisių apsaugą. Todėl visa tai yra detalizuojama kituose įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose. Iš atliktos analizės matyti, kad teisinis reguliavimas diferencijuojamas pagal atskiras gyvūnų kategorijas. Taip yra nustatomos jų laikymo, priežiūros ir naudojimo sąlygos, nustatomi registravimo ir kontrolės reikalavimai. Taip pat svarbią vietą užima administracinės ir baudžiamosios atsakomybės normos, kurios leidžia reaguoti į gyvūnų teisių apsaugos pažeidimus pagal jų pavojingumo laipsnį. Vis dėlto vien formalaus teisinio reguliavimo nepakanka, kadangi veiksminga gyvūnų apsauga priklauso ir nuo praktinio teisės normų taikymo bei kontrolės veiksmingo kontrolės mechanizmo.

2.3. Gyvūnų teisių apsaugos teisinis reguliavimas Vokietijoje ir Nyderlanduose

Gyvūnų teisių apsaugos teisinis reguliavimas yra svarbus aspektas visose valstybėse, nes nacionalinė teisė turi atitikti tarptautinių ir ES teisės normų reikalavimus. Siekiant atlikti tam tikrą vertinimą, teikti siūlymus ir išvadas svarbu analizuoti ir kitų valstybių teisinio reguliavimo ypatumus. Todėl šiame poskyryje analizuojamos Vokietijos ir Nyderlandų gyvūnų apsaugos teisės sistemos, siekiant atskleisti, kaip gyvūnų apsauga įtvirtinama ir detalizuojama kitų valstybių nacionalinėje teisėje. Vokietijoje gyvūnų apsauga grindžiama konstituciniu pagrindu,

---

¹³⁷ *Ibid.*

¹³⁸ *Ibid.*

¹³⁹ *Ibid.*

¹⁴⁰ „Bandomieji gyvūnai savo gyvybę aukoja žmonių sveikatos problemoms spręsti“, VU naujienos, žiūrėta 2026 m. balandžio 13 d., <https://naujienos.vu.lt/bandomieji-gyvunai-savo-gyvybe-aukoja-zmoniu-sveikatos-problemoms-spresti/>.

bendruoju gyvūnų apsaugos įstatymu ir atskirais specialiaisiais teisės aktais, o Nyderlanduose šios srities reguliavimo pagrindą sudaro vienas bendrasis įstatymas ir jį detalizuojantys poįstatyminiai teisės aktai.

Analizuojant Vokietijos teisinį reguliavimą gyvūnų teisių apsaugos srityje, visų pirma svarbu pažymėti, kad ši sritis Vokietijoje grindžiama konstituciniu pagrindu. Vokietijos Federacinės Respublikos Pagrindinio įstatymo (*vok. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*) 20 a straipsnyje nustatyta, kad valstybė „saugo natūralius gyvybės ir gyvūnų pagrindus“¹⁴¹. Ši nuostata yra reikšminga, nes gyvūnų apsauga įgyja konstitucinę reikšmę ir yra laikoma saugomu interesu, kurį valstybė turi užtikrinti įstatymų leidžiamosios ir teisminės valdžios priemonėmis.

Tuo tarpu Gyvūnų apsaugos įstatymas (*vok. Tierschutzgesetz*) yra pagrindinis bendrasis teisės aktas, nustatantis gyvūnų apsaugos principus, bendrąsias pareigas, draudimus bei atsakomybės pagrindus.¹⁴² Pabrėžtina, kad šis teisės aktas taikomas visiems gyvūnams. Tačiau atidžiau pažvelgus į įstatymo tyrinį matyti, jog daugelis konkrečių apsaugos priemonių yra orientuotos į tik stuburinius gyvūnus. Jų atžvilgiu detaliesiems reglamentuojami nužudymo, intervencijų, veisimo ir tam tikrų veiklų leidimo reikalavimai. Tačiau šis įstatymas Vokietijoje vis tik sudaro gyvūnų teisių apsaugos reguliavimo pagrindą. Įstatymo tikslas – „apsaugoti gyvūnų, kaip artimų būtybių, gyvybę ir gerovę, remiantis žmonių atsakomybe už juos. Niekas negali sukelti gyvūnui skausmo, kančios ar žalos be pagrįstos priežasties“¹⁴³. Ši teisės normos formuluotė yra reikšminga tuo, kad gyvūnai Vokietijos teisinėje sistemoje siejami ne vien su nuosavybės santykiais, bet ir jiems taikoma speciali teisinė apsauga. Tokį vertinimą patvirtina ir Vokietijos civilinio kodekso (*vok. Bürgerliches Gesetzbuch*) 90 a straipsnio nuostata, kurioje nurodyta, kad „gyvūnai nėra daiktai“ ir „juos saugo specialūs įstatymai“.¹⁴⁴ Būtent iš šių bendro pobūdžio nuostatų, kyla tolesnis specialusis reguliavimas, susijęs su gyvūnų laikymu, veisimu, prekyba, bandymais, transportavimu ir kita.

Prie bendrųjų Vokietijos teisės aktų gyvūnų apsaugos srityje taip pat priskiriami Reglamentas dėl gyvūnų transportavimo (*vok. Tierschutztransportverordnung*)¹⁴⁵ ir Reglamentas dėl gyvūnų apsaugos skerdimo ar nužudymo metu (*vok. Tierschutz–Schlachtverordnung*).¹⁴⁶

¹⁴¹ „Basic Law for the Federal Republic of Germany“, *supra note*, 68.

¹⁴² „Animal Welfare Act“, Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>.

¹⁴³ *Ibid.*

¹⁴⁴ „German Civil Code“, Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, žiūrėta 2026 m. balandžio 13 d., <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html#BJNR001950896BJNE007904360>.

¹⁴⁵ „Regulation on the protection of animals during transport and on the implementation of Council Regulation (EC) No 1/2005 1) 2)“, Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., https://www.gesetze-im-internet.de/tierschtrv_2009/BJNR037500009.html.

Reglamentas dėl gyvūnų transportavimo skirtas tik gyvūnų apsaugai transportavimo metu. Taigi teisės aktas skirtas užtikrinti visų gyvūnų, kurie yra transportuojami, ūkio, prekybos ar kitais tikslais, apsaugą. Jame nustatomi bendrieji reikalavimai dėl kelionės organizavimo, numatoma reikalavimai užtikrinti gyvūnų gerovę atsižvelgiant į jų fiziologines savybes, t. y. aprūpinti pašaru bei vandeniu, užtikrinti erdvės reikalavimai.¹⁴⁷

Reglamento dėl gyvūnų apsaugos skerdimo ar nužudymo metu taikymo sritis yra siauresnė. Nors šiame teisės akte gyvūnų sąvoka apibrėžiama plačiai – „gyvūnas: kiekvienas gyvas gyvūnas“¹⁴⁸, jo reguliavimas nėra universalus visų gyvūnų atžvilgiu. Ji taikomas gyvūnų apsaugai jų skerdimo ar nužudymo kontekste. Atsižvelgiant į šio reglamento paskirtį, jo taikymas pirmiausia siejamas su gyvūnais, kurie auginami ar laikomi maisto, vilnos, kailio ar kitų produktų gamybos tikslais. Teisės akte nustatomi konkretūs reikalavimai dėl gyvūnų apsvaiginimo ir skerdimo procedūrų bei asmenų, atliekančių šias veiklas, kvalifikacijos. Taip pat numatytas reikalavimas, kuo labiau sumažinti gyvūnų patiriamą skausmą bei kančias, t. y. „gyvūnai turi būti prižiūrimi, suvaržyti, apsvaiginti, skerdžiami ar nužudomi taip, kad jie patirtų tik neišvengiamą jaudulį ar sužalojimą“¹⁴⁹.

Nagrinėjant gyvūnų teisių apsaugos teisinį reguliavimą Vokietijoje, svarbu pažymėti, jog Gyvūnų apsaugos įstatymas sudaro bendrąjį teisinio reguliavimo pagrindą visoms trimis šiame darbe analizuojamoms gyvūnų kategorijoms – gyvūnų augintiniams, ūkiniais ir bandomiesiems gyvūnams. Tačiau greta šio bendrojo teisės akto atskiroms gyvūnų kategorijoms taikomi ir specialieji poįstatyminiais teisės aktais, detalizuojantys apsaugos reikalavimus.

Gyvūnų augintinių apsaugos srityje teisinis reguliavimas grindžiamas tiek bendrosiomis Gyvūnų apsaugos įstatymo (*vok. Tierschutzgesetz*) nuostatomis, tiek specialiuoju Gyvūnų gerovės ir šunų potvarkiu (*vok. Tierschutz-Hundeverordnung*).¹⁵⁰ Įstatymo 11 straipsnyje įtvirtinta nustato leidimų tam tikrai veiklai su stuburiniais gyvūnais išdavimo sistemą. Straipsnyje tokiomis veiklomis yra gyvūnų laikymas, veisimas, prekyba, įvežimas ar importas, gyvūnų prieglaudų veikla, taip pat šunų dresavimas tretiesiems asmenims.¹⁵¹ Taigi gyvūnų augintinių apsauga siejama ne tik su draudimu kelti skausmą, kančią ar žalą, bet ir su išankstine gyvūnų gerovę darančių įtaką veiklų kontrole. Tuo tarpu įstatymo 11 b straipsnis numato

---

¹⁴⁶ „Regulation on the protection of animals in connection with slaughter or killing and implementing Council Regulation (EC) No 1099/2009“, Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., https://www.gesetze-im-internet.de/tierschlv_2013/.

¹⁴⁷ „Regulation on the protection of animals during transport and on the implementation of Council Regulation (EC) No 1/2005 1) 2)“, *op. cit.*

¹⁴⁸ „Regulation on the protection of animals in connection with slaughter or killing and implementing Council Regulation (EC) No 1099/2009“, *supra note*, 146.

¹⁴⁹ *Ibid.*

¹⁵⁰ „Animal Welfare Dog Ordinance“, Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschhuv/BJNR083800001.html>.

¹⁵¹ *Ibid.*

draudimą veisti stuburinius gyvūnus, kai „*jie netinkami arba deformuoti numatytam naudojimui, ir tai sukelia skausmą, kančią ar žalą*“¹⁵² jiems patiems ar jų palikuoniams. Ši nuostata yra ypač svarbi gyvūnų augintinių srityje, kadangi paplitusi problema yra selekcinis veisimas. Vokietijoje ji vadinama „*Oualzucht*“ – veisimu.¹⁵³ Dėl jo gyvūnui jau iš anksto sukeliamas skausmas ar sveikatos sutrikimai. Tačiau vien šio įstatymo neužtenka. Vokietijoje gyvūnų teisių apsaugos srityje didelę reikšmę turi Gyvūnų gerovės ir šunų potvarkis. Jis reglamentuoja šunų laikymo ir veisimo sąlygas. Šios sąlygos potvarkyje išdėstytos gana detalios. Pavyzdžiui, 2 straipsnyje nurodyta „*užtikrinti pakankamą mankštą lauke, ne voljere*“, o 8 straipsnyje „*reguliariai šukuoti šunį, atsižvelgiant į veislės poreikius, ir užtikrinti jo sveikatą*“¹⁵⁴. Šis teisės aktas rodo, kad Vokietijoje gyvūnų apsaugos srityje taikomas ir rūšinis reguliavimas. Tačiau pabrėžtina, kad kitoms gyvūnų augintinių kategorijai priskiriamoms gyvūnų rūšims Vokietijoje nėra priimti papildomas teisės aktai. Todėl visiems kitiems gyvūnams augintiniams valstybės lygmeniu yra taikomos bendrosios Gyvūnų apsaugos įstatymo nuostatos.

Toliau analizuojant ūkinių gyvūnų teisių apsaugos teisinę reguliavimą, svarbu pabrėžti Gyvūnų apsaugos įstatymo 2 ir 2 a straipsnio nuostatas. Pagal 2 straipsnį gyvūnai turi būti prižiūrimi ir laikomi, pagal jų rūšį ir poreikius, taip pat jų „*gebėjimas judėti rūšiai tinkamu būdu neturi būti ribojamas*“¹⁵⁵. Tuo siekiama užtikrinti gyvūnų gerovę, išvengti skausmo, kančios bei žalos ribojant natūralų gyvūnų elgesį. Tuo tarpu 2 a straipsnis sudaro teisinį pagrindą priimti detalesnius poįstatyminius teisės aktus, kuriuose bendrieji principai paverčiami konkrečiais reikalavimais. Pagrindinis toks teisės aktas šioje srityje yra Gyvūnų gerovės ir gyvulių laikymo potvarkis (*vok. Tierschutz-Nutztierhaltungsverordnung*).¹⁵⁶ Šis teisės aktas taikomas „*ūkinių gyvūnų laikymui komerciniais tikslais*“¹⁵⁷. Jame nustatomi reikalavimai dėl laikymo sąlygų, priežiūros šėrimo, girdymo ir judėjimo sąlygų. Papildomai teisės aktas detalizuojamas išskiriant konkrečias ūkinių gyvūnų rūšis – veršelius, kiaules, dedekles, broilerius ar triušius. Vis dėlto, toks ūkinių gyvūnų teisių apsaugos modelis užtikrina labiau bazinį lygį, aukštesnį apsaugos lygį iškeliant tik tam tikroms gyvūnų rūšims.

Bandomųjų gyvūnų apsaugos srityje ypač reikšmingos Gyvūnų apsaugos įstatymo 7, 7 a, 8 ir 9 straipsnių nuostatos. Pagal 7 straipsnį „*apriboti iki būtino minimumo*“ ir užtikrinti, kad

---

¹⁵² *Ibid.*

¹⁵³ „Qualzucht“ Is a Term That Should Be Understood by Everyone Who Cares about Animals“, Pete the Vet, žiūrėta 2026 m. balandžio 13 d., <https://www.petethevet.com/qualzucht-is-a-term-that-should-be-understood-by-everyone-who-cares-about-animals/>.

¹⁵⁴ „Animal Welfare Dog Ordinance“, *supra note*, 152.

¹⁵⁵ „Animal Welfare Act“, *supra note*, 142.

¹⁵⁶ „Regulation on the protection of farm animals and other animals kept for the production of animal products during their husbandry“, Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschnutztv/BJNR275800001.html>.

¹⁵⁷ *Ibid.*

„gyvūnai būtų apkraunami tik tiek, kiek būtina jų naudojimui mokslo tikslais“.¹⁵⁸ Tuo siekiama gyvūnams sukelti kuo įmanoma mažiau skausmo bei kančios, taip pat sumažinti bandomųjų gyvūnų skaičių. 7 a straipsnyje įtvirtinta, kad bandymai su gyvūnais leidžiami tik tada, kai jie yra būtini teisėtai pripažintiems moksliniams ir kitiems įstatyme numatytiems tikslams pasiekti. Tuo tarpu 8 straipsnis nustato leidimų siekiant atlikti eksperimentus gavimą, o 9 straipsnis – reikalavimus specialistų, atliekančių bandymus, kvalifikacijai bei pačių bandymų vykdymo sąlygas. Taigi šios nuostatos nustato pagrindinius bandomųjų gyvūnų apsaugos principus ir teisinį pagrindą, kuris plėtojamas Gyvūnų gerovės ir eksperimentinių gyvūnų potvarkyje (*vok. Tierschutz-Versuchstierverordnung*).¹⁵⁹ Šiuo teisės aktu nustatomi gyvūnų laikymo ir naudojimo reikalavimai bei procedūrinės garantijos, pavyzdžiui, specialistų kvalifikacijos, apskaitos, atsakingų asmenų ar komitetų veiklos reikalavimai. Pabrėžtina, kad potvarkyje nustatytas teisinis reguliavimas yra gana detalus. Jame numatyta, daugybė išimčių, kuomet gyvūnai negali būti naudojami mokslo tyrimams, pavyzdžiui, „*benamiai arba laukiniai gyvūnai, priklausantys rūšims, kurios paprastai laikomos žmonių globoje, negali būti naudojami bandymams su gyvūnais*“¹⁶⁰. Iš to matyti, kad gyvūnų naudojimas mokslo tikslais pateisinama tik esant būtinybei ir laikantys griežtą gyvūnų gerovės apsaugos reikalavimų.

Apibendrinant galima teigti, jog Vokietijos gyvūnų teisių apsaugos teisinis reguliavimas yra nuoseklus ir daugiasluksnis. Jis grindžiamas konstituciniu, įstatyminiu ir poįstatyminiu teisiniu reguliavimu. Pagrindinis šios srities teisės aktas yra Gyvūnų apsaugos įstatymas, įtvirtinantis bendruosius gyvūnų teisių apsaugos principus. Atskiroms gyvūnų kategorijoms taikomi specialieji teisės aktai, kurie skirtingai detalizuoja konkrečius gyvūnų teisių apsaugos reikalavimus. Iš atliktos analizė matyti, kad Vokietijoje gyvūnai pripažįstami ne vien nuosavybės objektu, jiems pripažįstama speciali teisinė apsauga. Taigi gyvūnų gerovės užtikrinimas laikomas reikšminga ir valstybės saugoma vertybe.

Analizuojant Nyderlandų gyvūnų teisių apsaugos teisinį reguliavimą, matyti, kad skirtingai nei Vokietijoje, kur gyvūnų apsaugos pagrindas yra įtvirtintas konstitucinėje nuostatoje, Nyderlanduose šios srities reguliavimo pagrindą sudaro bendro pobūdžio teisės aktas – Gyvūnų įstatymas (*ol. Wet dieren*).¹⁶¹ Įstatyme nustatytų normų detalizavimas įgyvendinamas poįstatyminiais teisės aktais, kuriuose išdėstyti konkretūs reikalavimai dėl gyvūnų laikymo, priežiūros, naudojimo, veisimo ar intervencijų bei kitų susijusių aspektų.¹⁶²

¹⁵⁸ „Animal Welfare Act“, *supra note*, 142.

¹⁵⁹ „Ordinance on the protection of animals used for experimental or other scientific purposes“, Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschversv/BJNR312600013.html>.

¹⁶⁰ *Ibid.*

¹⁶¹ „Wet dieren“, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/2025-01-01>.

¹⁶² „Animal Welfare Regulations“, *supra note*, 69.

Gyvūnų įstatymo nuostatos taikomos „*laikomiems gyvūnams*“, „*gyvūniniams produktams, gautiems iš kitų gyvūnų, kurie nėra laikomi gyvūnais*“¹⁶³ bei tam tikra apimtimi gyvūninės kilmės maisto produktams, siekiant užtikrinti produktų kokybę. Pabrėžtina, kad įstatyme ypatingas dėmesys yra skiriamas gyvūnų vidinei vertai. Teisės akte nurodyta, kad „*pirmoje pastraipoje nurodytas vidinės vertės pripažinimas reiškia gyvūnų, kaip jaučiančių būtybių, vidinės vertės pripažinimą*“¹⁶⁴. Nyderlandų teisėje ši sąvoka suprantama kaip gyvūnų, kaip jaučiančių būtybių, pripažinimas ne vien žmogaus naudojimo objektais, bet ir savarankiškais vertę turinčiu subjektais.¹⁶⁵ Tai reiškia, jog gyvūnai vertinami kaip turintys gebėjimą jausti skausmą, stresą ar komfortą. Net jei gyvūnai nėra naudingi žmogui, jie vis tiek turi teisę į gerą gyvenimą, todėl jiems turi būti užtikrinama gerovė apimanti tinkamas gyvenimo ir maitinimosi sąlygas bei apsaugą nuo kančių. Įstatymu siekiama, kuo labiau užkirsti kelią gyvūnų gerovės pažeidimams ir užtikrinti jiems reikalingą priežiūrą. Pavyzdžiui, numatyta, jog „*versti gyvūną atlikti darbą, kuris akivaizdžiai viršija jo jėgas*“¹⁶⁶. Šis draudimas sietinas su gyvūnų vidinės vertės apsauga, nes riboja galimybę naudoti gyvūnus prieš jų fizines galimybes. Taigi Gyvūnų įstatymas Nyderlandų teisinėje sistemoje įtvirtina požiūrį, kad gyvūnų apsauga siejama ne tik su draudimu žiauriai elgtis ar kankinti gyvūnus, bet ir su pareiga užtikrinti gyvūnų gerovę, sveikatą bei pagarbą jų vidinei vertei. Tai reiškia, kad gyvūnai yra svarbūs patys savaime ir turi būti saugomi.

Svarbu pabrėžti, kad bendrąjį teisinį pagrindą, įtvirtintą Gyvūnų įstatyme, detalizuoja keli poįstatyminiai teisės aktai. Pirmiausia Dekretas dėl gyvūnų laikytojų taisyklių (*ol. Besluit houders van dieren*)¹⁶⁷ nustato bendrąsias gyvūnų laikymo, apgyvendinimo bei priežiūros taisykles. Šis teisės aktas taip pat nustato bendrąsias visų gyvūnų laikytojų pareigas, bet ir specialesnį reguliavimą atskiroms sritims. Tuo tarpu Taisyklės dėl gyvūnų laikytojų (*ol. Regeling houders van dieren*)¹⁶⁸ nuostatos dėl gyvūnų laikymo, apgyvendinimo ir priežiūros taisyklių, komercinio augintinių veisimo ar prekybos detalizuoja dar konkrečiau. Remiantis teisės akto struktūra, matyti, jog jame įtvirtintos specialios nuostatos, pavyzdžiui, dėl paršelių pervežimo, naminių paukščių iškrovimo, tam tikrų gyvūnų registravimo, vakcinavimo reikalavimų.¹⁶⁹ Taigi kartu šių teisės aktų nuoseklus taikymas sudaro sąlygas praktiškai įgyvendinti gyvūnų apsaugos ir gerovės reikalavimus.

---

¹⁶³ „Wet dieren“, *supra note*, 164.

¹⁶⁴ *Ibid.*

¹⁶⁵ „*Memorie van Toelichting*“, Kamerstukken II 31 389, 3, (2007), <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31389-3.pdf>.

¹⁶⁶ *Ibid.*

¹⁶⁷ „Besluit houders van dieren“, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2026-01-01>.

¹⁶⁸ „Regeling houders van dieren“, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035248/2026-01-01>.

¹⁶⁹ *Ibid.*

Taip pat reikšmingas gyvūnų teisių apsaugos srityje yra Sprendimas dėl leidžiamų veterinarinių procedūrų (*ol. Besluit diergeneeskundigen*).¹⁷⁰ Jis nustato ribas intervencijoms į gyvūnų kūnus. Teisės akte nustatyta, jog „intervencijos atliekamos taip, kad gyvūnui nebūtų sukeliama nereikalingas skausmas ar sužalojimas ir kad gyvūnų funkcionavimas nebūtų labiau trukdomas nei būtina“¹⁷¹. Taigi fizinės intervencijos yra leidžiamos, tačiau būtinybė suprantama tik kai yra medicinos būtinumas arba intervencijos yra numatytos teisiškai.¹⁷² Taigi šis poįstatyminis teisės aktas taip pat konkretizuoja bendrąsias Gyvūnų įstatymo nuostatas ir užtikrina, kad gyvūnų kūnų neliečiamumas būtų ribojamas tik aiškiai teisės aktuose nustatytais ir pagrįstais atvejais.

Kalbant apie gyvūnų augintinių ir ūkinių gyvūnų apsaugos teisinį reguliavimą, pažymėtina, jog Nyderlanduose šios srities bendrieji principai nustatomi Gyvūnų įstatyme.¹⁷³ O įstatymo nuostatos toliau detalizuojamos Dekrete dėl gyvūnų laikytojų taisyklių¹⁷⁴, Taisyklėse dėl gyvūnų laikytojų¹⁷⁵ bei Sprendimas dėl leidžiamų veterinarinių procedūrų.¹⁷⁶ Taigi šių dviejų gyvūnų kategorijų teisių apsauga grindžiama tuo pačiu norminiu modeliu, nors konkretūs reikalavimai yra diferencijuojami pagal rūšį ar paskirtį.

Dekrete dėl gyvūnų laikytojų taisyklių nustatyti gyvūnų laikymo reikalavimai suponuoja galimybę šias normas taikyti abiem gyvūnų kategorijoms. Pavyzdžiui, 1.6 straipsnyje nurodyta, jog gyvūnams turi būti „paliekama pakankamai erdvės jo fiziologiniams ir etologiniams poreikiams tenkinti“¹⁷⁷, nelaikomiems pastatuose turi būti „suteikiama apsauga nuo nepalankių oro sąlygų, pavojaus sveikatai ir, jei reikia, nuo plėšrūnų“¹⁷⁸ ir kiti panašūs reikalavimai. Tai rodo, jog žmogus laikantis, veisiantis ar kitais tikslais naudojantis gyvūnus, privalo tinkamai jais rūpintis, prižiūrėti ir sudaryti jų poreikius atitinkančias sąlygas.

Taisyklėse dėl gyvūnų laikytojų aiškiau matomas gyvūnų kategorijų atskyrimas. Tiek šiose taisyklėse, tiek Sprendime dėl leidžiamų veterinarinių procedūrų reikalavimai yra skirstomi pagal atskiras gyvūnų rūšis.

Visuose šituose teisės aktuose taip pat pabrėžiama institucinės priežiūros svarba. Gyvūnai augintinių ir ūkiniai gyvūnų laikytojams taikomos identifikavimo bei registravimo

---

¹⁷⁰ „Besluit diergeneeskundigen“, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035091/2022-03-11>.

¹⁷¹ *Ibid.*

¹⁷² „Lichamelijke ingrepen bij dieren verboden“, RVO, žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d., <https://www.rvo.nl/onderwerpen/dieren-houden-verkopen-verzorgen/lichamelijke-ingrepen>.

¹⁷³ „Wet dieren“, *supra note*, 164.

¹⁷⁴ „Besluit houders van dieren“, *supra note*, 170.

¹⁷⁵ „Regeling houders van dieren“, *op. cit.*

¹⁷⁶ „Besluit diergeneeskundigen“, *op. cit.*

¹⁷⁷ „Besluit houders van dieren“, *supra note*, 170.

¹⁷⁸ *Ibid.*

pareigos.¹⁷⁹ Tokios nuostatos svarbios ne tik gyvūnų sveikatos ar atsekamumo požiūriu, bet ir siekiant užtikinti veiksmingą valstybinę kontrolę bei priežiūrą.

Bandomųjų gyvūnų apsaugos srityje Nyderlanduose taikomas detalesnis teisinis reguliavimas nei kitų gyvūnų kategorijų atveju. Šiai gyvūnų kategorijai taikomi ne tik bendrieji gyvūnų teisių apsaugos teisinio reguliavimo principai ir teisės aktai, bet ir specialusis teisės aktas – Įstatymas dėl bandymų su gyvūnais (*ol. Wet op de dierproeven*).¹⁸⁰ Šis įstatymas „taikomas gyvūnams, kurie yra naudojami mokslo ar švietimo tikslais arba [...] eksperimentams su gyvūnais arba yra specialiai veisiami, kad jų organai ar audiniai galėtų būti naudojami moksliniais tikslais“¹⁸¹. Teisės aktu siekiama kiek įmanoma išvengti bereikalingo gyvūnų naudojimo mokslo tikslais. Jame nustatyta, jog „eksperimentas su gyvūnais atliekamas tik tada, kai norimo rezultato negalima pasiekti mokliškai pagrįstu metodu ar tyrimo strategija, kurioje nenaudojami gyvi gyvūnai“¹⁸². Tai reiškia, jog gyvūnų naudojimas laikomas kraštutine priemone ir taikoma tik tada, kai siekiamo tikslo neįmanoma pasiekti kitomis priemonėmis. Šiame reguliavime įtvirtintas ir plačiai gyvūnų teisių apsaugos srityje taikomas 3R principas – pakeitimas, sumažinimas ir tobulinimas.¹⁸³ Juo siekiama kiek įmanoma pakeisti bandymus su gyvūnais į alternatyvius metodus, sumažinti naudojamų gyvūnų skaičių ir kuo labiau sumažinti jų patiriamą kančią. Taip pat pažymėtina, kad valstybė yra nustačiusi griežtą bandymus su gyvūnais atliekančių institucijų kontrolę. Kiekviena tokia institucija privalo turėti leidimą, o vykdoma veikla yra prižiūrima gyvūnų gerovės institucijos.¹⁸⁴ Taigi bandomųjų gyvūnų apsauga Nyderlanduose grindžiama ne tik gyvūnų gerovės reikalavimais, bet ir sustiprintu instituciniu bei procedūriniu kontrolės mechanizmu.

Darytina išvada, kad Nyderlandų gyvūnų apsaugos teisinis reguliavimas grindžiamas visiems gyvūnams taikomu Gyvūnų įstatymu ir jį detalizuojančiais poįstatyminiais teisės aktais. Nors teigiama, kad visi gyvūnai savaime yra svarbūs ir saugotini, tačiau teisinis reguliavimas jį atžvilgiu nėra vienodai išplėtotas. Gyvūnų augintinių ir ūkinių gyvūnų apsauga daugiausia įgyvendinama per bendrąsias ir jas konkretinančias nuostatas, t. y. tuos pačius įstatymus ir poįstatyminius teisės aktus. Tačiau bandomųjų gyvūnų srityje taikomas ir papildomas specialusis teisinis reguliavimas – įstatymas dėl bandymų su gyvūnais. Tai leidžia daryti prielaidą, jog bandomųjų gyvūnų klausimas Nyderlanduose sulaukia didesnio teisinio dėmesio. Taigi

¹⁷⁹ „Besluit houders van dieren“, *op. cit.*

¹⁸⁰ „Wet op de dierproeven“, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003081/2021-07-01>.

¹⁸¹ *Ibid.*

¹⁸² *Ibid.*

¹⁸³ „The 3Rs“, NC3Rs“, žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d., <https://nc3rs.org.uk/who-we-are/3rs>.

¹⁸⁴ „Code of Practice perioperatieve zorg“, IvD-platform en NCad, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.ncadierproevenbeleid.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2022/12/7/code-of-practice-perioperatieve-zorg/Perioperatieve%2Bzorg%2BCode%2Bof%2BPractice.pdf>.

Nyderlandų gyvūnų teisių apsauga grindžiamas bendru teisiniu pagrindu, kuriame gyvūnai suvokiamas kaip jaučiančios būtybės, turinčios vidinę vertę, o jų apsaugos priemonės diferencijuojamos pagal gyvūnų naudojimo paskirtį ir apsaugos poreikius.

Apibendrinant nagrinėtą Vokietijos ir Nyderlandų gyvūnų teisių apsaugos teisinį reguliavimą, matyti, kad abiejose valstybėse siekiama užtikrinti gyvūnų gerovę bei apsaugą. Skirtingose valstybėse šis tikslas įgyvendinamas pasitelkiant skirtingus teisinio reguliavimo modelius ir vertybinius požiūrius. Vokietijoje gyvūnų apsauga grindžiama daugiasluoksne sistema, apimančia konstitucinį pagrindą, bendrąjį Gyvūnų apsaugos įstatymą ir jį detalizuojančius specialiuosius teisės aktus, taikomus atskiroms gyvūnų kategorijoms bei konkrečioms veiklos sritims. Toks reguliavimas rodo, kad gyvūnų apsauga, Vokietijoje suvokiama kaip valstybės saugoma vertybė, susijusi ne tik su paties gyvūnų gerove, bet ir su platesniu viešuoju interesu. Nyderlanduose gyvūnų apsaugos teisinio reguliavimo pagrindą sudaro vienas bendrasis Gyvūnų įstatymas ir jį detalizuojantys poįstatyminiai teisės aktai. Pagrindinis šios sistemos bruožas – gyvūnų vidinės vertės pripažinimas. Taigi darytina išvada, kad Vokietijos gyvūnų teisių apsaugos teisinio reguliavimo modelis yra pagrįstas gyvūnų apsauga kaip konstitucijos bei viešojo intereso saugoma vertybe, o Nyderlanduose šis modelis yra kaip vieninga teisėkūros sistema, paremta gyvūnų vidinės vertės sampratos apsauga.

3. NEDISKRIMINAVIMO PRINCIPO TAIKYMO GYVŪNŲ TEISIŲ APSAUGOS SRITYJE ANALIZĖ

Analizuojant gyvūnų ir jų teisių sampratą matyti, kad ji nėra suvokiama vienareikšmiškai. Nors etiniu ir teisiniu požiūriu gyvūnai yra laikomi jusliomis būtybėmis ir tai suponuoja idėją, kad gyvūnų gerovė ir apsauga turi būti užtikrinama vienodai, tačiau kartu tai kelia nediskriminavimo principo klausimą. Nors nediskriminavimo principas tradiciškai siejamas su žmogaus teisių apsauga, tačiau jo esmė leidžia vertinti, ar skirtingas požiūris į atskiras gyvūnų kategorijas yra pakankamai pagrįstas.

Tiek tarptautiniu, tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis įtvirtinama pareiga užtikrinti gyvūnų gerovę ir apsaugą, nustatomi draudimai kelti gyvūnams nereikalingą skausmą, kančią ar daryti žalą. Nors daugelis teisės aktų normų bendraja prasme yra taikomos visiems gyvūnams, tačiau atliekant analizę išryškėja diferencijavimas, kai atskiroms gyvūnų kategorijoms nustatomi nevienodi reikalavimai. Būtent todėl siekiama įvertinti ne tik tai, ar skirtingas reguliavimas egzistuoja, bet ir tai, ar jis grindžiamas objektyviais gyvūnų apsaugos kriterijais. Dėl to siekiant įvertinti, kaip gyvūnų teisės užtikrinamos ir kaip šis diferencijavimas pasireiškia praktikoje, vien teisės aktų turinio analizės nepakanka.

Atsižvelgus į tai, būtina įvertinti teismų praktiką. Vertinant, kaip gyvūnų teisių apsaugą reglamentuojančios nuostatos aiškinamos ir taikomos konkrečiose bylose, galima nustatyti, ar egzistuojantis teisinis reguliavimas yra pakankamas, ar jį reikia tobulinti. Kadangi šiame darbe keliamas nediskriminavimo principo taikymo klausimas, teismų praktikos analize siekiama įvertinti, ar skirtingoms gyvūnų kategorijoms taikomas teisinis reguliavimas yra objektyviai pagrįstas, ar vis dėlto atskleidžia nevienodą ir nenuoseklią gyvūnų apsaugą.

Šiame skyriuje pirmiausia analizuojama Lietuvos teismų praktika gyvūnų teisių apsaugos srityje, vėliau pereinama prie Vokietijos ir Nyderlandų teismų praktikos, o skyriaus pabaigoje pateikiama lyginamoji analizė, orientuota į nediskriminavimo principo taikymą.

3.1. Lietuvos teismų praktika gyvūnų teisių apsaugos srityje

Lietuvoje už gyvūnų teisių apsaugos reikalavimų pažeidimus, atsižvelgiant į jų pavojingumo laipsnį ir sukeltus padarinius, taikoma diferencijuota atsakomybė. Ji gali pasireikšti administracine ar baudžiamąja atsakomybe, taip pat papildomomis poveikio priemonėmis, tokiomis kaip gyvūnų paėmimas, konfiskavimas ar draudimas būti gyvūnų laikytoju. Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme įtvirtinta, kad „*draudžiama žiauriai elgtis su gyvūnais ir juos kankinti*“¹⁸⁵, o už tokį elgesį asmenys „*traukiami administracinėn arba baudžiamojon*

¹⁸⁵ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

*atsakomybėn*¹⁸⁶. Įstatymas taip pat numato galimybę paimti gyvūnus iš savininkų ar laikytojų, kurie elgiasi su jais žiauriai arba jų neprižiūri. Pagrindinė institucija, užtikrinanti šių reikalavimų laikymosi priežiūrą ir valstybinę kontrolę gyvūnų teisių apsaugos srityje yra VMVT.¹⁸⁷

Administracinė atsakomybė taikoma už ANK 346 straipsnio pažeidimus, t. y. Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo bei kitų gyvūnų gerovės, apsaugos, ženklinimo ir registravimo reikalavimų pažeidimus. Šiame straipsnyje numatyta atsakomybė tiek už bendro pobūdžio pažeidimus, tiek už pažeidimus, sukėlusius grėsmę ar žalą asmens turtui ir sveikatai, taip pat už draudimo būti gyvūnų laikytojas pažeidimus. Už tokį nusižengimą gali būti skiriama bauda, taip pat nustatytais atvejais – gyvūnų konfiskavimas ar kitos administracinio poveikio priemonės.¹⁸⁸

Tais atvejais, kai elgesys su gyvūnais pasižymi didesniu pavojingumu, pagal BK 310 straipsnį yra taikoma baudžiamoji atsakomybė. Šiame straipsnyje numatyta atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais arba jų kankinimą, jeigu dėl to gyvūnai žuvo ar buvo suluošinti. Už tokią veiką gali būti skiriama bauda, viešieji darbai, laisvės apribojimas, areštas ar net laisvės atėmimas iki vienerių metų.¹⁸⁹

Vis dėlto šio darbo kontekste svarbiausia ne atsakomybės rūšis, o tai, kaip teisės normos taikomos skirtingoms gyvūnų kategorijoms. Teisinės atsakomybės taikymo analizė šiuo atveju leidžia įvertinti, ar praktikoje gyvūnų apsauga grindžiama objektyviais gyvūnų gerovės užtikrinimo poreikiais, ar jos intensyvumas priklauso nuo to, ar gyvūnas laikomas augintiniu, ūkiniu ar bandomuoju gyvūnu. Pabrėžtina, kad šių kategorijų atžvilgiu teismų praktika nėra vienodai išplėtotą.

Pirmas analizuojamas atvejis yra susijęs su asmens, kaip šunų veisėjo ir laikytojo, elgesiu gyvūnų atžvilgiu. LAT nutartyje Nr. e2AT-87-976/2022 nurodė, kad 2020 m. rugsėjo 6–7 d. VMVT patikrinimų metu nustatyta, jog A. U. „*būdamas gyvūnų augintinių (šunų) veisėjas, tinkamai nesirūpino laikomais gyvūnais: [...] nepakankamai juos šėrė ir girdė [...] laikė juos netinkamomis sąlygomis [...] nesiėmė priemonių, kad būtų suteikta profesionali veterinarinė pagalba sužalotiems gyvūnams*“¹⁹⁰ bei pažeidė kitus veisėjams taikomus reikalavimus. Vilniaus apygardos teismo sprendimu už tai A. U. pripažintas padaręs ANK 346 straipsnio 16 dalyje numatytą administracinį nusižengimą ir nubaustas bauda bei gyvūnų konfiskavimu.¹⁹¹

---

¹⁸⁶ *Ibid.*

¹⁸⁷ *Ibid.*

¹⁸⁸ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas“, *supra note*, 114.

¹⁸⁹ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas“, *supra note*, 115.

¹⁹⁰ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gruodžio 14 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. e2AT-87-976/2022“, INFOLEX, žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d., <https://www.infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/2128573?id=20&item=doc&aktoid=2128573>.

¹⁹¹ *Ibid.*

Esminiai byloje nagrinėjami klausimai, ar nustatytos aplinkybės sudaro gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimą numatytą ANK 346 straipsnio 1 dalyje, ar tai gali būti laikoma žiauriu elgesiu su gyvūnais ir jų kankinimu pagal ANK 346 straipsnio 16 dalį. Nuo pažeidimo kvalifikavimo priklauso gyvūnų konfiskavimo teisėtumas ir proporcingumas.

LAT pabrėžė, kad ANK 346 straipsnio 16 dalis yra blanketinė teisės norma, todėl jos turinys atskleidžiamas per Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymą. Nutartyje pabrėžta, jog šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje yra nustatytas veiksmų, kurie yra laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnais, jų kankinimu, sąrašas.¹⁹² Tuo remiantis, veterinarinės pagalbos nesuteikimas, kai ji būtina, gyvūnų laikymas jų poreikių neatitinkančiomis sąlygomis, taip pat nepakankamas šėrimas ar girdymas yra laikomas žiauriu elgesiu su gyvūnais ar jų kankinimu.

LAT pripažino, kad apygardos teismas tinkamai kvalifikavo A. U. veiksmus kaip žiaurų elgesį su gyvūnais. Nutartyje tiesiogiai nurodyta, kad apygardos teismas sprendamas dėl A.U. atsakomybės, „pagal nustatytas aplinkybes įstatymą pritaikė teisingai“.¹⁹³ Taip pat LAT pažymėjo, kad apygardos teismas „tinkamai aiškino būtinosios veterinarinės pagalbos sampratą“ ir pagrįstai sprendė, kad pagal byloje nustatytas aplinkybes tokia pagalba gyvūnams buvo būtina, tačiau A. U. laiku jos nesuteikė. Be to, buvo konstatuota, kad gyvūnai buvo laikomi jiems netinkamomis sąlygomis, o jų fizinė ir emocinė būklė rodė ne pavienius gyvūnų gerovės užtikrinimo pažeidimus, bet sisteminę gyvūnų nepriežiūrą. Todėl LAT paliko galioti išvadą, kad A. U. veiksmai atitinka ANK 346 straipsnio 16 dalyje nustatyto nusižengimo sudėtį, o gyvūnų konfiskavimas turi būti taikomas.

Ši byla rodo, kad gyvūnų apsaugos standartai Lietuvos teismų praktikoje aiškinami pakankamai plačiai. Žiaurus elgesys suprantamas ne vien kaip tiesioginis fizinis smurtas prieš gyvūnus. LAT patvirtino, kad toks elgesys gali pasireikšti ir per neveikimą, t. y. nesuteikiant būtinos veterinarinės pagalbos, neužtikrinant tinkamų laikymo sąlygų, pakankamo girdymo ar šėrimo. Tai reiškia, kad teisiškai reikšminga yra ne tik aktyvi žala, bet ir ilgalaikė nepriežiūra, sukelti gyvūnams diskomfortą, skausmą ar kančią.

Nutartis reikšminga, nes nustato griežtesnį požiūrį į sisteminę gyvūnų nepriežiūrą. Taip pat parodo, kad keli tarpusavyje susiję pažeidimai – netinkamos laikymo sąlygos, būtinos veterinarinės pagalbos nesuteikimas, nepakankamas šėrimas bei girdymas, gali būti vertinami ne kaip pavieniai gyvūnų gerovės užtikrinimo trūkumai, o kaip vientisas žiauraus elgesio modelis. Svarbi LAT išvada ir dėl gyvūnų konfiskavimo, kadangi jis gali būti taikomas, kai to reikalauja pažeidimo pobūdis ir jis yra būtinas užtikrinti gyvūnų apsaugos reikalavimus. LAT pabrėžė, kad

---

¹⁹² „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

¹⁹³ *Ibid.*

taikant tokią priemonę reikia laikytis „konstitucinio proporcingumo principo“¹⁹⁴. Taigi, šioje byloje yra pateisinamas valstybės įsikišimas į savininko teises siekiant užtikrinti gyvūnų teisių apsaugą. Byla rodo aukštą gyvūnų augintinių apsaugos standartą teismų praktikoje, kadangi gyvūnų gerovės ir apsaugos užtikrinimas vertinamas ne tik tiesioginio smurto, bet ir nepriežiūros, netinkamų laikymo sąlygų bei veterinarinės pagalbos nesuteikimo kontekste. Tai tampa atskaitos tašku lyginant, ar panašiai saugomos ir kitos gyvūnų kategorijos.

Kitas atvejis taip pat yra susijęs su asmens, kaip šunų veisėjo ir laikytojo, elgesiu gyvūnų atžvilgiu. LAT nutartyje Nr. 2AT-1-303/2022 nurodoma, kad VMVT patikrinimo metu nustatyta, jog J. N. „[...] būdama registruota veisėja [...] laikė didesnę skaičių šunų, negu buvo nurodžiusi [...] savo veiklos aprašyme [...] daugelis šunų laikomi narvuose, neatitinkančiuose ploto reikalavimų, dalis narvų laikoma vienas ant kito [...] šunims laiku nebuvo suteikta veterinarinė pagalba [...] tinkamai nesirūpino laikomais gyvūnais [...] savo veikimu ar neveikimu lėmė žiaurų elgesį su gyvūnais [...] dėl to [...] (4 šunys nugaišo)“¹⁹⁵. Už tai Kauno apylinkės teismo nutarimu J. N. nubausta administracine atsakomybe pagal ANK 346 straipsnio 1 ir 18 dalis, paskiriant galutinę nuobaudą – 1025 eurų baudą ir paimtų šunų konfiskavimą. Kauno apygardos teismo nutartimi šis sprendimas paliktas nepakeistas.

Pagrindinis byloje keliamas klausimas buvo tai, ar žemesniųjų instancijų teismai tinkamai pritaikė ANK 346 straipsnio 18 dalį, t. y. ar nustatytos faktinės aplinkybės leido konstatuoti ne tik gyvūnų gerovės pažeidimus, bet ir žiauraus elgesio bei kankinimo mastą, dėl kurio gyvūnams grėsė žūtis arba suluošinimas. Taip pat LAT sprendė, ar teisėtai ir proporcingai buvo paskirtas visų paimtų šunų konfiskavimas bei ar nebuvo pažeistos T. N. teisės, kai jis nebuvo įtrauktas į procesą kaip galimas dalies gyvūnų savininkas.

Patikrinus skundžiamų teismų sprendimus, LAT konstatuoja, jog AN byloje visos aplinkybės buvo objektyviai ir visapusiškai ištirtos. Kankinimo sąvokos paaiškinimas buvo grindžiamas Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies nuostatomis. Teismas padarė išvadą, kad gyvūnai buvo laikomi netinkamomis sąlygomis, jiems nebuvo užtikrinta tinkama priežiūra ir laiku nesuteikta veterinarinė pagalba.

Spręsdamas dėl gyvūnų konfiskavimo, LAT rėmėsi ANK 29 straipsniu ir pabrėžė, kad turto konfiskavimas yra administracinio poveikio priemonė.¹⁹⁶ Teismas atsižvelgdamas į tai, kad J. N. „oficialiai vykdė verslinę šunų veisimo veiklą, todėl žinojo teisės aktų, susijusių su gyvūnų

---

¹⁹⁴ *Ibid.*

¹⁹⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 27 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-1-303/2022“, INFOLEX, žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2056454?id=20&item=doc&aktoid=2056454>.

¹⁹⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 27 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-1-303/2022“, supra note, 201.

*laikymu, reikalavimus, tačiau jų nesilaikė*¹⁹⁷, pripažino, jog gyvūnų konfiskavimas paskirtas vadovaujantis proporcingumo principu.

Teismas priminė, kad konfiskavimas yra įstatyme numatyta administracinio poveikio priemonė, taikoma kartu su bauda. Taigi konfiskavimas gyvūnų atveju atlieka ne tik baudžiamąją, bet ir apsauginę funkciją, t. y. „*apriboti ar atimti galimybę daryti naujus administracinius nusižengimus*“¹⁹⁸. Nagrinėjamos bylos kontekste gyvūnų konfiskavimas yra laikytinas būdu realiai apsaugoti gyvūnus nuo tolesnės nepriežiūros. Tai leidžia teigti, kad gyvūnų augintinių apsauga teismų praktikoje yra siejama ne tik su atsakomybės taikymu, bet ir su praktiniu jų gerovės užtikrinimu.

Šioje byloje gyvūnai suvokiami ne tik kaip nuosavybės objektas, bet ir kaip savarankiškai saugotina vertybė, kurios gerovė turi prioritetinę reikšmę.

Apibendrinant pažymėtina, kad ši nutartis reikšminga platesniam ANK 346 straipsnio 18 dalies taikymo aiškinimui. Joje teismas nustato ribą tarp gyvūnų kankinimo ir realios žūties ar suluošinimo grėsmės. Taip pat šioje byloje išryškėja tie patys gyvūnų apsaugos kriterijai: tinkamos laikymo sąlygos, sveikatos būklės užtikrinimas, veterinarinės pagalbos suteikimas, apsauga nuo realios grėsmės gyvūnų gyvybei ar sveikatai. Tai patvirtina, kad gyvūnų augintinių apsauga Lietuvos praktikoje yra gana nuosekliai išplėtotą.

Baudžiamųjų bylų kontekste LAT nutartyje Nr. 2K-165-976/2025 nurodyta, kad „*J. S. buvo nuteista pagal BK 310 straipsnio 1 dalį už tai, kad žiauriai elgėsi su gyvūnais tokiomis aplinkybėmis: [...] sudarė sąlygas jai priklausantiems dešimčiai šunų atlikti draudžiamas veterinarines procedūras – pašalinti balso stygas*“¹⁹⁹. Taip buvo pažeistos ir Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo nuostatos, kurios draudžia žiaurų elgesį su gyvūnais ir jų kankinimą. Teismas pabrėžė „*kad žiauriu elgesiu su gyvūnais, jų kankinimu laikomos veterinarinės procedūros, siekiant pakeisti gyvūnų išvaizdą ar gyvūnų fiziologines funkcijas*“²⁰⁰. Pirmosios instancijos teismas J. S. paskyrė viešuosius darbus, uždraudė trejus metus laikyti naminius gyvūnus ir užsiimti jų veisimu, taip pat konfiskavo dvidešimt septynis šunis. Vėliau apeliacinės instancijos teismas viešųjų darbų bausmę pakeitė į 4500 eurų baudą, visą kitą sprendimo dalį paliko nepakeistą. LAT bylą nagrinėjo dėl teisės taikymo klausimų, susijusių su įrodymų leistinumu bei baudžiamojo poveikio priemonių taikymu.

Esminis nagrinėjamas klausimai byloje buvo tai, ar žemesniųjų instancijų teismai pagrįstai pripažino, kad J. S. veiksmai atitinka BK 310 straipsnio 1 dalyje numatytą žiaurais

---

¹⁹⁷ *Ibid.*

¹⁹⁸ *Ibid.*

¹⁹⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2025 m. lapkričio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165-976/2025“, INFOLEX, žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d., <https://www-infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/2350017?id=20&item=doc&aktoid=2350017>.

²⁰⁰ *Ibid.*

elgesio su gyvūnais nusikaltimo sudėtį, kai gyvūnams buvo atlikta draudžiama veterinarinė procedūra ir dėl to jie buvo suluošinti. Taip pat LAT sprendė, ar byloje surinkti duomenys apie balso stygų pašalinimą buvo leistini ir pakankami įrodymai, ar pagrįstai buvo paskirta baudžiamojo poveikio priemonė – „*teisės užsiimti tam tikra veikla atėmimas*“, ir ar teisėtai konfiskuoti visi dvidešimt septyni paimti šunys, nors suluošinimas buvo nustatytas tik dešimčiai iš jų.²⁰¹

LAT nutartyje pažymėta, kad specialistų, kurie apeliacinės instancijos teisme buvo tinkamai įspėti dėl baudžiamosios atsakomybės ir apklausti laikantis proceso taisyklių, išvadas pripažino leistiniais įrodymais.²⁰² Teismas taip pat išaiškino, kad Smulkiųjų gyvūnų klinikos dokumentas, nors ir neatitiko specialisto išvadai keliamų formos reikalavimų, galėjo būti vertinamas kaip rašytinis dokumentas, nes jo duomenys atitiko kitus byloje esančius faktinės aplinkybes – dokumentus dėl balso stygų pašalinimo. LAT nepripažino, kad dėl specialistų įrodymų naudojimo teisme buvo padarytas esminis baudžiamojo proceso pažeidimas, tačiau paliko galioti išvadą, kad dešimčiai šunų buvo pašalintos balso stygos, o tokia veika apeliacinės instancijos teismo yra pagrįstai kvalifikuota pagal BK 310 straipsnio 1 dalį.

Baudžiamojo poveikio priemonių dalyje LAT nurodė, kad draudimas užsiimti gyvūnų veisimu buvo paskirtas pagrįstai, tačiau draudimas laikyti gyvūnus augintinius nepatenka į teisės užsiimti tam tikra veikla atėmimo turinį. Teismas vadovaujамasis Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 2 straipsniu pripažino, kad gyvūnų augintinio laikymas savaime nėra ūkinė ar profesinė veikla.²⁰³ Remiantis tuo, žemesnių instancijų teismai nepagrįstai J. S. skyrė draudimą laikyti naminius gyvūnus. LAT sprendimu paliekamas tik draudimas trejus metus užsiimti gyvūnų augintinių veisimu.

Taip pat LAT nustatė „*kad gyvūnai (šunys), kurie nebuvo nusikalstamos veikos įrankis, priemonė ar rezultatas, negali būti konfiskuoti pagal BK 72 straipsnį*“²⁰⁴. Atsižvelgiant į tai pagal BK 72 straipsnį gali būti konfiskuoti tik tie dešimt šunų, kuriems buvo pašalintos balso stygos. Kiti septyniolika šunų turi būti perduoti nuolatinei globai ne kaip konfiskuotas turtas, bet pagal BPK 94 straipsnio 1 dalies 5 punktą kartu su Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 3 punktu.²⁰⁵ Taigi kasacinis skundas buvo tenkintas iš dalies.

Ši byla parodo, kad Lietuvos teismų praktikoje gyvūnų apsauga aiškinama ne tik per priežiūros ar laikymo sąlygas, bet ir per gyvūnų kūno vientisumo bei natūralių fiziologinių funkcijų apsaugą. LAT aiškiai patvirtino, kad draudžiamos veterinarinės procedūros, atliekamos

---

²⁰¹ *Ibid.*

²⁰² *Ibid.*

²⁰³ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

²⁰⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2025 m. lapkričio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165-976/2025“, *supra note*, 207.

²⁰⁵ *Ibid.*

ne gydymo tikslais, o siekiant pakeisti gyvūnų fiziologines funkcijas, laikytinos žiauriu elgesiu su gyvūnais bei jų kankinimu. Šioje byloje gyvūnų suluošinimas suprantamas kaip negrįžtamas ir teisiškai reikšmingas padarinys, atsiradęs dėl sąmoningai sudarytų aplinkybių ar sąlygų. Taigi byla reikšminga tuo, kad gyvūnų augintinių apsauga apima ne tik žmogaus veiksmus gyvūnų aplinkai, bet ir gyvūnų kūnų bei fiziologinių funkcijų apsaugą. Taigi saugoma ne tik gyvūnų gyvybė bei jų gerovė, bet ir jų fizinis vientisumas. Vertinant skirtingų gyvūnų kategorijų apsaugos nuoseklumą, ši byla stiprina gyvūnų augintinių apsaugos lygį.

Pereinant prie ūkinių gyvūnų kategorijos Kauno apygardos teismo nutartyje Nr. AN2-288-966/2019 nurodyta, kad 2019 m. vasario 21 d. atlikus J. N. ūkinių gyvūnų laikymo vietos patikrinimą buvo nustatyti šie gyvulių laikymo ir priežiūros pažeidimai: galvijai buvo laikomi avarinės būklės, nesandariuose pastatuose, mėšle, be tinkamos šėrimo ir girdymo įrangos, dalis gyvūnų buvo išliesėję, nusilpę ir neidentifikuotini.²⁰⁶ Pirmosios instancijos teismas už tai J. N. pripažino kaltu pagal ANK 344 straipsnio 1 dalį, 346 straipsnio 3 dalį ir 346 straipsnio 16 dalį, paskyrė subendrintą 750 eurų baudą ir 15 galvijų konfiskavimą.

Esminis klausimas byloje buvo tai, ar nustatytos aplinkybės pagrindžia ne tik bendrų gyvūnų laikymo ir pašarų reikalavimų pažeidimus, bet ir žiaurų elgesį su gyvūnais ir jų kankinimą pagal ANK 346 straipsnio 16 dalį.

Taip pat byloje buvo taikytos Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo nuostatos, susiję su gyvūnų laikymu netinkamomis sąlygomis, žalingų laikymo įrenginių taikymu, nepakankamu šėrimu ar girdymu ir kitais veiksmais, keliančiais pavojų gyvūnų sveikatai ar gyvybei. Taip pat remtasi Ūkinės paskirties gyvūnų gerovės reikalavimais, savivaldybės taisyklėmis, pašarų higienos reikalavimais ir gyvūnų ženklavimą bei registravimą reglamentuojančiais teisės aktais.²⁰⁷

Kauno apygardos teismas atmetė J. N. argumentus, kad jo kaltė buvo grindžiama tik subjektyviais veterinarijos pareigūnų parodymais. Nutartyje pažymėta, kad pirmosios instancijos teismas rėmėsi ne vien liudytojų paaiškinimais, bet ir 2019 m. vasario 21 d. patikrinimo aktu, prie jo pridėtomis nuotraukomis, administracinio nusižengimo protokolu bei VŠĮ „Gyvūnų globos namai“ gyvulių priėmimo aktu. Šių įrodymų visuma teismo vertinimu patvirtino, kad gyvuliai buvo „*laikomi netinkamomis sąlygomis, dėl nepakankamo šėrimo ir girdymo išliesėję, dalis jų žemiau vidutinio ėmitimo, dalis nusilpę, nekoordinuojantys judesiu*“²⁰⁸, o kelių galvijų nagos buvo deformuotos ir dėlto ribojo jų judėjimą. Teismas taip pat pažymėjo, kad nustatyta, jog „*šėrimo ir girdymo įrangos, pašarų atsargų gyvulių laikymo vietoje nėra, senos pašarų*

²⁰⁶ „Kauno apygardos teismo 2019 m. liepos 4 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-288-966/2019“, INFOLEX, žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d., <https://www-infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1744045?id=20&item=doc&aktoid=1744045>.

²⁰⁷ *Ibid.*

²⁰⁸ *Ibid.*

*atsargos nėra tinkamos šėrimui (supelijusios), patys gyvūnai akivaizdžiai išliesėje*²⁰⁹. Dėl to apygardos teismas pritarė išvadai, kad tokios laikymo sąlygos „*gali būti vertinamos kaip žiaurus elgesys su gyvūnais, gyvūnų kankinimas*“²¹⁰, ir paliko galioti pirmosios instancijos sprendimą.

Vertindamas konfiskavimą teismas taip pat pripažino, kad ši priemonė byloje pritaikyta pagrįstai. Nutartyje pabrėžta, jog nors gyvūnų konfiskavimas už ANK 346 straipsnio 16 dalies pažeidimą nėra privalomas, tačiau J. N. atžvilgiu teismas nusprendė, jog „*tik konfiskavus J. N. priklausančius galvijus gali būti pasiekti administracinės nuobaudos tikslai, t. y. ne tik nubausti administracinį nusižengimą padariusį asmenį, bet ir užkirsti kelią naujų administracinių nusižengimų darymui*“²¹¹. Teismas rėmėsi tuo, kad J. N. jau anksčiau buvo baustas už tokio pobūdžio pažeidimus, tačiau jokių išvadų nepadarė, į pastabas nereagavo ir pažeidimų nepašalino.

Ši byla rodo, kad gyvūnų teisių apsaugos standartai plačiai taikomi ir ūkinių gyvūnų atžvilgiu. Nagrinėjamu atveju, žiaurus elgesys yra siejamas su ilgalaikėmis netinkamomis laikymo bei priežiūros sąlygomis. Tai rodo, kad ir šiuo atveju tiesioginio smurto faktas nėra būtinas siekiant įrodyti žiaurų elgesį su gyvūnais. Vis dėlto, lyginant su gyvūnų augintinių bylomis, ūkinių gyvūnų apsauga teismų praktikoje dažniausiai matoma tik esant akivaizdiems bei sunkesniems pažeidimams. Tai leidžia kelti klausimą, ar praktikoje ūkinių gyvūnų kategorijai suteikiama nevienodai veiksminga teisinė apsauga lyginant ją su gyvūnų augintinių apsauga. Iš to kyla objektyvių kriterijų nustatymo poreikis.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyje Nr. 2K-20-788/2024 buvo sprendžiamas klausimas, susijęs su keliomis gyvūnų kategorijomis. Byloje buvo vertinami trys epizodai. Pirmuoju atveju nustatyta, kad keli asmenys, „*veikdami kartu, bendrais tyčiniiais veiksmais žiauriai elgėsi su laukiniu gyvūnu – šernu, jį kankino, o dėl ilčių karpymo šis buvo suluošintas*“²¹²: vieni laikė šerną prispaudę, kitas įkišo pagalį į burną ir replėmis karpė bei traukė iltis. Antruoju epizodu G. S. buvo nuteistas dėl to, kad kartu su kitais asmenimis paleido šunis pulti audinę, kuri „*dėl patirtų sužalojimų buvo suluošinta*“²¹³. Trečiuoju epizodu G. S., A. K. ir M. S. buvo pripažinti kaltais dėl žiauraus elgesio su vietnamietiška kiaule, kuri, ją pjudant šunimis ir vėliau perpjovus kaklą, nukraujavusi žuvo.

Esminis klausimas byloje buvo tai, ar apeliacinės instancijos teismas pagrįstai panaikino išteisinamąjį nuosprendį, nustatytas aplinkybes kvalifikuodamas pagal BK 310 straipsnio 1 dalį

---

²⁰⁹ *Ibid.*

²¹⁰ *Ibid.*

²¹¹ *Ibid.*

²¹² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2024 m. vasario 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-20-788/2024“, INFOLEX, žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2226950?id=20&item=doc&aktoid=2226950>.

²¹³ *Ibid.*

kaip žiaurų elgesį su gyvūnais. LAT tikrino, ar apeliacinės instancijos teismas nepažeidė baudžiamojo proceso taisyklių, iš naujo vertindamas įrodymus ir keisdamas pirmosios instancijos išvadas, taip pat ar tinkamai pritaikė baudžiamąjį įstatymą, pripažindamas, kad šerno ilčių karpymas ir rovimas, audinės puolimas šunimis bei vietnamietiškos kiaulės naudojimas taikiniu atitiko BK 310 straipsnio 1 dalies sudėtį.

Pabrėžtina, kad dauguma kasacinių skundų argumentų iš esmės buvo nukreipti į apeliacinės instancijos teismo atliktą įrodymų vertinimą, o tai nėra kasacinio nagrinėjimo dalykas, jei nėra esminių proceso teisės pažeidimų. Šioje byloje LAT teigia, jog „*apeliacinės instancijos teismas atliko ne tik įrodymų tyrimą, bet ir kruopštų jų vertinimą*“²¹⁴, todėl nėra pagrindo naikinti apkaltinamąjį nuosprendį.

Dėl BK 310 straipsnio 1 dalies taikymo kasaciniuose skunduose žiaurus elgesys su gyvūnais buvo „*ginčijamas tuo, kad epizoduose su šernu ir audine nenustatyti padariniai, t. y. gyvūnų žūtis ar suluošinimas, o vietnamietiška kiaulei gyvybė buvo atimta norint ją paskersti maistui, o ne atiduoti šunims draskyti*“²¹⁵. Tačiau BK 310 straipsnio 1 dalyje dispozicijoje aiškiai nurodyti padariniai – gyvūnų žūtis arba suluošinimas.²¹⁶ „*Bendra gyvūnų suluošinimo samprata atskleista GGAĮ 2 straipsnio 12(1) dalyje [...] gyvūnų suluošinimas apibrėžtas kaip veiksmai ar neveikimas, dėl kurių sužalojamos gyvūnų kūno dalys ir (ar) organai ir (arba) atsiranda žalingų liekamųjų reiškinių jo fizinei ir (ar) psichikos sveikatai*“²¹⁷. Taigi atsižvelgiant į tai, LAT iš esmės paliko galioti apeliacinės instancijos teismo sprendimą. Veiksmai šerno atžvilgiu nebuvo pagalba išpainiojusiam gyvūnui, o sąmoningas jo kankinimas ir suluošinimas, o tuo tarpu audinės bei vietnamietiškos kiaulės epizoduose, kur gyvūnai buvo naudojami kaip taikiniai šunims, jei patyrė sunkias kančias, o vienas iš jų žuvo.

Ši byla atskleidžia gyvūnų teisių apsaugą baudžiamojo proceso ribose, kai gyvūnai naudojami pramogai ar agresijos provokavimui. Teismo vertinimu, žiaurus elgesys apima ir tokias situacijas, kai gyvūnai sąmoningai paverčiami taikiniu kitų gyvūnų puolimui ar jam atliekami žalojantys veiksmai, neturintys jokio teisėto pateisinimo. Skirtingų gyvūnų kategorijų vertinimas byloje leidžia teigti, kad žiauraus elgesio draudimas gali būti taikomas nepriklausomai nuo gyvūno rūšies ar paskirties.

Byloje gyvūnų apsauga siejama ne su jų ekonomine ar socialine verte, bet su objektyviais požymiais – patirta kančia, sužalojimu, suluošinimu bei žūtimi. Todėl ir atsakomybės taikymas yra subendrintas, neatskiriant padarinių skirtingoms gyvūnų kategorijoms. Taigi ši teismo praktika formuoja universalesnę gyvūnų apsaugos standartą.

---

²¹⁴ *Ibid.*

²¹⁵ *Ibid.*

²¹⁶ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas“, *supra note*, 115.

²¹⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2024 m. vasario 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-20-788/2024“, *supra note*, 221.

Gyvūnų augintinių ir ūkinių gyvūnų teisių apsaugos pažeidimai Lietuvoje pakankamai aiškiai atsiskleidžia per viešai prieinamą teismų praktiką. Tačiau bandomųjų gyvūnų srityje tokio paties matomumo beveik nėra. Tai nereiškia, jog šioje srityje pažeidimų nebūna, ar kad atsakomybės mechanizmas čia neveikia. Priešingai, mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų apsauga organizuojama per specialų leidimų išdavimo ir atitinkamų institucijų kontrolės mechanizmą.²¹⁸ Todėl bandomųjų gyvūnų teisių apsaugos analizė labiau siejama su kontrolės mechanizmu ir atsakomybės galimybių vertinimu nei su viešai prieinama teismų praktika.

Teisine prasme už mokymo ar mokslo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, taip pat priežiūros bei naudojimo reikalavimų pažeidimus pirmiausia gali kilti administracinė atsakomybė pagal ANK 346 straipsnį. Ši teisės norma apima ne tik Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo, bet ir kitų poįstatyminių teisės aktų, reglamentuojančių gyvūnų gerovės bei apsaugos reikalavimus, pažeidimus. Taigi specialiųjų reikalavimų, taikomų bandomiesiems gyvūnams, nesilaikymas pirmiausia patenka į administracinės atsakomybės sritį. Tuo tarpu baudžiamoji atsakomybė pagal BK 310 straipsnį aktuali tais atvejais, kai pažeidimas pasiekia tokį pavojingumo lygį, kuris pasireiškia žiauriu elgesiu su gyvūnu ar jo kankinimu ir dėl to gyvūnai žūsta ar yra suluošinami.

Šią išvadą patvirtina ir VMVT pateikta informacija. Pateikus VMVT oficialių paklausimą (1 priedas) – „ar Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba yra fiksavusi atvejų, kai buvo nustatyti mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimų pažeidimai“, tarnyba nurodė, kad šiuo metu neturi duomenų apie teismų nutartis, susijusias su administracinės atsakomybės taikymu bandomųjų gyvūnų įmonėms. Taip pat pažymėtina, kad jeigu būtų nustatyti bandomųjų gyvūnų įmonių veikloje atsakingų asmenų pažeidimai, administracinė atsakomybė būtų taikoma įmonės atsakingajam asmeniui. VMVT atstovas pabrėžia, kad VMVT įgyvendindama Bendrojo duomenų apsaugos reglamento nuostatas, neviešina taikytų fiziniams asmenims, kiek tai susiję su bandomųjų gyvūnų įmonių veiklų pažeidimais, baudų ir (ar) jų dydžių. Įprastinės priemonės, kurios taikytinos paklausime nagrinėjamais atvejais, nustatčius pažeidimus kvalifikuotinus pagal ANK 346 straipsnį, tai yra: skiriami įspėjimai, baudos, numatytos straipsnio specialioje dalyje. Jei būtų nustatyti žiauraus elgesio su gyvūnais atvejai, kaip poveikio priemonė būtų taikytina ir bandomųjų gyvūnų konfiskavimas.

Taigi bandomųjų gyvūnų teisių apsaugos srityje matyti ne atsakomybės nebuvimas, o ribotas jos matomumas teismų praktikoje. Dėl to sudėtingiau įvertinti, ar šios kategorijos gyvūnams praktikoje užtikrinama tokia pati teisinė apsauga kaip kitoms gyvūnų kategorijoms.

---

²¹⁸ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 3.

Todėl, gyvūnų teisių užtikrinimo srityje, objektyvių kriterijų nustatymas leistų aiškiau vertinti, kada gyvūnų naudojimas mokslo ar mokymo tikslais yra pagrįstas bei proporcingas.

Apibendrinant galima teigti, jog Lietuvos teismų praktika gyvūnų teisių apsaugos srityje rodo stiprėjančią požiūrį į gyvūnus kaip į saugotinas vertybes. Gyvūnų augintinių apsauga yra labiausiai išplėtotą. Teismai ją sieja ne tik su apsauga nuo tiesioginio smurto, bet ir su nepriežiūra, būtinos veterinarinės pagalbos nesuteikimu, netinkamomis laikymo sąlygomis bei kūno vientisumo pažeidimais. Ūkinių gyvūnų apsauga irgi yra pripažįstama, tačiau teismų praktikoje ji dažniausiai išryškėja tik sunkesnių pažeidimų atvejais. Galiausiai bandomųjų gyvūnų apsauga išlieka mažiausiai matoma, nes ji daugiausia susijusi su institucine kontrole, o ne su viešai prieinama teismų praktika. Taigi Lietuvos teismų praktika atskleidžia ne gyvūnų apsaugos nebuvimą, bet nevienodą jos matomumą bei išplėtojamą skirtingų gyvūnų kategorijų atžvilgiu.

3.2. Vokietijos ir Nyderlandų teismų praktika gyvūnų teisių apsaugos srityje

Vokietijos ir Nyderlandų teismų praktikos analizė šiame darbe reikšminga, kadangi leidžia įvertinti, kaip gyvūnų teisių apsaugos klausimai sprendžiami kitose Europos valstybėse. Šių šalių praktika sudaro galimybę plačiau pažvelgti į gyvūnų apsaugos standartų taikymą. Be to, leidžia nustatyti, kaip teismai vertina su gyvūnų laikymu, priežiūra bei naudojimu susijusius klausimus.

Ši analizė leidžia įvertinti, ar Vokietijos ir Nyderlandų teismų praktikoje skirtingoms gyvūnų kategorijoms yra taikomas vienodas teisinis požiūris. Nustačius, kad diferencijavimas egzistuoja, svarbu išsiaiškinti, ar tai yra grindžiama objektyviais ir teisėtais kriterijais, ar vis dėlto rodo nenuoseklų gyvūnų teisių apsaugos normų taikymą. Užsienio valstybių praktikos analizė padeda plačiau pažvelgti, kaip nediskriminavimo principo idėja gali būti vertinama gyvūnų teisių apsaugos srityje.

Vokietijos ir Nyderlandų teismų praktika šiame darbe analizuojama taip pat pagal tris gyvūnų kategorijas. Tuo siekiama atskleisti pagrindinius teismų argumentus, susijusius su atsakomybės už gyvūnų teisių pažeidimus taikymu bei įvertinti, kaip skirtingoms gyvūnų kategorijoms taikoma teisinė apsauga. Kaip ir Lietuvos teismų praktikos analizėje, atsakomybės klausimai nagrinėjami tiek, kiek jie padeda atskleisti gyvūnų apsaugos veiksmingumą ir galimus skirtingų gyvūnų kategorijų apsaugos netolygumus.

Vokietijos federalinio Administracinio teismo sprendime Nr. 3 C 11.18 nagrinėjami gyvūnų augintinių teisių apsaugos pažeidimai. Byloje nurodoma, kad *„stipriai apsvaigusi moteris automobilių stovėjimo aikštelėje pririšo šunį ir išėjo. Policija ant šuns kaklo rado senų ir*

*šviežių, kraujuojančių sužalojimų, atitinkančių smaugimą, ir nuvežė jį gydyti pas veterinarą*²¹⁹. Vėliau vietos gyvūnų gerovės asociacija paėmė šunį iš veterinarijos klinikos ir apgyvendino jį vienoje iš šeimų, kuri užsiima gyvūnų globa.

Byloje pagrindinis keliamas klausimas buvo ne tai, ar su šuniu buvo tinkamai elgiamasi, bet kas teisiškai yra atsakingas už šuns laikymą po to, kai policija užkirto kelią tolimesniam gyvūnų teisių pažeidimui.

Teismas daugiausia rėmėsi Gyvūnų gerovės įstatymo nuostatomis, susijusiomis su gyvūnų apsauga, atsižvelgiant į žmogaus atsakomybę jų atžvilgiu, gyvūnų laikymu, draudimu palikti ar apleisti gyvūną.²²⁰ Taip pat vadovavosi nuostatomis susijusiomis su institucijų įgaliojimais ir atsakomybe.

Federalinis Administracinis teismas pripažino, jog policijos intervencija buvo pateisinama kaip neatidėliotina pavojaus prevencijos priemonė. Pripažino, kad tai iš tikrųjų buvo rastų gyvūnų atvejis, nors savininkas dar nebuvo praradęs nuosavybės teisių teisine prasme vien dėl to, kad šuo buvo pririštas ir laikinai paliktas ten. Šuns apgyvendinimas buvo faktiškai skubus ir neišvengiamas, tačiau atitinkamos institucijos viena kitai atsisakė priimti atsakomybę. Tokiu atveju rajono gyvūnų gerovės institucija turėjo padengti laikymo išlaidas nuspręsti, kas toliau turėtų nutikti su šunimi, ir užtikrinti jo apgyvendinimą, kol bus priimtas toks sprendimas.²²¹

Šis sprendimas atskleidžia atitinkamų institucijų pareigą užtikrinti gyvūnų apsaugą. Gyvūnai nėra traktuojamas vien kaip ginčytinas turtas ar administracinis „*nepatogumas*“. Teismas remiasi Gyvūnų gerovės įstatymo 1 straipsniu, kuriame gyvūnai apibrėžiami kaip būtybės, kurių gyvybė ir gerovė turi būti saugoma atsižvelgiant į žmogaus atsakomybę jų atžvilgiu.²²² Tai pagrindžia teismo tvirtinimą, kad, kai šuo buvo sužeistas ir faktiškai atimtas iš savininko, kompetentinga institucija turėjo pareigą užtikrinti tolesnę gyvūnų gerovę.

Apibendrinant, ši byla rodo, kad tais atvejais, kai gyvūnų gerovei kyla tiesioginis pavojus, pirmiausia turi būti rūpinamasi jų apsauga. Institucijų nesutarimai dėl atsakomybės ar išlaidų negali būti svarbesni už gyvūnų gerovės užtikrinimą. Gyvūnų augintinių apsauga Vokietijos praktikoje yra siejama ne tik su savininko atsakomybe, bet ir su valstybės institucijų pareiga realiai užtikrinti gyvūno gerovę. Tai leidžia teigti, kad gyvūnų augintinių interesams suteikiama savarankiška reikšmė.

---

²¹⁹ „BVerwG 3 C 11.18, Urteil vom 27. Februar 2020“, Bundesverwaltungsgericht žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., https://www.bverwg.de/de/270220U3C11.18.0?utm_source.

²²⁰ „Animal Welfare Act“, *supra note*, 19.

²²¹ „BVerwG 3 C 11.18, Urteil vom 27. Februar 2020“, *supra note*, 229.

²²² „Animal Welfare Act“, *op. cit.*

Kalbant apie ūkinių gyvūnų teisių užtikrinimą, svarbus yra Vokietijos Federalinio Administracinio teismo sprendimas Nr. 3 C 28.16.²²³ Jame nagrinėta situacija, kai įmonėje veikė vištų kiaušinių peryklos, kuriose buvo naudojamos veislės, atrinktos dideliame kiaušinių dėjime. Kadangi šių veislių patinėliai nebuvo tinkami pelningai mėsos gamybai, jie būdavo nužudomi netrukus po išsiritimo. Teismas pažymėjo, kad atsakinga institucija remdamasi Gyvūnų gerovės įstatymo 1 straipsniu²²⁴ uždraudė šią veiklą teigdami, kad patinėliai buvo žudomi be „*pagrįstos priežasties*“.²²⁵

Pagrindinis byloje keliamas klausimas buvo, ar ką tik išsiritusių patinėlių žudymas gali būti laikomas pateisinamu pagal Vokietijos Gyvūnų gerovės įstatymo 1 straipsnį. Ši nuostata nustato, kad įstatymo tikslas yra „*apsaugoti gyvūnų, kaip artimų būtybių, gyvybę ir gerovę, remiantis žmonių atsakomybe už juos. Niekas negali sukelti gyvūnui skausmo, kančios ar žalos be pagrįstos priežasties*“²²⁶. Todėl teismas turėjo atsakyti, ar vien ekonominiai interesai gali būti laikomi pakankama priežastimi žudyti viščiukų patinėlius.

Byloje teismas taip pat rėmėsi Vokietijos Pagrindinio Įstatymo 20a straipsniu. Jame nustatyta, kad valstybė saugo gyvūnus kaip konstitucinę vertybę.²²⁷ Teismas pabrėžė, kad ši nuostata sustiprina gyvūnų apsaugos reikšmę, todėl gyvūnai negali būti vertinami vien tik kaip ekonominio mato vienetas.

Teismas išaiškino, kad „*pagrįsta priežastis*“ reiškia tokį žmogaus interesą, kuris konkrečiomis aplinkybėmis yra svarbesnis už gyvūnų apsaugos interesą. Todėl teismas atmetė požiūrį, kad interesas tampa pagrįstu, vien todėl, nes jis ekonomiškai yra racionalus. Sprendime pabrėžta, kad įmonės siekis iš gauti tik pateles pats savaime nenusveria gyvūnų apsaugos, nes patinukų „*nenaudingumas*“ buvo žinomas jau pradedant tokią veiklą vykdyti. Teismas pabrėžė, kad toks požiūris nėra suderinamas su pagrindine Gyvūnų gerovės įstatymo idėja – užtikrinti pusiausvyrą tarp gyvūnų apsaugos ir žmogaus interesų.

Svarbu pažymėti ir tai, kad teismas atskyrė šią situaciją nuo įprasto gyvūnų skerdimo maistui. Jis nurodė, kad šiuo atveju patinėliai buvo naikinami ne dėl žmogaus mitybos poreikių, o dėl siekio išvengti ekonominių padarinių, kuriuos sukeltų jų auginimas.

Vis dėlto teismo išvada nebuvo absoliuti. Nors jis aiškiai pripažino, kad vien ekonominis interesas nėra pakankamas pagrindas naikinti patinėlius, konkrečiu nagrinėjamu

---

²²³ „BVerwG 3 C 28.16, Urteil vom 13. Juni 2019“, Bundesverwaltungsgericht, žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., <https://www.bverwg.de/130619U3C28.16.0>.

²²⁴ „Animal Welfare Act“, *supra note*, 19.

²²⁵ „BVerwG 3 C 28.16, Urteil vom 13. Juni 2019“, *op. cit.*

²²⁶ „Animal Welfare Act“, *op. cit.*

²²⁷ „Basic Law for the Federal Republic of Germany“, *supra note*, 68.

laikotarpiu ši praktika dar buvo laikinai toleruota. Teismas nurodė, jog „*kompetentinga veterinarijos institucija savo nuožiūra nustatytą pereinamąjį laikotarpį*“²²⁸.

Apibendrinant, ši byla reikšminga tuo, kad joje aiškiai pripažįstama savarankiška ūkinių gyvūnų gyvybės vertė. Teismas nurodė, kad vien ekonominiai tikslai negali pateisinti sistemingo gyvūnų naikinimo. Kartu pereinamojo laikotarpio suteikimas rodo, kad praktinis gyvūnų apsaugos įgyvendinimas gali būti derinamas su ūkinės veiklos vykdymo ypatumais. Visgi byla pagrindžia poreikį aiškiai atskirti, kada ekonominiai interesai gali būti laikomi objektyviu ir proporcingu kriterijumi, o kada tai lemia nepagrįstą gyvūnų apsaugos diferencijavimą.

Kalbant apie gyvūnų teisių apsaugą mokslinių tyrimų srityje, reikšmingas yra Vokietijos Federalinio Administracinio teismo nutarimas byloje Nr. 3 B 29.13.²²⁹ Byla buvo susijusi su prašymu išduoti leidimą tęsti eksperimentus su makakomis. Brėmeno universitete naudojant makakas buvo tiriami smegenų funkcijų, tokių „*kaip suvokimas, dėmesys ir atmintis*“²³⁰, mechanizmai. Vykdamas eksperimentus „*gyvūnų smegenų aktyvumas matuojamas į jų smegenis įkišamais elektrodais*“²³¹. Taip pat gyvūnai buvo „*suvaržyti vadinamojoje primatų kėdėje*“²³² ir privalėjo „*reaguoti į konkrečius signalus, už kuriuos jie apdovanojami vandeniu*“²³³. Atsakinga institucija atsisakė pratęsti leidimą, laikydama eksperimentus etiškai nepateisinamais dėl gyvūnams tenkančių kančių.

Byloje teismas sprendė, ar kompetentinga institucija, galėjo atsisakyti išduoti leidimą, ir ar turėjo vertinimo laivę dėl mokslinės svarbos bei gyvūnams tenkančios naštos interesų pusiausvyros. Federalinis Administracinis teismas pabrėžė, kad tokiose bylose administraciniai sprendimai turi būti visiškai tikrinami teisme, todėl institucija negali remtis vien savo moraliniu ar politiniu vertinimu. Teismas taip pat pažymėjo, kad pagal pakeistą Gyvūnų gerovės įstatymo redakciją „*leidimas turi būti išduotas, jeigu tenkinamos įstatyme numatytos sąlygos ir mokliškai pagrindžiama, kad gyvūnams numatomi skausmai, kančios ar žala yra etiškai pateisinami atsižvelgiant į eksperimento tikslą*“²³⁴. Be to, teismas patvirtino, kad Bremeno aukštesnysis Administracinis teismas nebuvo automatiškai suteikęs pirmenybės mokslui prieš gyvūnų gerovę, o atliko konkretų šio projekto vertinimą: projekto mokslinė reikšmė buvo pripažinta didele, o gyvūnų patiriama našta – vidutinė. Dėl to buvo padaryta išvada, kad eksperimentai šiuo atveju buvo etiškai pateisinami ir leidimas turėjo būti išduotas.

---

²²⁸ „BVerwG 3 C 28.16, Urteil vom 13. Juni 2019“, *supra note*, 233.

²²⁹ „BVerwG 3 B 29.13, Beschluss vom 20. Januar 2014“, Bundesverwaltungsgericht, žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., <https://www.bverwg.de/200114B3B29.13.0>.

²³⁰ *Ibid.*

²³¹ *Ibid.*

²³² *Ibid.*

²³³ *Ibid.*

²³⁴ „BVerwG 3 B 29.13, Beschluss vom 20. Januar 2014“, *op. cit.*

Apibendrinant galima teigti, jog Vokietijos bandomųjų gyvūnų apsauga yra grindžiama interesų: etinio pateisinimo ir mokslui teikiamos naudos, derinimo modeliu.²³⁵ Gyvūnų patiriama kančia nėra ignoruojama, tačiau gali būti leistina, jeigu ji laikoma etiškai pateisinama mokslinio tyrimo tikslu. Kalbant apie nediskriminavimo principą, bandomųjų gyvūnų teisių užtikrinimo srityje, svarbus objektyvių kriterijų, tokių kaip tyrimo būtinybė, gyvūnui tenkančios naštos vertinimas, alternatyvų nebuvimas ir proporcingumas, nustatymas.

Centrinių Nyderlandų apylinkės teismo sprendimu Nr. ECLI:NL:RBMNE:2025:4009 asmeniui „už žiaurų elgesį su gyvūnais, būtinos priežiūros gyvūnams nesuteikimą, gyvūnų veisimą ir pardavimą neturint profesinės kvalifikacijos pažymėjimo bei daugybę sukčiavimo atvejų per „Marktplaats“²³⁶ buvo taikyta baudžiamoji atsakomybė. Nustatyta, kad „žiaurus elgesys su gyvūnais pasireiškė naujagimio šuniuko išmetimu į griovį [...] atsakovės šunys buvo laikomi namuose tarp šlapimo ir išmatų, apsupti šiukšlių, maisto likučių ir nešvarių antklodžių. Be to, atsakovė nesuteikė gyvūnams būtinos medicininės priežiūros“²³⁷. Už šiuos nusikaltimus teismas skyrė keturių mėnesių laisvės atėmimo bausmę bausmės vykdymo laiką atidedant bei baudžiamojo poveikio priemonę – draudimą 10 metų laikyti gyvūnus.

Byloje teismas nagrinėjo, ar asmens netinkamas elgesys su gyvūnais ir būtinos priežiūros nesuteikimas gali būti laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnais, ar asmuo neteisėtai veisė ir pardavinėjo gyvūnus neturėdamas reikalingo kvalifikacijos pažymėjimo. Taip pat sprendė, ar paskirta bausmė atitinka pažeidimo sunkumą.

Šioje byloje atsakomybė buvo grindžiama specialiosiomis Gyvūnų įstatymo nuostatomis dėl gyvūnų kankinimo ir būtinos priežiūros nesuteikimo.²³⁸ Dėl klausimų susijusių su gyvūnų veisimu ir pardavimu be reikiamo profesinės kompetencijos pažymėjimo, teismas rėmėsi Dekreto dėl gyvūnų laikytojų taisyklėmis.²³⁹

Teismas gyvūnų gerovės ir apsaugos pažeidimus – netinkamą laikymą, nepriežiūrą, veterinarinės pagalbos nesuteikimą ir neteisėtą veisimą bei prekybą – pripažino sunkiais pažeidimais. Todėl asmuo buvo nuteistas už gyvūnų kankinimą, būtinos priežiūros nesuteikimą, neteisėtą gyvūnų veisimą bei pardavimą.²⁴⁰

Atsižvelgiant į tai, kad teismo vertino šį elgesį kaip sunkų ir pagrįstai skyrė laisvės atėmimo bausmę ir draudimą laikyti gyvūnus, kuris turėjo būti pradėtas vykdyti nedelsiant.

---

²³⁵ *Ibid.*

²³⁶ „Vonnis van de meervoudige kamer van 29 juli 2025 No. ECLI:NL:RBMNE:2025:4009“, de Rechtspraak, žiūrėta 2026 m. balandžio 17d., <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBMNE:2025:4009>.

²³⁷ *Ibid.*

²³⁸ „Wet dieren“, *supra note*, 164.

²³⁹ „Besluit houders van dieren“, *supra note*, 170.

²⁴⁰ „Vonnis van de meervoudige kamer van 29 juli 2025 No. ECLI:NL:RBMNE:2025:4009“, *supra note*, 244.

Pabrėžtina, kad žiaurus elgesys su gyvūnais apima ne tik tiesioginį smurtą, bet ir būtinos priežiūros nesuteikimą, reikalavimų neatitinkančias veisimo procedūras. Šioje byloje gyvūnų sveikata, būtina priežiūra, laikymo sąlygos ir apsauga nuo kančios atitinka objektyvius gyvūnų gerovės vertinimo kriterijus. Tai patvirtina, kad gyvūnų augintinių kategorijai Nyderlanduose suteikiama aiški apsauga, ypač kai gyvūnų gerovė pažeidžiama siekiant ekonominės naudos, t. y. veisėjo interesus vertinant labiau nei gyvūnų gerovę.

Kalbant apie ūkinių gyvūnų apsaugą Nyderlandų teismų praktikoje, reikšminga yra byla Nr. ECLI:NL:CBB:2024:370, susijusi su netinkamu elgesiu su viščiukais. Vežant viščiukus į skerdyklą, įmonės darbuotojai keldavo „*paukščius už kojų, o po to paukščiai nešami aukštyn kojomis į dėžes*“²⁴¹. Įmonėje tai buvo įprasta praktika. Gyvūnų gerovės organizacija „*Wakker Dier*“ kreipėsi į Žemės ūkio, žuvininkystės, maisto saugumo ir gamtos ministerija, prašydama imtis priemonių prieš įmones, kurios pažeidžia gyvūnų gerovės reikalavimus. Pagrindinis teisinis klausimas byloje buvo, ar pagal Europos Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 1/2005 tokia praktika yra draudžiama, ir ar ministras privalėjo tokią veiklą uždrausti.

Teismas byloje nusprendė, kad pagal gyvūnų apsaugos vežimo metu taisykles viščių kėlimas už kojų yra draudžiamas, todėl ministras iš tiesų turėjo imtis veiksmų prieš teisės normas pažeidžiančią veiklą. Vis dėlto teismas kartu pažymėjo, jog vien konstatuoti pažeidimą nepakanka. Nors ministras „*skyrė bendrovėms baudą už šį pažeidimą, įpareigojant pažeidimą nutraukti*“²⁴², jos nebuvo suformuluotos pakankamai aiškiai ir pagrįstai. Teismo vertinimu, nebuvo pakankamai tiksliai apibrėžta, kaip įmonės turi užkirsti kelią pažeidimams ateityje, nes pagal priimtą sprendimą atrodė draudžiamas net vien viščių paėmimas už kojų. Tačiau Reglamente numatytas draudimas tik „*kelti arba vilkti gyvūnus už galvos, ausų, ragų, kojų, uodegos ar vilnos arba kitaip sukelti jiems nereikalingo skausmo ar kančių*“²⁴³. Remiantis tuo teismas nurodė, kad sankcijos turi būti skiriamos už gyvūnų kėlimą už kojų. Teismas pabrėžė, kadangi „*naminiams paukščiams išimtis nenustatyta, šis draudimas taikomas ir šiai gyvūnų kategorijai*“²⁴⁴.

Teismas taip pat argumentavo, jog ministras nepakankamai ištyrė reikšmingas aplinkybes, susijusias su paskirtais terminais pažeidimams nutraukti, galimomis papildomomis išlaidomis verslui ir baudų dydžiu. Dėl to teismas pabrėžė, kad gyvūnų gerovės apsauga turi būti užtikrinama ne tik aktyviai, bet ir teisiškai tiksliai bei proporcingai. Teismo teigimo, „*baudos dydis turi būti pakankamai didelis, kad paskatintų pažeidėją nutraukti pažeidimus ir juos*

²⁴¹ „Uitspraak van de meervoudige kamer van 4 juni 2024 No. ECLI:NL:CBB:2024:370“, de Rechtspraak, žiūrėta 2026 m. balandžio 17d., <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:CBB:2024:370>.

²⁴² *Ibid.*

²⁴³ „Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičianti Direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97“, *supra note*, 78.

²⁴⁴ „Uitspraak van de meervoudige kamer van 4 juni 2024 No. ECLI:NL:CBB:2024:370“, *supra note*, 249.

sustabdyti. Neaišku, ar šiuo atveju šį tikslą galima pasiekti ir mažesne suma už kiekvieną pažeidimą“²⁴⁵. Todėl teismas įpareigoja ministrą priimti naują sprendimą.

Apibendrinant, ši byla rodo, kad Nyderlandų teismų praktikoje gyvūnų gerovės reikalavimai ūkinių gyvūnų gerovės užtikrinimo srityje yra aiškiai įgyvendinami praktikoje. Kartu teismas nurodo, jog nors ir yra siekiama apsaugoti gyvūnus, tačiau vykdymo priemonės visų pirma turi atitikti reikalavimus: būti aiškios, proporcingos ir tinkamai argumentuotos, o to nesant reikalingas institucijų įsitraukimas. Kadangi draudimas kelti gyvūnus už kojų taikomas ir ūkiniams paukščiams, todėl ūkinė gyvūnų paskirtis savaime nepanaikina jų apsaugos nuo nereikalingos kančios. Taigi patiriama kančia yra aiškiai suprantamas kriterijus vertinant vienodą skirtingų gyvūnų kategorijų apsaugą.

Kalbant apie bandomųjų gyvūnų apsaugą Nyderlandų teismų praktikoje, reikšminga yra Hagos apygardos teismo byla Nr. ECLI:NL:RBDHA:2025:25758.²⁴⁶ Byla susijusi su skundu dėl projekto licenzijos išdavimo eksperimentams su gyvūnais. Byloje ginčijama, jog „projekto vertinimas yra ydingas. Tyrimo tikslas neatsveria gyvūnams patiriamo diskomforto [...] mokslinė svarba nėra tikėtina, ir galima tik tikėtis, kad tai paskatins tolesnius bandymus su gyvūnais. Kita vertus, atsakovas nepakankamai įvertina eksperimentinių gyvūnų patiriamą diskomfortą, priskirdamas jį vidutiniam“²⁴⁷. Taigi ginčas kilo dėl to, ar institucija pakankamai aiškiai pagrindė savo išvadą, kad bendras bandomųjų gyvūnų – pelių, patiriamas skausmas ir žala gali būti laikoma vidutinio lygio.

Byloje, Gyvūnų eksperimentų komitetas išreiškė poziciją, kad neurofiziologiniams aspektams analizuoti skirti tyrimai tik vidutiniškai pakenkia gyvūnų vientisumui ir gerovei ir tai yra pateisinama atsižvelgiant į tyrimo siekius. Tyrimu tikimasi – „padėti teorinį pagrindą fizinio krūvio panaudojimui nerimo sutrikimams žmonėms mažinti ateityje“²⁴⁸. Teismas konstatavo, kad sprendimas išduoti projekto licenciją buvo nepakankamai pagrįstas, nes nebuvo aiškiai paaiškinta, kuo remiantis buvo padaryta išvada, jog bendras bandomųjų gyvūnų patiriamas nepatogumas ar kančia yra tik vidutinio lygio. Teismas rėmėsi Europos Tarybos direktyva (ES) Nr. 63/2010 dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos, kurioje nurodoma, kad „diskomforto sunkumas nustatomas pagal skausmo, kančios, baimės ar negrįžtamos žalos laipsnį, kurį gyvūnas turėtų patirti“²⁴⁹. Tai reiškia, kad teismas neapsiribojo vien formaliu vertinimu. Teismas sprendimu pareikalavo aiškesnio ir patikrinamo pagrindimo, kodėl būtent tokia gyvūnų patiriamo skausmo, kančios, baimės ir sužalojimų klasifikacija laikoma teisinga.

---

²⁴⁵ *Ibid.*

²⁴⁶ „Uitspraak Rechtbank Den Haag No. ECLI:NL:RBDHA:2025:25758“, de Rechtspraak, žiūrėta 2026 m. balandžio 17d., <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2025:25758>.

²⁴⁷ *Ibid.*

²⁴⁸ *Ibid.*

²⁴⁹ *Ibid.*

Taigi teismas šioje stadijoje nepriėmė galutinės išvados dėl pačios licencijos teisėtumo, o suteikė institucijai galimybę pateikti motyvuotą sprendimą.²⁵⁰

Tai rodo, kad Nyderlandų teismų praktikoje bandomųjų gyvūnų apsauga užtikrinama ne tik formaliais leidimais, bet ir griežtais motyvavimo reikalavimais. Teismas pabrėžė, kad gyvūnų patiriama kančia negali būti vertinama paviršutiniškai ar abstrakčiai. Todėl bandomųjų gyvūnų apsaugos kontekste objektyvių kriterijų nustatymas yra būtinas vertinant tyrimo reikšmę, gyvūnams tenkančią naštą bei proporcingumą.

Apibendrinant Vokietijos ir Nyderlandų teismų praktiką gyvūnų teisių apsaugos srityje, matyti, kad abiejose valstybėse gyvūnų apsauga laikoma svarbia teisine vertybe. Tiek Vokietijos, tiek Nyderlandų teismai pabrėžia, kad gyvūnai negali būti vertinami vien kaip ekonominės veiklos objektai ar žmogaus nuosavybė, kadangi gyvūnų interesai bei gerovė turi būti užtikrinami. Abiejų valstybių teismų praktika suformuoja mintį, kad gyvūnų gerovės pažeidimai negali būti pateisinami vien ekonominiais, organizaciniais ar bendros žmogaus gerovės argumentais, o įgaliotų institucijų sprendimai turi būti aiškiai pagrįsti.

Vis dėlto tarp šių valstybių matyti ir skirtumų. Vokietijos teismų praktikoje daugiau dėmesio skiriama pačiai gyvūnų gyvybės ir gerovės vertei, pabrėžiant, kad gyvūnai yra saugotina gyva būtybė. Gyvūnų apsauga negali būti nustumama į antrą planą dėl institucinių ar ekonominių priežasčių. Nyderlandų teismų praktikoje labiau išryškėja procedūrinė pusė, tai yra reikalavimas, kad institucijos savo sprendimus priimtų aiškiai, proporcingai ir tinkamai motyvuotų.

Taigi abiejų valstybių teismų praktikoje matyti bendra kryptis – siekis užtikrinti gyvūnų teisių apsaugą. Vis dėlto praktikoje tai pasireiškia nevienodai. Vokietijoje labiau pabrėžiama gyvūnų apsauga kaip savarankiška vertybė. Nyderlanduose daugiau dėmesio skiriama teismų kontrolei ir institucijų pareigai tinkamai pagrįsti su gyvūnų gerove ir apsauga susijusius sprendimus. Nediskriminavimo principo taikymo kontekste šių valstybių teismų praktika rodo, kad gyvūnų apsauga priklauso ne tik nuo teisinės atsakomybės taikymo fakto, bet ir nuo to, ar skirtingas gyvūnų kategorijų vertinimas grindžiamas objektyviais, aiškiais ir proporcingais kriterijais.

3.3. Nediskriminavimo principo taikymo gyvūnų teisių apsaugos srityje lyginamoji analizė: Lietuva, Vokietija ir Nyderlandai

Išanalizavus Lietuvos, Vokietijos ir Nyderlandų teisinį reguliavimą bei teismų praktiką gyvūnų teisių apsaugos srityje, toliau yra tikslinga atlikti lyginamąją analizę. Tokios analizės tikslas – įvertinti, ar Lietuvos teisinėje sistemoje nediskriminavimo principas gyvūnų teisių

---

²⁵⁰ *Ibid.*

įtvirtinimo ir užtikrinimo srityje yra aiškiai apibrėžtas ir nuosekliai taikomas. Taip pat situaciją Lietuvoje palyginti su Vokietijos ir Nyderlandų teisiniu reguliavimu bei teismų praktika.

Visose trijose nagrinėjamosiose valstybėse gyvūnų gerovė ir apsauga yra pripažįstama vertybe. Teisiniu požiūriu gyvūnai nebėra suvokiami tik kaip žmogaus nuosavybės objektai. Vis dažniau pabrėžiama, kad gyvūnai yra juslios būtybės, galinčios patirti skausmą, kančią ir baimę. Vis dėlto atlikta analizė rodo, kad gyvūnų teisių apsauga skiriasi atsižvelgiant į jų kategoriją, tačiau skirtingas gyvūnų kategorijų reguliavimas savaime nereiškia diskriminacijos. Problema kyla tuomet, kai skirtingas gyvūnų apsaugos lygis nėra pagrįstas objektyviais bei proporcingais kriterijais. Todėl pagrindinis nediskriminavimo principo vertinimo klausimas yra susijęs ne tik su visoms gyvūnų kategorijoms taikomomis vienodomis taisyklėmis, bet ir su skirtingu reguliavimu grindžiamu individualiais gyvūnų gerovės poreikiais, o ne vien žmogaus nauda.

Gyvūnų augintinių apsaugos srityje visose trijose valstybėse matyti pakankamai aukštas apsaugos standartas. Lietuvos teismų praktika rodo, kad žiaurus elgesys su gyvūnais aiškinamas gana plačiai. Jis apima ne tik fizinį smurtą, bet ir netinkamas laikymo sąlygas, nepakankamą šėrimą ar girdymą, būtinos veterinarinės pagalbos nesuteikimą, ilgalaikę nepriežiūrą, taip pat draudžiamų veterinarinių procedūrų atlikimą. Tokiais atvejais taikoma administracinė ar baudžiamoji atsakomybė, bet ir papildomas poveikio priemonės, pavyzdžiui, gyvūnų konfiskavimą ar draudimą užsiimti veisimu.

Vokietijos teismų praktikoje gyvūnų augintinių gerovė taip pat vertinama kaip svarbi saugotina vertybė. Teismai pabrėžia, kad gyvūnams kilus realiai grėsmei, institucijos negali vengti atsakomybės remdamosi kompetencijos trūkumu ar išlaidų klausimais. Tokiu požiūriu akcentuojama ne tik gyvūnų apsauga nuo netinkamo savininko elgesio, bet ir valstybės pareiga imtis veiksmų, kad gyvūnai būtų paimti iš jiems netinkamų laikymo sąlygų.

Nyderlandų teismų praktikoje už žiaurų elgesį su gyvūnais, būtinos priežiūros nesuteikimą ar neteisėtą veisimą taikoma griežta atsakomybė, įskaitant ilgalaikius draudimus laikyti gyvūnus. Tai rodo, kad gyvūnų augintinių apsaugos srityje Nyderlanduose svarbus atsakomybės neišvengiamumas ir prevencija.

Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad būtent gyvūnų augintinių apsauga šiose trijose valstybėse yra labiausiai plėtojama tiek teisės aktuose, tiek teismų praktikoje. Tokį požiūrį galima sieti su tuo, jog gyvūnai augintiniai žmogaus gyvenime užima artimesnę vietą nei kitos gyvūnų kategorijos, dažnai jie yra laikomi draugais ar kompanionais. Kalbant apie nediskriminavimo principo taikymą aukštesnis gyvūnų augintinių apsaugos lygis neturėtų būti grindžiamas vien tik emociniu ar socialiniu jų artumu žmogui. Tai turėtų būti siejama tik su objektyviais gyvūnų apsaugos poreikiais: gyvūno gebėjimu patirti kančią, tinkamomis laikymo sąlygomis, sveikatos apsauga ar tinkamos priežiūros užtikrinimu.

Ūkinių gyvūnų apsaugos srityje situacija yra kiek kitokia. Nors Lietuvoje, Vokietijoje ir Nyderlanduose pripažįstama, kad ūkiniai gyvūnai turi būti apsaugoti nuo nereikalingo skausmo, kančios ir žalos, šioje srityje akcentuojama ekonominių interesų įtaka. Lietuvos teismų praktika rodo, kad žiaurus elgesys gali būti konstatuojamas ir ūkinių gyvūnų atžvilgiu, tačiau teismus dažniausiai pasiekia tik akivaizdūs, didelio masto ar sunkūs pažeidimai. Todėl galima teigti, kad šių gyvūnų teisinė apsauga egzistuoja, tačiau praktikoje ji nėra tokia išplėta kaip gyvūnų augintinių apsauga.

Vokietijos teismų praktikoje ūkinių gyvūnų srityje išryškėja požiūris, gyvūnų gyvybė turi savarankišką vertę. Tai matyti byloje dėl viščiukų patinėlių naikinimo, kurioje teismas pažymėjo, kad vien ekonominiai interesai negali būti pakankamas pagrindas pateisinti ūkinių gyvūnų žudymą. Nors šiuo atveju buvo leistas pereinamasis laikotarpis, teismo argumentavimas rodo požiūrį, kad gyvūnai negali būti vertinami tik per ekonominės naudos siekį. Nyderlandų teismų praktikoje ūkinių gyvūnų apsauga taip pat pripažįstama, tačiau akcentai yra kitokie. Čia daugiau dėmesio skiriama institucijų taikomų priemonių aiškumui, proporcingumui ir tinkamam motyvavimui. Pavyzdžiui, nors teismas pripažino, kad viščiukų kėlimas už kojų yra draudžiama praktika, kartu pabrėžė, kad atsakingų institucijų skirtos taikymo priemonės turi būti aiškios, proporcingos ir tinkamai motyvuotos.

Taigi darytina išvada, kad ūkinių gyvūnų apsauga teismų praktikoje nėra tokia išplėta ir empatiška kaip gyvūnų augintinių. Nors ūkiniai gyvūnai taip pat yra būtybės, galinčios patirti skausmą ir kančią, jų apsaugos lygį dažniai veikia ekonominiai interesai ar ūkinės veiklos pobūdis. Vis dėlto nediskriminavimo principo kontekste kitoks ūkinių gyvūnų apsaugos lygis lyginant jį su kitų gyvūnų kategorijų apsauga, galėtų būti laikomas pagrįstu tik, jeigu būtų grindžiamas objektyviais gyvūnų apsaugos poreikiais, o ne vien jų ekonomine verte.

Bandomųjų gyvūnų srityje šis skirtumas atsiskleidžia dar aiškiau. Lietuvos atveju viešai prieinamos teismų praktikos beveik nėra. VMVT pateikta informacija parodė, kad galimi pažeidimai šioje srityje dažniausiai būtų sprendžiami atitinkamo poveikio priemonėmis nustačius pažeidimo faktą arba administracinės atsakomybės tvarka. Taigi todėl viešai prieinamų teismų sprendimų praktiškai nėra. Atsižvelgiant į tai galima teigti, kad Lietuvos sistemoje bandomųjų gyvūnų apsauga yra labiau uždara ir mažiau matoma nei kitų gyvūnų kategorijų atveju.

Vokietijos ir Nyderlandų praktika šioje srityje yra labiau išplėta. Vokietijos teismai laikosi pozicijos, kad gyvūnų naudojimas moksliniais tikslais nėra draudžiamas, tačiau jis turi būti pagrįstas etiniu požiūriu. Tai reiškia, jog turi būti vertinama, ar mokslinio tyrimo tikslas yra pakankamai svarbus, kad pateisintų gyvūnams sukeliama kančią. Tokiais atvejais gyvūnų apsauga yra derinama su mokslinių tyrimų interesais. Nyderlandų praktikoje dar daugiau dėmesio skiriama tam, kad būtų aiškiai pagrįsta, kodėl gyvūnų patiriama kančia priskiriama kaip

tam tikram sunkumo lygiui ir kodėl konkretus tyrimas gali būti leidžiamas. Taigi abiejose valstybėse bandomųjų gyvūnų apsauga nėra grindžiama visišku jų naudojimo draudimu. Priešingai, čia svarbiausia interesų derinimas ir griežtesnė institucijų sprendimų kontrole.

Taigi bandomųjų gyvūnų apsauga labiausiai priklauso nuo mokslinių interesų, todėl ir gyvūnams sukeliama kančia santykyje su didesnio gėrio siekiu yra pateisinama. Tačiau toks pateisinimas turi būtų grindžiamas aiškiais objektyviais kriterijais: būtinybe, alternatyvių metodų nebuvimu, siekiamo tikslo reikšme, tenkančios kančios intensyvumu ir proporcingumu.

Lyginamoji analizė rodo, kad visose trijose valstybėse gyvūnų teisių apsauga praktikoje nėra vienoda. Gyvūnų augintinių apsauga yra labiausiai išplėtotą ir dažniausiai matoma teismų praktikoje. Be to, ūkinių ir bandomųjų gyvūnų atveju didesnę reikšmę įgyja ekonominiai, organizaciniai ar moksliniai interesai. Tai ypač aiškiai matyti bandomųjų gyvūnų srityje, kur iš anksto pripažįstama, kad tam tikrais atvejais gyvūnų naudojimas gali būti pateisinamas.

Vertinant tai nediskriminavimo principo požiūriu, svarbu pažymėti, kad ne kiekvienas teisinio reguliavimo skirtumas reiškia diskriminaciją. Skirtingoms gyvūnų kategorijoms gali būti taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, jeigu tam yra objektyvus ir pagrįstas pagrindas. Tokiu objektyviu, proporcingu ir gyvūnų gerovės požiūriu pagrįstu pagrindu galėtų būti laikomi gyvūno biologiniai ir etologiniai ypatumai, jo laikymo bei naudojimo sąlygos, reguliavimo tikslas, taip pat pareiga kuo labiau mažinti gyvūno patiriamą skausmą, kančią ir kitus neigiamus padarinius. Tai reiškia, kad skirtingas gyvūnų kategorijų reguliavimas savaime nėra neteisėtas, tačiau jis turėtų būti grindžiamas pačių gyvūnų apsaugos poreikiais, o ne vien jų ekonomine, socialine ar funkcinė verte žmogui. Todėl šioje srityje svarbiausia ne formaliai vienodos taisyklės ar teisinis reguliavimas, bet tai, ar diferencijavimas yra objektyviai pagrįstas ir proporcingas. Vis dėlto atlikta analizė leidžia teigti, kad praktikoje diferencijavimą gana dažnai lemia ne vien gyvūnų apsaugos poreikis, bet žmogaus ekonominiai ar moksliniai interesai.

Lyginant Lietuvos teisinę sistemą su Vokietija ir Nyderlandais, matyti, kad gyvūnų apsaugos klausimai Lietuvoje taip pat įgauna vis didesnę reikšmę. Lietuvos teismų praktikoje žiauraus elgesio su gyvūnais samprata yra aiškinama vis plačiau, o gyvūnų konfiskavimas ir kitos poveikio priemonės vis dažniau suprantamos ne tik kaip sankcija, bet ir kaip priemonė apsaugoti gyvūnus nuo tolesnės žalos ir kančių. Vis dėlto Lietuvos teisėje nediskriminavimo principas gyvūnų teisių srityje nėra aiškiai įtvirtintas kaip savarankiškas principas. Skirtingų gyvūnų kategorijų teisių apsaugos skirtumai labiausiai matomi praktikoje, o ne aiškiai suformuluotose teisės normose.

Lyginant su Vokietija, Lietuvoje gyvūnų apsauga mažiau pabrėžiama kaip savarankiška vertybė. Palyginant su Nyderlandais, Lietuvoje mažiau matoma išplėtotą procedūrinę kontrolę, ypač bandomųjų gyvūnų apsaugos srityje. Nyderlandų teismai šioje srityje aktyviai vertina, ar

atsakingų institucijų sprendimai yra aiškūs, motyvuoti ir proporcingi. Todėl, nors gyvūnų apsauga teismų praktikoje stiprėja, pats nediskriminavimo principo taikymas išlieka ribotas. Šios lyginamosios analizės rezultatai papildomai susisteminti 2 priede esančioje lentelėje.

Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvoje, Vokietijoje ir Nyderlanduose gyvūnų apsauga yra pripažįstama svarbia teisine vertybe, tačiau praktinis jos įgyvendinimas skirtingų gyvūnų kategorijų atžvilgiu nėra vienodas nė vienoje iš šių valstybių. Gyvūnų augintinių apsauga yra labiausiai matoma ir išplėtotą, ūkinių gyvūnų apsaugai didelę įtaką daro ekonominiai interesai, o bandomųjų gyvūnų apsauga daugiausia priklauso nuo mokslinio tikslo ir institucijų atlikto proporcingumo įvertinimo. Toks diferencijavimas savaime nėra laikytinas diskriminaciniu, tačiau jis turi būti pagrįstas aiškiais ir objektyviais kriterijais. Atlikta analizė rodo, kad nagrinėjamų valstybių teisinėse sistemose šie kriterijai nėra pakankamai aiškiai įtvirtinti ir nuosekliai taikomi. Taigi siekiant užtikrinti nediskriminavimo principo esmę gyvūnų teisių užtikrinimo srityje, būtina aiškiai apibrėžti, kada skirtingas gyvūnų kategorijų reguliavimas yra pateisinamas, o kada tai reiškia nevienodą gyvūnų apsaugą.

IŠVADOS

1. Išanalizavus gyvūnų ir jų teisių sampratą, nustatyta, kad ji nėra vienareikšmė ir yra formuojama biologiniu, etiniu, filosofiniu bei teisiniu požiūriais. Teisėje gyvūnų teisės dažniausiai atsiskleidžia ne per jų pripažinimą savarankiškais teisės subjektais, o per gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimus bei žmogui nustatytas pareigas jų atžvilgiu. Taip pat nustatyta, kad gyvūnų teisinis statusas priklauso nuo jų paskirties ir priskyrimo tam tikrai kategorijai.

2. Išanalizavus nediskriminavimo principo sampratą ir jo taikymo galimybes gyvūnų teisių srityje, nustatyta, kad šis principas tradiciškai taikomas žmogaus teisių apsaugai, todėl negali būti tiesiogiai perkeltas į gyvūnų teisių sritį. Vis dėlto jo esmė leidžia vertinti, ar skirtingas gyvūnų augintinių, ūkinių ir bandomųjų gyvūnų teisinės apsaugos diferencijavimas yra pakankamai pagrįstas, proporcingas ir nuoseklus.

3. Išnagrinėjus gyvūnų teisių teisinį reguliavimą Lietuvoje, Vokietijoje ir Nyderlanduose, paaiškėjo, kad visose trijose valstybėse gyvūnų apsauga grindžiama tarptautiniais ir ES standartais, tačiau pats reguliavimas yra skirtingas. Lietuvoje vyrauja bendrosios Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo normos ir jas detalizuojantys specialieji teisės aktai, Vokietijoje gyvūnų apsauga grindžiama nuoseklia daugiasluoksne sistema, o Nyderlanduose – bendroju Gyvūnų įstatymu ir jį detalizuojančiais poįstatyminiais teisės aktais. Visose nagrinėtose valstybėse gyvūnų apsauga daugiausia įgyvendinama per gyvūnų gerovės reikalavimus, žmogui nustatytas pareigas ir skirtingą reguliavimą pagal gyvūnų kategoriją bei paskirtį.

4. Įvertinus nediskriminavimo principo taikymo probleminius aspektus gyvūnų teisių apsaugos srityje, matyti, kad Lietuvoje, Vokietijoje ir Nyderlanduose gyvūnų apsauga praktikoje vis dar išlieka diferencijuota. Didžiausia apsauga paprastai taikoma gyvūnams augintiniams, o ūkinių ir ypač bandomųjų gyvūnų apsaugai didesnę įtaką daro ekonominiai ir moksliniai interesai. Todėl galima daryti išvadą, kad nediskriminavimo principas gyvūnų teisių srityje nėra aiškiai įtvirtintas ir nuosekliai taikomas, o skirtinga gyvūnų kategorijų apsauga ne visais atvejais grindžiama tik objektyviais gyvūnų apsaugos kriterijais.

5. Atlikus tyrimą galima teigti, kad ginamasis teiginys pasitvirtino. Lietuvos teisinėje sistemoje nediskriminavimo principas gyvūnų teisių įtvirtinimo ir užtikrinimo srityje nėra aiškiai apibrėžtas ir nuosekliai taikomas. Tyrimo metu nustatyta, kad Lietuvos teisės aktuose daugiausia įtvirtinami gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimai, tačiau teisės aktuose nėra aiškiai nustatyta, kad visų gyvūnų kategorijų apsauga turi būti užtikrinama vienodai. Taip pat teisės aktuose nėra aiškiai įtvirtinti objektyvūs kriterijai, pagrindžiantys skirtingą gyvūnų teisių apsaugą. Teismų

praktikos analizė patvirtino, kad gyvūnų teisių apsauga Lietuvoje išlieka netolygi ir priklauso nuo gyvūnų kategorijos, paskirties bei žmogaus interesų.

PASIŪLYMAI

1. Atsižvelgiant į tai, kad specialiuosiuose teisės aktuose dubliuojamos arba ne visai nuosekliai vartojamos gyvūnų apsaugos srityje svarbios sąvokos, siūlytina peržiūrėti poįstatyminį reguliavimą ir nustatyti, kad gyvūno, gyvūno augintinio ir bandomojo gyvūno sąvokos būtų aiškinamos pagal Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymą. Specialiuosiuose teisės aktuose šios sąvokos turėtų būti kartojamos tik tais atvejais, kai konkrečiam reguliavimui būtina siauresnė arba speciali apibrėžtis.

2. Atsižvelgiant į tai, kad tyrimas atskleidė nevienodą gyvūnų augintinių, ūkinių ir bandomųjų gyvūnų apsaugą, siūlytina papildyti Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymą nuostata, pagal kurią skirtingas gyvūnų kategorijų teisinis reguliavimas galėtų būti nustatomas tik tada, kai jis grindžiamas objektyviais, proporcingais ir gyvūnų gerovės požiūriu pagrįstais kriterijais. Tokia nuostata leistų šioje srityje aiškiau vertinti, ar teisinis diferencijavimas atitinka nediskriminavimo principo esmę.

3. Atsižvelgiant į tai, kad bauda ar gyvūnų konfiskavimas ne visais atvejais pakankamai užkerta kelią pakartotiniams gyvūnų gerovės ir apsaugos pažeidimams, siūlytina papildyti ANK 27 straipsnį „*Administracinio poveikio priemonės*“ ir įtvirtinti galimybę skirti draudimą laikyti gyvūnus tam tikrą laiką. Tokia priemonė galėtų būti taikoma už ANK 346 straipsnyje numatytus pažeidimus tais atvejais, kai pažeidimo pobūdis, pakartotinumai ar pavojingumas rodo realią grėsmę tinkamam gyvūnų teisių apsaugos užtikrinimui ateityje.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai

1. „Basic Law for the Federal Republic of Germany“. Gesetze im Internet. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html.
2. „Lietuvos Respublikos Konstitucija“. Infolex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d. <https://www.infolex.lt/ta/72720>.
3. „Consolidated Version of the Treaty on the Functioning of the European Union“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:en:PDF>.
4. „European Convention for the Protection of Animals kept for Farming Purposes“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:21978A1117\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:21978A1117(01)).
5. „Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija“, E-Seimas, žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19841>.
6. „European Convention for the Protection of Animals during International Transport (revised)“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d., [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:22004A0713\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:22004A0713(01)).
7. „European Convention for the Protection of Pet Animals“. Council of Europe. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://rm.coe.int/168007a67d>.
8. „European Convention for the Protection of Animals for Slaughter“. Council of Europe. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d. <https://rm.coe.int/1680077d98>.
9. „Europos konvencija dėl eksperimentiniais ir kitais mokslo tikslais naudojamų stuburinių gyvūnų apsaugos“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.F1B527AE313B?csrt=11501274786919076578>.
10. „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj/lit.
11. „Konvencija dėl Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. <https://eur-lex.europa.eu/eli/convention/1982/72/oj/lit>.
12. „Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1099/2009 dėl žudomų gyvūnų apsaugos.“ EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1099>.
13. „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 576/2013 dėl gyvūnų augintinių vežimo nekomerciniais tikslais, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 998/2003“. EUR-

Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0576>.

14. „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0625>.

15. „Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičianti Direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005R0001>.

16. „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=celex:32010L0063>.

17. „Tarybos direktyva 1999/74/EB 1999 m. liepos 19 d. nustatanti būtiniausius dedeklių vištų apsaugos standartus“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999L0074>.

18. „Tarybos direktyva 2007/43/EB 2007 m. birželio 28 d. nustatanti būtiniausias broilerių apsaugos taisykles“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007L0043>.

19. „Tarybos direktyva 2008/119/EB 2008 m. gruodžio 18 d. nustatanti būtiniausius veršelių apsaugos standartus (kodifikuota redakcija)“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0119>.

20. „Tarybos direktyva 2008/120/EB 2008 m. gruodžio 18 d. nustatanti būtiniausius kiaulių apsaugos standartus“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 6 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008L0120-20191214>.

21. „Tarybos direktyva 98/58/EB 1998 m. liepos 20 d. dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0058>.

22. „European Parliament Recommendation of 20 January 2022 to the Council and the Commission Following the Investigation of Alleged Contraventions and Maladministration in the Application of Union Law in Relation to the Protection of Animals during Transport within and Outside the Union“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52022IP0015&>.

23. „Animal Welfare Act“. Federal Ministry of Justice and Consumer Protection. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>.
24. „German Civil Code“. Federal Ministry of Justice and Consumer Protection. Žiūrėta 2026 m. balandžio 13 d. <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html#BJNR001950896BJNE007904360>.
25. „Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d. <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.97BDCD719E57?csrt=6552064742104753759>.
26. „Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0CC6CB2A9E42/asr?csrt=10693586243667832913>.
27. „Wet dieren“. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/2025-01-01>.
28. „Wet op de dierproeven“. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003081/2021-07-01>.
29. „Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d. <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr?csrt=2089449019527237500>.
30. „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas“ TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr?csrt=9139159919232799953>.
31. „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8DDDD8D87491/asr?csrt=9139159919232799953>.
32. „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/asr?csrt=9139159919232799953>.
33. „Dėl Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklinimo ir apskaitos tvarkos aprašas“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/TAR.DF2AF8BAEB59/asr?csrt=9139159919232799953>.
34. „Animal Welfare Dog Ordinance“. Federal Ministry of Justice and Consumer Protection. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschhuv/BJNR083800001.html>.
35. „Ordinance on the protection of animals used for experimental or other scientific purposes“. Federal Ministry of Justice and Consumer Protection. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschversv/BJNR312600013.html>.

36. „Regulation on the protection of animals in connection with slaughter or killing and implementing Council Regulation (EC) No. 1099/2009“. Federal Ministry of Justice and Consumer Protection. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. https://www.gesetze-im-internet.de/tierschlv_2013/.
37. „Regulation on the protection of animals during transport and on the implementation of Council Regulation (EC) No. 1/2005 1) 2)“. Federal Ministry of Justice and Consumer Protection. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. https://www.gesetze-im-internet.de/tierschtrv_2009/BJNR037500009.html.
38. „Dėl Veterinarijos reikalavimų prekybai gyvūnais augintiniais patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8C246B1CBEE1/asr?csrt=9139159919232799953>.
39. „Dėl Gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašo patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B7EE5FD42575/asr?csrt=9139159919232799953>.
40. „Dėl Veterinarijos reikalavimų gyvūnų augintinių veisėjams patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A85A25E585F6/asr?csrt=9139159919232799953>.
41. „Dėl Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e426f910ddd611e99681cd81dcdca52c/asr?csrt=3838020673691559217>.
42. „Dėl Mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimų patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.95A923A58EDE/asr?csrt=9139159919232799953>.
43. „Dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu, nustatymo“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/bd37ffa0884811ed8df094f359a60216/asr?csrt=9139159919232799953>.
44. „Besluit diergeneeskundigen“. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035091/2022-03-11>.
45. „Besluit houders van dieren“. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2026-01-01>.
46. „Dėl Gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo taisyklių patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/db9f0200386811efbdaea558de59136c?utm_source=chatgpt.com.
47. „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano intervencinės priemonės „Gyvūnų gerovė“ veiklos „Parama už geresnes naminių paukščių (broilerių, kalakutų

ir vištų dedeklių) laikymo sąlygas ir sveikatingumo didinimą“ ir veiklos „Parama už 20 proc. didesnio laikymo ploto užtikrinimą penimoms kiaulėms“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a6edaf00d2bd11ed9978886e85107ab2/asr?csrt=7610003503169561286>.

48. „Regeling houders van dieren“. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035248/2026-01-01>.

49. „Regulation on the protection of farm animals and other animals kept for the production of animal products during their husbandry“. Federal Ministry of Justice and Consumer Protection. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschnutztv/BJNR275800001.html>.

50. „Aquatic Animal Health Code“. World Organization for Animal Health. Žiūrėta 2026 m. balandžio 11 d. https://rr-europe.woah.org/app/uploads/2020/08/oie-aqua-code_2019_en.pdf.

51. „Terrestrial Animal Health Code“. World Organization for Animal Health. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. https://www.woah.org/fileadmin/Home/eng/Health_standards/tahc/2024/en_index.htm.

52. „Universal Declaration of Human Rights“. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>.

53. „Universal declaration of animal rights“. Wordpress. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. <https://constitutii.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/06/file-id-607.pdf>.

Moksliniai šaltiniai

54. Beauchamp, Tom L., ir Raymond Gillespie Frey. *The Oxford Handbook of Animal Ethics*. New York: Oxford university press, 2011. <https://www.scribd.com/document/641834125/The-Oxford-Handbook-of-Animal-Ethics-2011>.

55. Bentham, Jeremy. „An Introduction to the Principles of Morals and Legislation“. *Early Modern Texts*, 2017. <https://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/bentham1780.pdf>.

56. Caruana, Louis SJ. „Different Religions, Different Animal Ethics?“. *Animal Frontiers* 10, No. 1 (2020): 8–14. https://www.researchgate.net/publication/338523152_Different_religions_different_animal_ethics.

57. Francione, Gary L. *Animals, Property, and the Law*. Philadelphia: Temple University Press, 1995: 11-18. <https://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/13053/1/117.pdf>.

58. Goodall, Jane. „Darwin, meet Dershowitz“. *The Animals' Advocate*, 21, 2002: 1, 4. <https://aldf.org/wp-content/uploads/2018/06/Animals-Advocate-Winter-2002.pdf>.

59. Gumbrevičiūtė-Kuzminskienė, Diana. „Tiesioginės diskriminacijos samprata pagal rasių lygybės, užimtumo lygybės ir lyčių lygybės direktyvas“. *Socialinių mokslų studijos* 3, 7, 2010: 329–350. <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/d6a01d20-63c8-44ca-9ae4-b6b467cd2b5f/content>.
60. Lengauer, Erwin. „Tom Regan’s Philosophy of Animal Rights: Subjects-of-a-Life in the Context of Discussions of Intrinsic and Inherent Worth.“ *Problemos* 97, 2020: 87–98. https://www.researchgate.net/publication/340972300_Tom_Regan's_Philosophy_of_Animal_Rights_Subjects-of-a-Life_in_the_Context_of_Discussions_of_Intrinsic_and_Inherent_Worth.
61. Luke, Brian. „Justice, Caring, and Animal Liberation“, *The Feminist Care Tradition in Animal Ethics*, Josephine Donovan ir Carol J. Adams, New York: Columbia University Press, 2007: 146–170. https://www.academia.edu/32425286/Josephine_Donovan_Carol_J_Adams_Dir_The_Feminist_Care_Tradition_in_Animal_Ethics.
62. Neumann, Jean-Marc. „The Universal Declaration of Animal Rights or the Creation of a New Equilibrium between Species.“ *Animal Law Review* 19, 1, 2012: 91–95. <https://lawcommons.lclark.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1182&context=alr>.
63. Regan, Tom. *Animal Rights and Environmental Ethics*. The Structural Links between Ecology, Evolution and Ethics. Dordrecht: Springer, 2013. <http://tomregan.free.fr/Tom-Regan-Animal-Rights-and-Environmental-Ethics.pdf>.
64. Regan, Tom. *The Case for Animal Rights*. Berkeley: University of California Press, 2004. <https://nationalhumanitiescenter.org/on-the-human/2011/05/regan-preface/>.
65. Singer, Peter. *Animal Liberation*. New York : HarperCollins, 1975: 28–57. <https://grupojoventfl.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/10/peter-singer-animal-liberation-1.pdf>.
66. Singer, Peter. „Why Speciesism Is Wrong: A Response to Kagan“. *Journal of Applied Philosophy* 33, 1, 2016: 31–35. <https://oar.princeton.edu/bitstream/88435/pr1xp3v/1/SpeciesismIsWrongResponseToKagan.pdf>.
67. Stucki, Saskia. „Towards a Theory of Legal Animal Rights: Simple and Fundamental Rights“. *Oxford Journal of Legal Studies* 40, 3, 2020: 533–538. <https://academic.oup.com/ojls/article/40/3/533/5862901>.
68. Stucki, Saskia ir Kurki, Visa. „Animal Rights“. *Encyclopedia of the Philosophy of Law and Social Philosophy*, Dordrecht: Springer Netherlands, 2020. https://www.academia.edu/44163586/Animal_Rights.

69. Tobias, Rachel. „Allowing Animal Rights: Contra Natural Law Arguments“. *Williams Honors College, Honors Research Projects*, 2017. https://ideaexchange.uakron.edu/honors_research_projects/497.

Specialioji literatūra

70. „Code of Practice perioperatieve zorg“. IvD-platform en Ncad. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d. <https://www.ncadierproevenbeleid.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2022/12/7/code-of-practice-perioperatieve-zorg/Perioperatieve%2Bzorg%2BCode%2Bof%2BPractice.pdf>.

71. European Commission Directorate General for Health and Food Safety. „Illegal Trade of Cats & Dogs EU Enforcement Action“. *LU: Publications Office*, 2023, 1–16. https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-12/aw_reg-proposal_2023-769_dog-cat-trace.pdf.

72. Orvelas, Džordžas. Gyvulių Ūkis. *Scribd*. Žiūrėta 2026 m. balandžio 22 d. <https://www.scribd.com/doc/313914555/D%C5%BEord%C5%BEas-Orvelas-Gyvuli%C5%B3-%C5%AAkis-lh0001>.

Teismų praktika

73. „BVerwG 3 B 29.13, Beschluss vom 20. Januar 2014“. Bundesverwaltungsgericht. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d. <https://www.bverwg.de/200114B3B29.13.0>.

74. „BVerwG 3 C 11.18, Urteil vom 27. Februar 2020“. Bundesverwaltungsgericht. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d. https://www.bverwg.de/de/270220U3C11.18.0?utm_source.

75. „BVerwG 3 C 28.16, Urteil vom 13. Juni 2019“. Bundesverwaltungsgericht. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d. <https://www.bverwg.de/130619U3C28.16.0>.

76. „Kauno apygardos teismo 2019 m. liepos 4 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-288-966/2019“. INFOLEX. Žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1744045?id=20&item=doc&aktoid=1744045>.

77. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gruodžio 14 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. e2AT-87-976/2022“. INFOLEX. Žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2128573?id=20&item=doc&aktoid=2128573>.

78. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 27 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-1-303/2022“. INFOLEX. Žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2056454?id=20&item=doc&aktoid=2056454>.

79. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2024 m. vasario 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-20-788/2024“. INFOLEX. Žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2226950?id=20&item=doc&aktoid=2226950>.

80. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2025 m. lapkričio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165-976/2025“. INFOLEX. Žiūrėta 2026 m. balandžio 16 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2350017?id=20&item=doc&aktoid=2350017>.

81. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo sprendimas Dėl Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo 1–4 straipsnių, 5 straipsnio 3, 5–9 dalių, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo 1, 2 straipsnių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d. <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=64988f3004ca11f08e9f87c0d053bf09&>.

82. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas „Dėl reikalavimo kandidatams į Seimo narius ar į savivaldybių tarybų narius, turintiems užsienio valstybės pilietybę, atsisakyti kitos valstybės piliiečio priesaikos“. LRKT. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. <https://lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta384/content>.

83. „Uitspraak van de meervoudige kamer van 4 juni 2024 No. ECLI:NL:CBB:2024:370“. de Rechtspraak. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17d. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:CBB:2024:370>.

84. „Uitspraak Rechtbank Den Haag No. ECLI:NL:RBDHA:2025:25758“. de Rechtspraak. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17d. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2025:25758>.

85. „Vonnis van de meervoudige kamer van 29 juli 2025 No. ECLI:NL:RBMNE:2025:4009“. de Rechtspraak. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17d. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBMNE:2025:4009>.

Internetiniai šaltiniai

86. „Animal Welfare“. EUR-Lex. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/animal-welfare.html>.

87. „Animal Welfare and Protection: EU Laws Explained (Videos)“. European Parliament. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20200624STO81911/animal-welfare-and-protection-eu-laws-explained-videos>.

88. „Animal Welfare Regulations“. *Animal Welfare*. Government of the Netherlands. Žiūrėta 2026 m. balandžio 9 d. <https://www.government.nl/topics/animal-welfare/animal-welfare-regulations>.

89. „Bandomieji gyvūnai savo gyvybę aukoja žmonių sveikatos problemoms spręsti“. VU naujienos. Žiūrėta 2026 m. balandžio 13 d. <https://naujienos.vu.lt/bandomieji-gyvunai-savo-gyvybe-aukoja-zmoniu-sveikatos-problemoms-spresti/?utm>.
90. „Biologija“. Visuotinė lietuvių enciklopedija. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d. <https://www.vle.lt/straipsnis/biologija/>.
91. „Gyvūnų gerovė Lietuvoje: kas atsakingas, kaip užtikrinama ir ką svarbu žinoti“. LRV. Žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d. <https://am.lrv.lt/lt/naujienos/gyvunu-gerove-lietuvoje-kas-atsakingas-kaip-uztikrinama-ir-ka-svarbu-zinoti-2tkp/>.
92. „Lichamelijke ingrepen bij dieren verboden“. RVO. Žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/dieren-houden-verkopen-verzorgen/lichamelijke-ingrepen>.
93. „Maras aukų nesirenka: naminių kiaulių gaištamumas – 100 proc“. 15min.lt. Žiūrėta 2026 m. balandžio 13 d. <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/agronaujienos/maras-auku-nesirenka-naminiu-kiauliu-gaistamumas-100-proc-313-1159102>.
94. „Memorie van Toelichting“. Kamerstukken II 31 389, 3, (2007) <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31389-3.pdf>.
95. „Qualzucht“ Is a Term That Should Be Understood by Everyone Who Cares about Animals“. Pete the Vet. Žiūrėta 2026 m. balandžio 13 d. <https://www.petethevet.com/qualzucht-is-a-term-that-should-be-understood-by-everyone-who-cares-about-animals/>.
96. „The 3Rs“. NC3Rs. Žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d. <https://nc3rs.org.uk/who-we-are/3rs>.
97. „Valstybinės veterinarinės kontrolės objektai“. VMVT. Žiūrėta 2026 m. balandžio 12 d. <https://vmvt.lrv.lt/lt/ukio-subjektu-prieziura/kontrole/valstybines-veterinarines-kontroles-objektai/>.
98. „Zoologija“. Visuotinė lietuvių enciklopedija. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d. <https://www.vle.lt/straipsnis/zoologija/>.
99. „Žymių žmonių pasisakymai apie gyvūnų išnaudojimą“. Animalrights. Žiūrėta 2026 m. balandžio 8 d. <https://animalrights.lt/naujienos/zymiu-zmoniu-pasisakymai-apie-gyvunu-isnaudojima/>.

PRIEDAI

1 priedas. Paklausimas VMVT dėl mokslo ir mokymo tikslams naudojamų gyvūnų reikalavimų pažeidimų praktikos

Laba diena,

Rašau Jums rengdama magistro baigiamąjį darbą gyvūnų teisių apsaugos tema. Nagrinėdama teismų praktika susidūriau su problema, jog nepavyksta rasti su bandomaisiais gyvūnais susijusių teismų sprendimų.

Norėčiau pasiteirauti, ar Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba yra fiksavusi atvejų, kai buvo nustatyti mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimų pažeidimai.

Taip pat būčiau dėkinga, jei galėtumėte nurodyti:

- ar tokio pobūdžio pažeidimai yra buvę kvalifikuoti ar perduoti nagrinėti pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnį;
- ar yra buvę atvejų, kai dėl tokių pažeidimų buvo vertintas ar galėjo būti taikomas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 310 straipsnis;
- ar VMVT disponuoja apibendrinta informacija, statistika arba anonimizuotais pavyzdžiais apie tokius atvejus viešai prieinamuose puslapiuose;
- kokios dažniausios poveikio priemonės praktikoje taikomos nustčius šios srities pažeidimus.

Informacija būtų naudojama tik akademiniais tikslais, rengiant magistro baigiamąjį darbą.

2 priedas. Lietuvos, Vokietijos ir Nyderlandų gyvūnų teisių apsaugos palyginimas teisinio reguliavimo ir teismų praktikos kontekste

Kriterijus	Lietuva	Vokietija	Nyderlandai
Pagrindiniai byloje nagrinėjami klausimai	Žiaurus elgesio su gyvūnais kvalifikavimas, administracinės bei baudžiamosios atsakomybės taikymas, gyvūnų konfiskavimo teisėtumas, draudimas laikyti ar veisti gyvūnus.	Institucijų pareiga užtikrinti gyvūnų apsaugą, ekonominių interesų ir gyvūnų apsaugos santykis, leidimų eksperimentams su gyvūnais išdavimas.	Žiaurus elgesio su gyvūnais bei būtinos priežiūros nesuteikimo vertinimas, draudimo laikyti gyvūnus taikymas, vykdymo priemonių teisėtumas, licencijų eksperimentams su gyvūnais pagrįstumas.
Gyvūnų augintinių apsauga	Nagrinėjami atvejai dėl nepriežiūros, netinkamų laikymo sąlygų, veterinarinės pagalbos nesuteikimo, draudžiamų procedūrų ir gyvūnų konfiskavimo.	Nagrinėjama institucijų pareiga užtikrinti paimto arba be priežiūros likusio gyvūnų apsaugą, apgyvendinimą ir išlaikymą.	Nagrinėjami atvejai dėl žiaurus elgesio, būtinos priežiūros nesuteikimo, neteisėto veisimo ir draudimo laikyti gyvūnus taikymo.
Ūkinių gyvūnų apsauga	Nagrinėjami atvejai dėl netinkamų laikymo sąlygų, nepakankamo šėrimo, girdymo, priežiūros stokos ir gyvūnų konfiskavimo.	Nagrinėjami klausimai, ar ekonominiai interesai gali pateisinti gyvūnų žudymą arba riboti jų apsaugą.	Nagrinėjamas gyvūnų gerovės reikalavimų laikymasis ūkinėje veikloje ir institucijų taikomų priemonių teisėtumas, aiškumas ir proporcingumas.
Bandomųjų gyvūnų apsauga	Viešai prieinamos teismų praktikos beveik nėra; apsauga įgyvendinama per leidimų ir priežiūros sistemą.	Nagrinėjami leidimų eksperimentams su gyvūnais išdavimo klausimai, vertinant mokslinio tyrimo tikslą ir gyvūnams sukeltus neigiamus padarinius.	Vertinama, ar institucijos pakankamai pagrindė gyvūnų patiriamos kančios lygį ir ar projektas gali būti teisėtai leidžiamumas.
Žmogaus interesų reikšmė	Praktikoje gyvūnų apsaugos apimtis siejama su gyvūnų paskirtimi ir laikymo kontekstu.	Praktikoje vertinamas gyvūnų apsaugos ir ekonominių bei mokslinių interesų santykis.	Praktikoje vertinamas gyvūnų apsaugos ir ūkinės veiklos arba mokslinių tyrimų santykis.
Teismų vaidmuo	Teismai aiškina žiaurus elgesio su gyvūnais sampratą, sprendžia klausimus susijusius su atsakomybės ir papildomų poveikio priemonių taikymu.	Teismai sprendžia dėl gyvūnų apsaugos ir kitų interesų santykio bei institucijų pareigų turinio.	Teismai tikrina institucijų sprendimų aiškumą, motyvavimą, proporcingumą ir teisėtumą.

Nediskriminavimo principo taikymas	Nediskriminavimo principas gyvūnų teisių apsaugos srityje nėra aiškiai įtvirtintas kaip savarankiškas principas, o skirtingų gyvūnų kategorijų apsauga praktikoje taikoma nevienodai.
Bendra išvada	Gyvūnų teisių apsauga visose nagrinėtose valstybėse išlieka diferencijuota. Jos apimtis praktikoje priklauso nuo gyvūnų kategorijos, paskirties ir žmogaus ekonominių ar mokslinių interesų, todėl nediskriminavimo principas šioje srityje nėra visapusiškai įgyvendinamas.

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis darbe analizuotu Lietuvos, Vokietijos ir Nyderlandų teisiniu reguliavimu bei teismų praktika.

SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA

Magistro baigiamojo darbo pavadinimas – Gyvūnų teisės: ar taikomas nediskriminavimo principas užtikrinant gyvūnų teisių įtvirtinimą ir užtikrinimą?

Nagrinėjamos temos aktualumas susijęs su vis dažnesnėmis diskusijomis apie galimą nediskriminavimo principo taikymą gyvūnų teisių kontekste. Norint išsamiai atskleisti baigiamojo darbo temą, buvo suformuluotas darbo tikslas: išanalizuoti nediskriminavimo principo taikymo gyvūnų teisių įtvirtinimo ir užtikrinimo srityje problematiką Lietuvoje, atliekant lyginamąją analizę su Vokietijos ir Nyderlandų teisiniu reguliavimu ir teismų praktika. Siekiant pasiekti iškeltą tikslą, buvo suformuluoti uždaviniai: atskleisti gyvūnų ir gyvūnų teisių sampratą; išanalizuoti nediskriminavimo principo sampratą ir jo taikymo galimybes gyvūnų teisių kontekste; išnagrinėti gyvūnų teisių teisinį reguliavimą Lietuvoje, Vokietijoje ir Nyderlanduose; įvertinti nediskriminavimo principo taikymo probleminius aspektus gyvūnų teisių srityje.

Atsižvelgiant į tai, kad gyvūnų sąvoka apima labai plačią gyvū organizmų grupę, šiame darbe analizuojamos ne visos gyvūnų rūšys. Tyrime dėmesys sutelkiamas toms gyvūnų kategorijoms, kurios dažniausiai nagrinėjamos gyvūnų teisių kontekste ir yra labiausiai reglamentuojamos teisės aktuose bei aptariamos teismų praktikoje. Todėl darbe analizuojamos šios gyvūnų kategorijos: gyvūnai augintiniai, ūkiniai ir bandomieji gyvūnai.

Baigiamojo darbo struktūra suskirstyta į kelias pagrindines dalis, kurios užtikrina nuoseklų ir sistemingą tyrimo atlikimą, apimančią teorinę analizę, praktinį vertinimą ir išvadų, ir pasiūlymų formulavimą.

Darbą sudaro įvadas, trys dėstomosios dalies skyriai, išvados ir pasiūlymai. Pirmajame skyriuje atskleidžiama gyvūnų ir jų teisių bei nediskriminavimo principo samprata, taip pat aptariamos nediskriminavimo principo taikymo galimybės gyvūnų teisių kontekste. Antrajame skyriuje analizuojama gyvūnų teisių teisinis reguliavimas tarptautiniu ir bendrai ES lygmeniu bei gyvūnų teisių teisinis reguliavimas Lietuvoje ir Vokietijoje bei Nyderlanduose. Trečiajame skyriuje analizuojama Lietuvos ir Vokietijos bei Nyderlandų teismų praktika gyvūnų teisių apsaugos srityje, taip pat atliekama lyginamoji šių valstybių nediskriminavimo principo taikymo gyvūnų teisių srityje analizė. Visų skyrių pabaigoje yra pateikiamos trumpos išvados. Taip pat pateikiamos pagrindinės tyrimo išvados, pridedamas literatūros sąrašas, santraukos lietuvių ir anglų kalbomis bei priedai.

SANTRAUKA ANGLŲ KALBA

Title of the Master's Thesis – Animal Rights: Does the Principle of Non-Discrimination Apply to the Establishment and Enforcement of Animal Rights?

The relevance of the topic under examination is linked to the increasingly frequent discussions regarding the potential application of the principle of non-discrimination in the context of animal rights. To thoroughly explore the thesis topic, the following objective was formulated: to analyze the issues surrounding the application of the principle of non-discrimination in the field of establishing and ensuring animal rights in Lithuania, by conducting a comparative analysis with the legal regulations and judicial practice of Germany and the Netherlands. To achieve the set objective, the following tasks were formulated: to clarify the concept of animals and animal rights; to analyze the concept of the principle of non-discrimination and the possibilities for its application in the context of animal rights; to examine the legal regulation of animal rights in Lithuania, Germany, and the Netherlands; to assess the problematic aspects of applying the principle of non-discrimination in the field of animal rights.

Given that the concept of “animals” encompasses a very broad group of living organisms, this study does not analyze all animal species. The study focuses on those categories of animals that are most frequently examined in the context of animal rights and are most heavily regulated by legislation and discussed in judicial practice. Therefore, this thesis analyzes the following categories of animals: companion animals, farm animals, and laboratory animals.

The structure of the thesis is divided into several main sections, ensuring a coherent and systematic approach to the research, encompassing theoretical analysis, practical evaluation, and the formulation of conclusions and recommendations.

The thesis consists of an introduction, three main chapters, conclusions, and recommendations. The first chapter explores the concept of animals and their rights, as well as the principle of non-discrimination, and discusses the possibilities for applying the principle of non-discrimination in the context of animal rights. The second chapter analyzes the legal regulation of animal rights at the international and EU levels, as well as the legal regulation of animal rights in Lithuania, Germany, and the Netherlands. The third chapter analyzes the case law of Lithuanian, German, and Dutch courts in the field of animal rights protection, and also provides a comparative analysis of the application of the principle of non-discrimination in the field of animal rights in these countries. Brief conclusions are presented at the end of each chapter. The main conclusions of the study are also presented, along with a bibliography, summaries in Lithuanian and English, and appendixes.